

စိတ်ကူးချိချိအနုပညာ

မြန်မာစာ မြန်မာမှု

မြန်မာစာ၊မြန်မာမှု

kls0026

3000.00

Ks

mgyoe.com

ပြန်မာစာ၊ ပြန်မာမှု

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၄၀၁၀၁၀၀၈၀၉ နှင့်

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၄၀၀၁၈၅၀၂၁၀ တို့ဖြင့်

မျက်နှာဖုံး Kyaw Pyu San ရေးဆွဲပြီး ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး၊
စိတ်ကူးချိုချို စာအုပ်တိုက်၊ ၈၅၊ ၁၆၄ လမ်း၊ တာမွေမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်နှင့်
ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်၊ တာမွေ၊ ရန်ကုန်တို့က
ဗုဒ္ဓဘိဝံသအကြိမ် စောင်ရေ- ၅၀၀ရိုက်နှိပ်ကာ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လတွင်
တန်ဖိုး ၃၀၀၀ ကျပ်ဖြင့် ဖြန့်ချိသည်။

အားလုံးအကျိုး ရရှိခြင်း

၈၉၅ · ၈၈

ကလောင်စုံ

မြန်မာစာ မြန်မာမှု / ကလောင်စုံ ။ - ရန်ကုန်။

စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ ၂၀၁၀။

စာမျက်နှာ ၂၉၃ မျက်နှာ၊ ၁၄·၅ စင်တီ× ၂၀·၅ စင်တီ

(၁) မြန်မာစာ မြန်မာမှု

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာရေးသူ	စာမျက်နှာ
	ပထမအကြိမ်အမှာစာ		
၁။	မြန်မာစကား	ဦးဝန်	၃
၂။	မြန်မာစကားပြေ	ဦးသိန်းဟန်	၃၁
၃။	မြန်မာပြဇာတ်စာပေ	ဦးမောင်မောင်ကြီး	၆၀
၄။	မြန်မာကဗျာ	ဦးဝင်းမွန်နှင့် ဦးဇော်မြင့်	၉၅
၅။	မြန်မာဝတ္ထုတို	ဦးကျော်အောင်၊ ဦးကျော်ဆွေ ဦးမောင်မောင်ညွန့်	၁၂၁
၆။	မြန်မာဝတ္ထု	ဦးဟုန်ဝမ်နှင့်ဦးခင်အေး	၁၃၈
၇။	မြန်မာသတင်းစာ	ဦးဖိုးကျော်မြင့်	၁၇၀
၈။	မြန်မာမဂ္ဂဇင်း	ဦးခင်မောင်ထွန်း	၂၁၉
၉။	မြန်မာစာပေသမိုင်းအစ	ဒေါက်တာသန်းထွန်း	၂၆၁

[တက္ကသိုလ်များ စာအုပ်ပြုစုထုတ်ဝေရေးကော်မတီမှ ၁၉၇၅ ခု၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ပထမအကြိမ်အဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့သော “မြန်မာမှု”စာအုပ်အား ဒေါက်တာသန်းထွန်း၏ “မြန်မာစာပေသမိုင်းအစ”ဆောင်းပါးကို ဖြည့်စွက်၍ ပြန်လည်စီစဉ်ထုတ်ဝေပါသည်။]

မြန်မာမှုစာစဉ် ထုတ်ဝေခြင်းအကြောင်း ပထမအကြိမ် အမှာစာ

မြန်မာမှုအကြောင်းသိကောင်းစရာတို့သည်များလည်းများ၍ အမျိုးမျိုးလည်းရှိကြပေသည်။ သိတတ်မြင်တတ်သောသူတေသီပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် ယခုအခါတွင် ထို သိကောင်းစရာတို့ကို ရှာဖွေ၍ စနစ်တကျ လေ့လာနေကြသည်မှာ အထင်အရှား ဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာပြီးသမျှ တို့ကိုဖော်ထုတ်နေကြသည်မှာလည်းအထင်အရှားပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ထုတ်မှုအပိုင်းတွင်တစ်ခန်းတစ်ကဏ္ဍအဖြစ်တာဝန်ယူ လိုသဖြင့် ဤမြန်မာမှု စာစဉ်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဖွဲ့သည် ကျောင်းသုံးစာအုပ်ထက် အဆင့် အတန်းမြင့်၍ ထာဝရ တန်ဖိုးရှိနိုင်သည်ဟု ယူဆသော ဘာသာစကား၊ စာပေ၊ နိုင်ငံသမိုင်း၊ အနုပညာစသည့်မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာပင်ကိုသုတေသနစာတမ်း များကို သင့်နိုးရာ စုပေါင်း၍လည်းကောင်း၊ စာမူများကိုလည်းကောင်း စိစစ်ရွေးချယ်၍ ထုတ်ဝေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အထူးအားဖြင့် တက္ကသိုလ် ပညာပဒေသာစာစောင်များ၌ပါသော မြန်မာမှုဆိုင်ရာ စာတမ်းများကိုရွေးချယ်စုပေါင်း၍ ထုတ်ဝေရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာမှုအကြောင်းကို အစဉ်တစိုက် ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် အားထုတ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဦးသိန်းဟန်
(သဘာပတိ)
မြန်မာမှုစာစဉ်အဖွဲ့
၁၅-၁-၇၅

မြန်မာစကား ဦးဝန်

လူတို့သည် အချင်းချင်းဆက်ဆံရာတွင် စကားကို အသုံးပြုရသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်မှုလိုအပ်သည်။ စကားသံပီသဖို့ အရေးကြီးသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ် တိကျဖို့ အရေးကြီးသည်။ စကားလုံးလျှောက်ပတ်ဖို့ အရေးကြီးသည်။ သဒ္ဒါမှန်ကန်ဖို့ အရေးကြီး သည်။ ဝါကျဖွဲ့ထုံး ရှင်းလင်းဖို့ အရေးကြီးသည်။ (စကားကို အကွရာတင်ပြီးသောအခါတွင်မူ) ရေးထုံးနေရာကျဖို့ အရေးကြီးသည်။ သို့မှ ဆက်ဆံမှု ပြေပြစ်မည်။

မြန်မာစကားသမိုင်းကို စာပေမှတ်တမ်းများအရ လေ့လာကြည့်သောအခါ မြန်မာတို့ သည် အထက်ပါကိစ္စတို့တွင် စိတ်ပါဝင်စားခဲ့သည်ကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိုက်ရိုက်သောနည်းဖြင့်လည်းကောင်း တွေ့ရသည်။ သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့်တွေ့ရသော စိတ်ပါ ဝင်စားမှုတို့ကို တင်ပြရန်မလွယ်ကူသော်လည်း တိုက်ရိုက်သောနည်းဖြင့်တွေ့ရသော စိတ်ပါဝင်စား မှုတို့ကိုမူ တင်ပြရန် မခဲယဉ်းလှ။

နရသီဟပတေ့မင်း^၁ (အေ၊ ဒီ၊ ၁၂၅၄-၈၇)လက်ထက်တွင် ပုဂံပြည်၌ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတစ်ဦး ပေါ်ပေါက်သည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်သည် အသက်ခြောက်ဆယ်ကျော်မှ ပိဋကတ်စာပေကိုသင်ယူ၍ ကျမ်းတတ်အကျော်တစ်ပါးဖြစ်လာသည်။ ဒိသာပါမောက္ခဟူသော မင်းပေးဘွဲ့ကိုလည်း ခံယူရ သည်။ ယခုအခါတွင် ဦးကျည်ပွေ့ဟူ၍ ထင်ရှားသည်။ ဦးကျည်ပွေ့သည် ဂမ္ဘီရတ္ထဂန္ထ ခေါ် သဒ္ဒါကျမ်းနက်^၂ကို ပြုစုသည်ဟု အဆိုရှိသည်။

၁ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၊ ၁၂၅။ (သာသနာဝံသပါဠိအရ နရပတိမင်းလက်ထက်ဟု Dictionary of Pali Proper Name က ဆိုသည်)
၂ သဒ္ဒါငယ်စာကိုယ်ပါဠိ။

ဤပါဠိသဒ္ဒါငယ်ကို ပြုစုရာတွင် ဦးကျည်ပွေ့သည် ပါဠိဘာသာသက်သက်ကိုသာလျှင် ဆင်ခြင်သုံးသပ်သည်မဟုတ်။ မြန်မာစကားကိုလည်း စူးစမ်းလေ့လာသည်။ မြန်မာစကားတွင် “သည်၊ ကား၊ ကို၊ သို့” စသော နောက်ဆက်များ အရေးကြီးသည်ဟု မျက်မှောက်ခေတ်သဒ္ဒါဆရာ တို့ မိန့်ဆိုကြသည်။ ဦးကျည်ပွေ့သည်လည်း ဤသို့ပင် ဆင်ခြင်သုံးသပ်မိပုံရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူ၏ကျမ်းတွင် ထူးထူးခြားခြား နောက်ဆက်များကို ထည့်သွင်းဖွဲ့ဆိုထားသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကြိယာနောက်ဆက်၊ နာမ်နောက်ဆက် နှစ်ဆယ်ကျော်ကို ပါဠိစကားတို့နှင့် ဖက်စပ်၍ ဂါထာဖွဲ့ဆိုထားသည်မှာ ဖတ်ရွတ်၍ကောင်းသည်။ ကျက်မှတ်ရလွယ်သည်။ ပုံစံအဖြစ် ပြရမည်ဆိုသော် -

သည် ကား စ ပဌမာဝုတ္တာ
ကို သို့ စ ဒုတိယာ မတာ။
သည် နှင့် ဖြင့် ကြောင့် စ တတိယာ။
အား ဌာစ စတုတ္ထိ မတာ။

ဦးကျည်ပွေ့သည် ဤမြန်မာသဒ္ဒါမူဆိုင်ရာ အစိတ်အပိုင်းကို ပါဠိသဒ္ဒါတွင် အဘယ်ကြောင့် ထည့်သွင်းထားသည်ဟု မဆိုမိန့်ခဲ့။ သို့သော်လည်း အနေအထားကိုကြည့်၍ ဆင်ခြင်သောအခါ ပါဠိဘာသာကိုလေ့လာသော မြန်မာတို့ ပါဠိကိုမြန်မာပြန်၍ နားလည်ရလွယ်အောင် ထည့်သွင်းထားသည်ဟု ထင်မှတ်ရန် အကြောင်းရှိသည်။ ထို့ပြင်လည်း မြန်မာစကားတွင် အရေးကြီး အသုံးဝင်သော ဤနောက်ဆက်များကို သတိပြုဂရုမူစေလိုသော ဆန္ဒကြောင့်ဟုလည်း ထင်မှတ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အောက်ပါဂါထာကို မိန့်ဆိုခဲ့ပုံရသည်-

တို့ ကုန် မပါ ဧကဝုစ် ဧယျာ
တို့ ကုန် ပါရာ ဗဟုဝုစ် မတာ။
မြမ္ဘာသာ အယံ ဂါထာ
န ဘာသာ မာဂဓာ ဣတိ။

တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် သဒ္ဒါစည်းကမ်း ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းသော ပါဠိဘာသာကို စံပြု၍ မြန်မာစကားကို ထိန်းချုပ်စီမံရန် အားထုတ်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်စရာလည်းရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဦးကျည်ပွေ့သည် ဤမျှရှေးကျသော ခေတ်ဦးဆီတွင် စာပေအက္ခရာတင်ပြီးခါစ မြန်မာစကားကို သဒ္ဒါနည်းအရ စူးစမ်းလေ့လာ သုံးသပ်ခဲ့သည်မှာ မှတ်တမ်းတင်ထိုက်သော စာပေမှတ်တိုင်တစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။

ထိုခေတ်ထိုအခါက ပညာရှင်တို့သည် ပါဠိသဒ္ဒါကို သင်ယူပြုစုခိုက် မြန်မာသဒ္ဒါ အနေအထားကို စူးစမ်းလေ့လာသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ပါဠိအဘိဓာန်ကို လေ့လာခိုက် မြန်မာဝေါဟာရ အနေအထားကို စူးစမ်းလေ့လာသည်ကိုလည်း တစ်စွန်းတစ်စ တွေ့ရသည်။

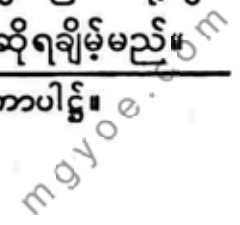
ပုဂံခေတ်ကုန်ဆုံး၍ ပင်းယခေတ် ဆန်းသောအခါ အေ-ဒီ ၁၃၅၁ ခုနှစ်တွင် ဆင်ဖြူလေးစီးရှင် သီဟသူမင်း ဖြစ်သည်။ ဤမင်းလက်ထက်၌ စတုရင်္ဂဗလ ဟူသော ပြည်မြို့ဇာတိ အမတ် ပညာရှိတစ်ဦး ထွန်းကားသည်။ အမတ်ကြီးသည် ရတုလင်္ကာဖွဲ့ဆိုသည်။ မြန်မာသတ်ပုံ အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။ ။ ၂ အဘိဓာန်ဋီကာ? ဟူ၍ အများက ခေါ်ဝေါ်နေသော အဘိဓာန်ပုဒ်ပိကာ သံဝဏ္ဏနာကျမ်းကို ပြုစုသည်။

အဘိဓာန်ဋီကာသည် ပါဠိစကားလုံးများကို ပါဠိသက္ကတနည်းတို့ဖြင့် ဖွင့်ပြသော ပါဠိဘာသာကျမ်းဖြစ်သည်။ သို့ပင်ဖြစ်လင့်ကစား မြန်မာတစ်ဦးက မြန်မာစကားပြေသူတို့အတွက် ပြုစုသောကျမ်းဖြစ်ရကား မြန်မာမှုကိုလည်း အမတ်ကြီး လျစ်လျူမပြု။ အချို့ အချို့သော ပါဠိစကားလုံးများကို ပါဠိဘာသာဖြင့်မဖွင့်ဆို။ အနက်တူ မြန်မာစကားဖြင့် မှန်ပြသဘော တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်သည်။ ပုံစံကိုပြုရလျှင် “လာပေါ၊ လဋ္ဌကိကာ” ဆိုသော ပါဠိစကားနှစ်လုံးသည် မြန်မာဘာသာတွင် ဗိလုံးငှက် ဆိုလိုသည်ဟု ပြောလိုသောကြောင့် “ဒွယံ ဗိလုံး ဣတိချာတေ သကုဏော” ဟု ဘာသာပြန်သည်။ “သတ္တကုတ္တံ၊ ဝကံတိတိ သတ္တဝကော၊ ငါးသျှဋ္ဌံ။... နဋ္ဌသဏ္ဌာနော မိနော နဋ္ဌမိနော၊ ငဖောင်ရိုး” စသည်ဖြင့်လည်း ပါဠိပုဒ်ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ဖွင့်ဆိုကာ မြန်မာအနက်ကို တိုက်ရိုက်ပေးသည်။ ဤသို့ဖြင့် အမတ်ကြီးသည် ပါဠိအဘိဓာန်ကို ပြုစုခိုက် ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန် တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် နှစ်ဘာသာအဘိဓာန် မျိုးစေ့ကိုချသည်။ မျိုးစေ့ချရုံမျှဖြင့် တင်းတိမ်ရောင်ရဲမှုမရှိမူ၍ အဘိဓာန်နိဿယကို အပြည့်အစုံ ပြုစုခဲ့ပါမူကား ပုဂံခေတ်၊ ပင်းယခေတ် မြန်မာဝေါဟာရ အတော်များများကို ယခုအခါ လေ့လာခွင့် ရရှိနိုင်ပေမည်။

တစ်ဖန် မြန်မာစာ အပင့်၊ အရစ်၊ အသတ်အလတ် ရေးထုံးသမိုင်းကို လေ့လာကြည့်သောအခါလည်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်အချက်တို့ကို တွေ့ရသည်။ ပုဂံခေတ်၊ ပင်းယခေတ်၊ အင်းဝခေတ် မြန်မာကျောက်စာများကို လေ့လာကြည့်လျှင် အပင့်အရစ် အသတ်အလတ်အရာတွင် ထိုခေတ် ပညာရှင်တို့သည် အလွန်တိမ်းယိမ်းခဲသည်ကို တွေ့ရမည်။ ထိုခေတ် မြန်မာတို့သည် အထူးအားဖြင့် ပုဂံခေတ်၊ ပင်းယခေတ် မြန်မာတို့သည် ယပက်လက်၊ ရကောက်၊ ယပင့်၊ ရရစ်နှင့် အသတ်တို့ကို ကွဲကွဲပြားပြား ပီပီသသ ရွတ်ဆိုလျက်ရှိကြသည်ဟု ထင်မှတ်ရန်ရှိသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်တွင်လည်း ရခိုင်စကား၊ တောင်ရိုးစကားတို့တွင် အဆိုပါအသံများကို ကွဲကွဲပြားပြား ပီပီသသ ရွတ်ဆိုဆဲရှိသည်ကို ပညာရှင်များ သတိမူမိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုခေတ် ထိုအခါက ပင့်ရစ်သတ်ပုံကျမ်းများ လိုအပ်လှမည်မထင်။

(သို့သော်လည်း ပုဂံခေတ်တွင် အက္ခရာပဘောဒကျမ်းတစ်ခု ရှိဖူးသည်ဟူ၍ကား မှတ်တမ်း မှတ်ချက်ရှိသည်။) နှောင်းခေတ်ရေး ရခိုင်မင်းသမီးခြင်း၊ သခင်ထွေးခြင်း တို့တွင် လာသည့် ခွဲထားသတ်ပုံ အရိုးအစဉ်ကို စာဆိုတို့ သိကျွမ်းနားလည်သည်ဟု ဆိုရချိမ့်မည်။

၁။ Harvey တွင် ကျော်စွာငယ်ဟု ဆိုသည်။
၂။ မဟာမင်းလှစည်သူ၊ ၁၀၈။

သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရ(အေဒီ ၁၄၆၈-၁၅၃၀) ခေတ်တွင်ကား သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရသတ်ပုံ ရှိသည်ဟူ၍ ဂဗေလအမတ်နှင့် သျှင်ဥက္ကံသမာလာတို့က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ ဆရာတော်သည် မြန်မာရေးထုံးအရာတွင် ဆရာတစ်ဆူအဖြစ် အသိအမှတ်အပြုခံရသည်။ ပင့်ရစ်သတ်ပုံဆရာတို့ သည် ဆရာတော်၏ ခွဲထားသတ်ပုံ စပ်ထုံးကာရန်တို့ကို ဂရုပြုလက်ခံတင်ပြကြသည်။ ဆရာ တော်သည် မြန်မာရေးထုံးကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စေ့စေ့စပ်စပ် လေ့လာခဲ့သည်မှာ ဆရာတော်၏ ပျို့အလင်္ကာတို့ကို ဖတ်ရခြင်းဖြင့် ထင်ရှားသိသာသည်။ ပုံစံအနေဖြင့် တင်ပြရသော် လုံးတင်၊ နသတ်၊ အမြစ်ဖြစ်သော “အိန်၊ မိန်၊ ထိန်” ရေးထုံး သုံးလုံးကို ကိုးခန်းပျို့ အပိုဒ် ၂ တွင် ဆရာ တော်က “သံမြတ်သာအိန်၊ ဤသို့မိန်၏၊ ကျော်ထိန်အံ့ဖွယ်”ဟူ၍ စပ်ထုံး ပြုခဲ့သည်။ ဤ ရေးထုံးသုံးလုံးအပြင် အခြားကိုရှာမတွေ့ပြီ။ ရှာတွေ့သူရှိလျှင် ဆရာတင်ပါအံ့ဟူ၍ အောက်ပါ သံပေါက်များကို ရေးကာ စိန္တကျော်သူဦးဩက နှောင်းခေတ်တွင် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။

“နသတ်-တင်-မြစ်၊ ရေးနည်းစစ်၊ အသစ်ရတတ်စေ။
 ယင်းသည့်အပ၊ ထူး၍ရ၊ လူများခေါင်ချုပ်နေ။
 အင်္ဂါမချို့၊ စုံပျို့ပျို့၊ ငါတို့ဆရာပေ။
 ပညာရှိများ၊ ထိုသူအား၊ ညာထားကိုးကွယ်လေ”

ဤအချက်သည် ဆရာတော်၏ မြန်မာရေးထုံးအရာတွင် စေ့စပ်သေချာမှုကို ပြလျက်ရှိ သည်။ အခြားသက်သေတစ်ခုကို တင်ပြလိုသေးသည်။ မြန်မာစကားတွင် ၁။(ညီး)ငွေသည်။ ၂။(ရမ်း)လွေသည်။ ၃။(သိမ်)မွေသည်။ ၄။(ကောက်)ကွေသည်။ ၅။(ခုန်)ဆွေသည်။ ၆။ (ခြောက်) သွေသည်။ ၇။(မျဉ်း)ခွေသည်။ ၈။(ပြောင်း)ရွေသည်။ ၉။ (ကြို)တွေသည်။ ၁၀။ (ငယ်)စွေသည်။ ၁၁။(လက်)ပွေသည် ဟူ၍ သဝေထိုး၊ ဝဆွဲ၊ အမြစ်ရေးထုံးဆယ့်တစ်လုံးရှိသည်။ သည့်ထက်မပိုဟု ဆိုကာ ဆရာတော်သည် သံဝရပျို့ အပိုဒ် ၁၅၄ မှစကာ ယင်းတို့ကို အချကာရန် များအဖြစ် ဖွဲ့ဆိုပြသည်။ “ပြည်ထဲပြည်လာ၊ ဝစိမ့်ငှာလျှင်၊ ဝသာအဆွဲ၊ ချခဲပိုဒ်များ၊ ဆယ့်တစ်ပါး ကို၊ မင်းသား သံဝရ၊ မိန်ဟန်ပြ၏။ အချသည်တု၊ ကြွင်းကျန်ရှုသော်၊ တစ်ခုကိုမျှ၊ ဘယ်သူရအံ့” ဟူ၍လည်း စိန်ခေါ်လိုက်သေးသည်။^၁ ဆရာတော်ကား စေ့စေ့စပ်စပ် သေသေချာချာ စုံစမ်းလေ့လာ တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ သူတစ်ပါးကိုလည်း “မြန်မာ့အမှု၊ မှတ်တစ်ခုဖြင့်၊ စေ့ငှာဖွေ၊ ရတတ်စေလော့” ဟု ဆုံးမတော်မူခဲ့သည်။

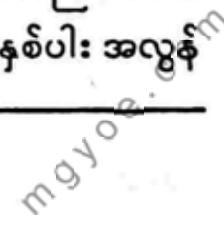
သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ပျံလွန်တော်မူပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း တစ်ရာငါးဆယ်ခန့်ရှိသောအခါ မိတ္ထီလာခရိုင်၊ သာစည်မြို့အနီး ရွှေရင်မျှော်ရွာကြီးတွင် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတစ်ဦး ထွန်းကားသည်။ ယင်း ပုဂ္ဂိုလ်သည် သျှင်ဥက္ကံသမာလာရဟန်းတော်(အေဒီ ၁၆၆၈ ခန့် ၁၇၃၈ ခန့်) ဖြစ်၍ လောက

၁ သျှင်ရဋ္ဌသာရသတ်ပုံဟူ၍ လက်ရေးမူတွေ့ရသည်။ သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ဂုဏ်နှင့်လိုက်အောင်ပြည့်စုံမှုမရှိ။
 ၂ ဝဏ္ဏဗောဓနသတ်အင်းတွင်လည်း ဤဆယ့်တစ်ပါးကိုသာ တွေ့ရသည်။ ပို၍မတွေ့ရ။

ဓမ္မဉာဏ စွယ်စုံဖြစ်သည်ဟု ကျော်စောသည်။ ပိဋကတ်စာပေ အခြေခံကောင်းစွာရပြီးဖြစ်ရကား ဘုန်းတော်ကြီးသည် မြန်မာစာပေကို စနစ်တကျလေ့လာသည်။ သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ “မြန်မာ့ အမှု၊ မှတ်တစ်ခုဖြင့်” စသော အဆုံးအမကို တစ်သဝေမတိမ်း လိုက်နာသည်။ လိုက်နာနိုင်ရအောင် လည်း အခွင့်အရေးကောင်းများနှင့် ကြိုကြိုက်သည်။

သျှင်ဥက္ကံသမာလာ စာပေလေ့လာချိန်တွင် မြန်မာစာပေ၏ အခြေအနေသည် အတော် မြင့်မားကျယ်ပြန့်လျက် ရှိလေပြီ။ အင်းဝခေတ်၊ တောင်ငူခေတ်တို့တွင် ရဟန်းစာဆို၊ လူစာဆိုတို့ သည် မြန်မာစာပေလောက၏ အဆင့်အတန်းအမြင့်ဆုံးဖြစ်သော ပျို့၊ မော်ကွန်း၊ ရတု၊ လူးတား လင်္ကာ၊ ဇာတ်၊ အန်ခြင်းတို့ကို အပြိုင်အဆိုင် ဖွဲ့ဆိုသီကုံးပြီးကြပြီ။ ယင်းကဗျာလင်္ကာပေါင်း လေးဆယ်ကျော်ကို ဘုန်းတော်ကြီးသည် လေးနက်ကျယ်ပြန့်သော ဝေဖန်ဉာဏ်ဖြင့် လေ့လာ သုံးသပ်သည်။ မူအမျိုးမျိုး တိုက်ဆိုင်၍ တည်းဖြတ်သည်။ ပြီးလျှင် သတ်ညွှန်းတစ်စောင်ကို ကောက်နုတ်စီစဉ်သည်။ လက်လှမ်းမီသမျှ မြန်မာပျို့လင်္ကာတစ်ရပ်လုံးနီးပါးကို စေ့စပ်စွာစစ်တမ်း ထုတ်၍ပြုစုလိုက်သော သျှင်ဥက္ကံသမာလာသတ်ညွှန်း သည် သူ့ခေတ်သူ့အခါ သူ့ခြေအနေနှင့် ကြည့်ရလျှင် အလွန်ရှေ့တန်းရောက်နေသည် ဟုဆိုရမည်။ (ဘုန်းတော်ကြီးနှင့်အပြိုင် ဂဗေလ အမတ်သည်လည်း သတ်ညွှန်းတစ်ကျမ်းကို ပြုစုသေးသည်။ သို့သော် အယူအဆများ မခိုင်မာ အဆုံးအဖြတ်များ မပြတ်သား၍ တွင်းသင်းမင်းကြီး ဦးထွန်းညို(အေဒီ၊ ၁၇၂၆-၁၈၀၆)က ယင်းသတ်ညွှန်းကို အပြစ်တင်သည်။) သျှင်ဥက္ကံသမာလာက (၁)တသတ်(၂)ပသတ်(၃)နသတ် (၄)မသတ်(သေးသေးတင်)(၅)ညကြီးသတ်(၆) ညငယ်သတ် (၇)ယပက်လက်သတ်(နောက်ပစ်) (၈)သေထိုး ဆိုသော ကာရန်ကြီးရှစ်ချက်တို့သည် “ဆရာမြတ်တို့မှ ဥပဒေသကို မရသော ပညာနု” တို့အတွက် ရေးသားရန် ရွတ်ဖတ်ရန် ခဲရာခဲဆစ်များ ဖြစ်သည်ဟုယူမှတ်ကာ ဤကာရန်ရှစ်ချက်ကို အခြေပြုသော သတ်ညွှန်းကို ရှာဖွေတင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဘုန်းတော်ကြီးသည် သတ်ညွှန်းမျှနှင့်မရောင့်ရဲပဲ “မြန်မာဝေါဟာရ ခေါ်ဝေါ်ရေးသားမှုကို စေ့ငုစွာ စီရင်ရေးသားစပ်ဆို ဖော်ပြသော ဝဏ္ဏဗောဓနသတ်အင်း”^၁ ဟူ၍ တွင်းသင်းမင်းကြီး ချီးကျူးသော သတ်အင်းကြီးကို လည်း ပြုစုတော်မူလေသည်။ သတ်အင်းကြီးတွင် အထက်ပါ ကာရန်ကြီး ရှစ်ချက်ပြင်၊ ယပင့် အခန်း၊ ရရစ်အခန်းနှင့် ပါဠိသက္ကတသို့လိုက်သော အသတ်ခန်းအကျယ်တို့ကိုလည်း ဖြည့်စွက် ထည့်သွင်းသည်။ သီးခြားပုဒ်ပေါင်း ၅၈၀၀(ငါးထောင်ရှစ်ရာ)ကျော် ပါဝင်သည်။ ပေ၊ ပုရပိုက်၊ သင်ပုန်းများသုံးသောခေတ်တွင် လက်လှမ်းမီသမျှသော ပျို့လင်္ကာစာပေတို့ကို ရှာဖွေကူးယူကာ ဤမျှအရေအတွက်ရှိသောပုဒ်တို့ကို ရွေးချယ်ထုတ်ယူလျက် အကွရာဝဋ်အစဉ်၊ ကာရန်အစဉ်တို့ဖြင့် ဇယားအင်းစောက်ကြီး ဖန်တီးရသည်မှာ အလွန်သည်းခဲရမည့် လုပ်ငန်းကြီးဖြစ်သည်။ စာပေ ကိစ္စတွင် ကုန်ကြမ်းကို ကုန်ချောဖြစ်အောင် လုပ်ရသောအခန်းသည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး အလွန်

၁ မဟာမင်းလှစည်သူ၊ ၁၂၇။

ပင်ပန်းညှိုးနွမ်းရသော လုပ်ငန်းကြီးဖြစ်သည်။ သို့ပင်ဖြစ်လင့်ကစား ဆရာတော် အသျှင် ဥက္ကံ သမာလာသည် ဝဏ္ဏဗောဓနသတ်အင်းကြီးကို ပြီးဆုံးအောင်မြင်သည်အထိ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိသည်။ အပင့်၊ အရစ်၊ အပိုင်းတွင် အားနည်းသော်လည်း အခြားအပိုင်းတို့တွင် မှီခို အားထား လောက်အောင် ခိုင်ခံ့သည်ကများသော ဤသတ်အင်းကြီးသည် မြန်မာရေးထုံး၏ အတိတ်သမိုင်း ကို ဆောင်ညွှန်း၍ အနာဂတ်သမိုင်းကြောင်းကို လမ်းခင်းပေးသော မော်ကွန်းတိုင်ကြီး ဖြစ်သည်။

မြန်မာစာပေသက်တမ်းတစ်လျှောက်တွင် ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်အဖြစ် ပါဝင်နေသော လေ့လာမှုသည်ကား ပါဠိကျမ်းဂန်လေ့လာမှုဖြစ်သည်။ ပါဠိကျမ်းဂန်လေ့လာသူသည် အခြေခံအား ဖြင့် ပါဠိသဒ္ဒါကို လေ့လာရစမြဲဖြစ်သည်။ သဒ္ဒါမတတ်လျှင် စာမတတ်ဟူသော စကားစဉ်ပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသည်။ ပါဠိသဒ္ဒါ၏သမိုင်းသည် အလွန်ရှေးကျသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင်ကျော်အခါက အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ပါဏိနိဆိုသော ဆရာ ကြီးပေါ်ပေါက်သည်။ ဆရာကြီးသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင်အကောင်းဆုံးသော သဒ္ဒါ ဗျာကရဏ်း ကျမ်းကို သက္ကတဘာသာဖြင့် ပြုစုသည်။ ထို့နောက်တွင် အိန္ဒိယဘာသာစကားအမျိုးမျိုးအတွက် သဒ္ဒါကျမ်းတို့ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ သက္ကတ ပါဠိစကားအတွက်လည်း ကဏ္ဍာယနဗျာကရဏ အစရှိသော သဒ္ဒါကျမ်းတို့ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ သက္ကတပါဠိဆရာတို့သည် မိမိတို့စိတ်ဝင်စား သော ဘာသာစကား၏ အသံနေအသံထားကို စနစ်တကျလေ့လာ၍ အတိအကျ သရုပ်ဖော်တင် ပြကြသည်။ သဒ္ဒါအနေအထားကိုလည်း စနစ်တကျလေ့လာ၍ စေ့စေ့စပ်စပ် သရုပ်ဖော်တင်ပြကြ သည်။ စကားလုံးတို့၏အနက်ကိုလည်း စနစ်တကျလေ့လာ၍ ခြေခြေမြစ်မြစ် သရုပ်ဖော်တင်ပြ ကြသည်။ မျက်မှောက်ခေတ် ဘာသာဗေဒဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့ဖြင့် ပြောရမည်ဆိုလျှင် သက္ကတ ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတို့တွင် သဒ္ဒဗေဒပညာ(PHONOLOGY) သဒ္ဒါဗျာကရဏ်းပညာ(GRAMMAR) ဝေါဟာရဗေဒပညာ (SEMANTICS) တို့ကို အခန်းကဏ္ဍအလိုက် အကျယ်တဝင့် အနက်အနဲ ဖော်ပြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းသဒ္ဒါကျမ်းတို့သည် ပညာသားအလွန်ပါ၍ ယခုခေတ်တိုးပွား ဖြစ်ထွန်းလျက်ရှိသော အနောက်တိုင်း ဘာသာဗေဒပညာသည် ယင်းကျမ်းတို့တွင် မြစ်ဖျားခံသည် ဟူ၍ အဆိုရှိသည်။

ဤအိန္ဒိယ သဒ္ဒါဗျာကရဏ်း ပညာသည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နှင့် ပါဠိဘာသာကို အကြောင်းပြု၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်သည်။ မြန်မာတို့သည် ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတို့ကို စွဲစွဲလမ်းလမ်း မြတ်နိုးကြသည်။ နက်နက်နဲနဲ လေ့လာကြသည်။ ထိထိရောက်ရောက် တတ်မြောက်ကြသည်။ ပုဂံပြည်သား ရဟန်းတော် အသျှင်အဂ္ဂဝံသသည် ကျော်စောထင်ရှားသော သဒ္ဒနိတိ ခေါ် သဒ္ဒါဗျာကရဏ်းကျမ်းကြီးကိုပင် ပြုစုတော်မူနိုင်ခဲ့သည်။ အခြားပုဂံသားတို့ ပြုစုသော သဒ္ဒါငယ် ကျမ်းတို့လည်း များစွာရှိသေး၏။

ဤသို့ကျမ်းဟောင်းကို လေ့လာကာ ကျမ်းသစ်ကို ပြုစုသော မြန်မာအမျိုးသားသဒ္ဒါဗျာ ကရဏ်း ပညာရှင်တို့သည် သဒ္ဒါရည်ဝလာသောအခါ မိမိတို့၏ဘာသာရင်းဖြစ်သော မြန်မာ

စကားကို ပါဠိသဒ္ဒါစည်းကမ်း ဥပဒေသများအရ လေ့လာသုံးသပ်လာကြသည်။ မြန်မာစကားကို ပါဠိစည်းကမ်း ဥပဒေသများကို တင်စားကြည့်လာသည်။ ပြီးလျှင် မြန်မာစကားကို ပါဠိသဒ္ဒါ စည်းကမ်းများနှင့်ညှိကာ လျော်ကန်သမျှ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းဖော်ပြကြသည်။ ယင်းသို့သော ပညာရှင်တို့အထဲတွင် အထင်ရှားဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော် အသျှင်ဂုဏ် စာရ ပုဂ္ဂိုလ်(အေဒီ၊၁၇၁၈-၉၃) ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်သည် (အေဒီ၊၁၇၆၉)ခုနှစ်တွင် ဝေါဟာ ရတ္ထပကာသနိကျမ်း ကို ရေးသားစီရင်ပြီးစီးသည်။ ဆရာတော်၏ ဝန်ခံချက်မှာ -

ကဝိဖက်ရှု၊ ကစ္ဆဲဆရာ
မိန့်မှာကျမ်းထွက်၊ သင့်ရာစွက်၍
လိုက်ဖက်ရာရာ၊နည်းနာယူတန်
ထုံးပုံမွန်သား၊ ဂန္တန္တရ
ကျမ်းထိုမျှမှ၊ ခူးရသွယ်ပြောင်
သိသာအောင်လျှင်၊ ယူဆောင်ထုတ်ပြ
သဘောချသား၊ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနိ
ဂမ္ဘီဩဇာ၊ နှုတ်သညာသည်

ဤစာ စံထားရစ်စေသော။--ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ကျမ်း၏ရှေ့ပိုင်းတွင် ဆရာတော်သည်

(၁) ကစွာယနဘောဒ(၂)ကစွာယနဘောဒဋီကာသစ် (၃) ကစွာယနဝဏ္ဏနာ (၄) ကစွာယနသာရ (၅)ကစွည်းသဒ္ဒါကြီး (၆)နာသ (၇) ရူပသိဒ္ဓိ (၈)ဝစနတ္ထဇောတိက (၉) ဝုတ္တောဒယ (၁၀)သဒ္ဒ နိတိ (၁၁) သဒ္ဒဘောဒရာသီ (၁၂)သဒ္ဒလက္ခဏ (၁၃)သဒ္ဒဝတ္ထိ (၁၄) သဒ္ဒသာရတ္ထဇာလိနိဋီကာ (၁၅) သဒ္ဒါကျမ်းနက် (၁၆) သုတ္တနိဒ္ဒေသ (၁၇)ဧကက္ခရကောသ ဆိုသော ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်း ဆန်းကျမ်းများကိုလည်းလောင်း၊ ကိုးခန်းပျို့၊ စာသင်ပထမချီသတ်ပုံလင်္ကာ၊ တောင်ဖီလာဆရာ တော်၏ ဩဝါဒရတု၊ သဗ္ဗညုဏံချီ သတ်ပုံတို့ကိုလည်းကောင်း မှီငြမ်းပြုထုတ်ဆောင်ကိုးကားကာ မြန်မာစကား၊ မြန်မာအက္ခရာ၊ မြန်မာ့အသံတို့ကို သဒ္ဒါနည်း၊ ဆန်းနည်းတို့အရ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ ယခုခေတ် သိုးဆောင်းပညာရှင်များ ပြုစုကြသော ဘာသာဗေဒကျမ်းတို့၏ ရှေ့ပြေးကျမ်းကြီးတစ်ဆူ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်စရာရှိသည်။

ကျမ်း၏နောက်ပိုင်းတွင်ကား မြန်မာဝေါဟာရတို့၏အနက်ကို အထောက်အထား၊ ဆင် ခြေ ဆင်လက်၊ အကြောင်းအကျိုးတို့ဖြင့် ဆင်ခြင်ကာ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ ဆရာ တော်၏ တွေ့ရှိချက်မှာ မြန်မာမှုတွင် က၊ ခ၊ င။ စ၊ ဆ၊ ည။ တ၊ ထ၊ န။ ပ၊ ဖ၊ မ။ ယ၊ ရ၊ လ၊ ဝ၊ သ၊ ဟ ဆိုသည့် ဗျည်းတို့ကို သုံးသည်။ ယပင့်၊ ရရစ်၊ ဝဆွဲ၊ ဟထိုး ဆိုသည့် သံယုတ်တို့ကို သုံးသည်။ အကာရန်၊ ဣကာရန်၊ အတ်ကာရန်၊ အင်ကာရန် စသည်ဖြင့် ကာရန်အများကို သုံးသည်။ ဤဗျည်း ဤသံယုတ်၊ ဤကာရန်တို့မှ သင့်နိုးရာကာရန်တို့ဖြင့် ပေါင်းစပ်ဖြစ်ပေါ် လာသော မြန်မာ့ဝေါဟာရတို့၏ အနက်ကိုဖော်ပြရလျှင် သင့်မည်ဟုယူမှတ်ကာ ဆရာတော်သည်

(၁) ကန်တော်မင်းကျောင်းဆရာတော် (၂) စတုရဂီဗလအမတ် (၃) ဇင်းမယ်မိဖုရား (၄) တောင်ဖိ
 လာဆရာတော် (၅) နဝဒေးကြီး (၆) နတ်သျှင်နောင် (၇) ပဒေသရာဇာ (၈) ပဲကူးရာဇသင်္ကြံ
 (၉) ဖိုးခေါင်မှူး (၁၀) ဘုံကျော်ပထမဘုန်းတော်ကြီး (၁၁) မိညို (၁၂) မင်းဇေယရန္တမိတ် (၁၃)
 ရဝေရှင်ထွေး (၁၄) ရှင်ထွေးညို (၁၅) ရှင်မြတ်ခေါင် (၁၆) ရှင်သူရဲ (၁၇) ရှင်သံကို (၁၈) ဝန်
 တောင်လယ်ဘုန်းတော်ကြီး (၁၉) သုံးထောင်မှူး (၂၀) သျှင်ကရဝိက (၂၁) သျှင်တေဇောသာရ
 (၂၂) သျှင်ရဋ္ဌသာရ (၂၃) သျှင်သီလဝံသ (၂၄) သျှင်အဂ္ဂသမာဓိ (၂၅) သျှင်အုန်းညို (၂၆) အဒု
 မင်းညို (၂၇) ဥက္ကာပုံစသော ရခိုင်မြန်မာစာဆိုကြီး၏ ပျို့၊ လင်္ကာ၊ ဧခြင်း၊ မော်ကွန်း စသည်တို့မှ
 (၁) အ (၂) အိ (၃) အု (၄) အော့ (၅) အဲ့ (၆) အော့ (၇) ညကြီးသတ် (၈) ဥငယ်သတ်(၉)
 တသတ် (၁၀) ပသတ် (၁၁) နသတ် (၁၂) မသတ်သေးတင်ဆိုသော ကာရန် ဝေါဟာရတို့ကို
 ထုတ်နုတ်ကာ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာတော်သည် ကျမ်းပြီးနိဂုံး၌ -

ကောင်းကင်သဖွယ်၊ ဆိုရေးကျယ်လည်း
 တနွယ်ငင်ကာ၊ တစင်ရသို့
 အန္တသိမ်းခြုပ်၊ ကွန်ချာအုပ်က
 ကိုင်ချုပ်လွယ်ကာ၊ နံ့ပြားရာ၏ - ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော်မူခဲ့သည်။

ဆရာတော်သည် အကြောင်းဆိုက်သောအခါများ၌ စကားဝေါဟာရတို့၏ ဇာစ်မြစ်
 ဆိုင်ရာကိစ္စတို့ကိုလည်း ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။ ဤသို့တင်ပြရာတွင် ပါဠိအစွဲကြီး၍ ပါဠိဘက်သို့
 ဆွဲကာ မြန်မာစကားတို့၏ ဇာစ်မြစ်ကိုဖော်ထုတ်တတ်သော ပါဠိနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အထူး
 ဦးတည်ဝေဖန်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ပုံစံအဖြစ် ပြရမည်ဆိုသော် -

အချို့ကား တစိုးတစိ အရိပ်အရောင်မျှကို ဖမ်းယူ၍ ပါဠိမှီဝေါဟာရအသံကွာ
 ဝေးလျက်ကို ကု သဒ္ဒါရှိသည်ဟူ၍ 'အထွဋ်'ကို ဋ သံလျင်းချိတ် သတ်သည်၊
သီဟသဒ္ဒါကိုလိုက်၍ "ချင်သေဟ်"ကို ဟ သတ်သည်၊ မေဃသဒ္ဒါရှိ၏
 ဟု 'မိဃ်း'ကို ဃ ကြီးသတ်သည်၊ ဤသို့ စသော အရာတို့ကား
 ဝေါဟာရအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသံအားဖြင့်လည်းကောင်း မယုတ္တိ
 သကဲ့သို့ ရှိ၏။ ဆင်ခြင်။^၁

ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီ မတိုင်မီအခါက ဝဏ္ဏဗောဓနသတ်အင်းတွင် သျှင်ဥက္ကံသမာလာ
 ဆရာတော်သည် 'မာဂဘောသာသို့ လိုက်၍ သတ်သည် အသတ်'ဆိုကာ ပါဠိ၊ သက္ကတမှ
 ဆင်းသက်သော အသတ်စာလုံးတို့ကို တသီးတခြားဖော်ပြသည်။ သတ်အင်းစာလုံး အစုစု
 ငါးထောင် ရှစ်ရာကျော်တွင် ပါဠိ၊ သက္ကတသက် မြန်မာစကားပေါင်း လေးရာခုနစ်ဆယ်ကျော်ကို
 တစ်ကဏ္ဍ ခွဲခြားပြဆိုသည်။ ဤကိုထောက်လျှင် ပါဠိသက္ကတမှ ဆင်းသက်ဖြစ်ပေါ်လာသော
 မြန်မာစကားတို့အကြောင်းကို ထိုခေတ်ထိုအခါက အတော်ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စိတ်ဓင်စား

၁ ကျော်အောင်စံထားဆရာတော်၊ ၇၃၈။

လေ့လာကြပုံရသည်။ သျှင်ရန္တသာရသည်လည်း သိကြားဆိုသော မြန်မာစကားသည် သက္ကတမှ ဆင်းသက်ကြောင်း ကိုးခန်းပျို့တွင် ဆိုသည်။

ဤသို့ မြန်မာစကားအတ္ထုပ္ပတ္တိကို လေ့လာလိုက်စားသူတို့တွင် အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း အချို့လည်း ပါဠိသက္ကတ တစ်ဖက်သို့ အယ်မ်းအင့်လွန်၍ အထွတ်ကို ကုဋေမှလာသည်၊ မိုးကို မေဃမှလာသည် စသည်ဖြင့် အခြေခံမြန်မာစကားလုံးတို့ကိုပင် ဘာသာခြားမှလာသယောင် ယောင် ထင်မှတ်မိန့်ဆိုကြသည်။ ဟံသာဝတီရောက်မင်း၏ ခမည်းတော်လက်ထက် အေ၊ ဒီ ၁၇၃၉ ခုနှစ်တွင် အဝမြို့၊ ဒုတိယမှန်စီကျောင်းဆရာ သျှင်ပုညကာမိသည် မိမိစီရင်သော သီရိမင်္ဂလာသတ်ပုံ၌ “လုစ္စတိပလုစ္စတိတိလောကောဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ စုတိအားဖြင့် ပျက်တတ်သည်။ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် လောကဟု မာဂဘောသာရုပ်ပြီးတွင် တည်ရင်းတချောင်းငင်ကို နှစ်ချောင်းငင်ရေး၊ ကကြီးကိုလည်း ချေမှ လူဟု မြန်မာတို့ခေါ်ဝေါ်ကုန်သတည်း။ လုစဓာတ် ဣပစ္စည်းတည်း” စသည်ဖြင့် မြန်မာစကားလုံးအများ၏ ဇာစ်မြစ်ကို ကိုးကြောင်းပေ ငါးအင်္ဂါပြုစုသည်။ ဤအချက်တို့ကို တားမြစ်ပညာပေးလိုသဖြင့် ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်းဆရာသည် အထက်ပါစကားရပ်ကို မိန့်ဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။

ဆရာတော်သည် မြန်မာဝေါဟာရတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်တူရာကို ပေါင်းစုမျိုးစပ်ပေးရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဝေါဟာရတို့အနက်ပြောင်းပုံ၊ အသံပြောင်းပုံ၊ အရေးပြောင်းပုံတို့ကို ရှင်းလင်းပြရာတွင်လည်းကောင်း၊ အခြားသော ဘာသာဗေဒဆိုင်ရာအဆစ်အပိုင်းတို့တွင်လည်းကောင်း အလွန်ယထာဘူတကျကျ ဆင်ခြင်တင်ပြခဲ့သည်ဖြစ်၍ ဆရာတော်တို့၏ အမိန့်တို့ကို ဝေဖန်ရန် မလွယ်ကူ။ ဒေါသတင်ရလောက်အောင် ကြီးလေးသော အပြစ်တို့ကိုရှာ၍ တွေ့နိုင်လိမ့်မည်မထင်။

ဤသို့သော ဂုဏ်တို့နှင့်ပြည့်စုံသည် ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်း၏ အသတ်သည် ယခုအခါ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်ခဲ့ပြီ။ သို့သော်လည်း ဝမ်းနည်းဖွယ်အချက်မှာ ဤကျမ်း၏ ဩဇာသည် ပျံ့နှံ့သင့်သလောက် ပျံ့နှံ့ပုံမပေါ်သောအချက်ဖြစ်သည်။ ဤကျမ်း၏ ပထမပိုင်းတွင် ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်း၊ ဆန်းကျမ်းတို့မှ အဆိုအမိန့်တို့ကို တွေ့ရသည်။ အဆန်းတကြယ်အံ့ဖွယ်သရဲဖြစ်သော အဆိုအမိန့်တို့ကားမဟုတ်။ သိပ္ပံနည်းကျသော ကျမ်းရိုးမိန့်ဆိုချက်တို့ ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာမှုသက်သက်ကို မြန်မာနည်းသက်သက်ဖြင့် ရှင်းလင်းအဓိပ္ပာယ်ဖော်တင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤအပိုင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်သရဲမဟုတ်။ သိပ္ပံနည်းကျသော အပိုင်းမျှသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်များ ပျံ့နှံ့မှုအင်အား နည်းပါးလေသလားဟု စဉ်းစားရန်ရှိသည်။

ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်း၏ နောက်နှစ်ပေါင်း ခြောက်ဆယ့်တစ်နှစ် (အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၃၀) ရှိသောအခါ ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီကျမ်း^၁ ပေါ်သည်။ “မြန်မာစကား၏ ကွယ်ဝှက်သောအနက်ကို ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သောကျမ်း”ဟူ၍ ကျမ်းပြုဆရာ လှေသင်းအတွင်းဝန်မင်း ဦးချိန်က ကျမ်းအမည်

၁ ချိန်။

ကိုရှင်းပြသည်။ “မြန်မာလူမျိုးတို့စကားကို အရင်းအမြစ်နှင့်တကွ ရေးသားစီရင်ပါမည့်အကြောင်းနှင့်”မကွေးဝန်ထောက်တော်မင်းက တောင်းပန်တိုက်တွန်းသောကြောင့် ဤကျမ်းကိုပြုစုစီရင်သည်ဟုလည်း ထပ်ဆင့်ဖွင့်ဆိုပြန်သည်။ ဤစကားနှစ်ရပ်ကို ပေါင်းလိုက်သောအခါ “မြန်မာစကား၏ကွယ်ဝှက်သောအနက်ကို အရင်းအမြစ်နှင့်တကွ ဖော်ပြသောကျမ်း”ဟု နားလည်ရသည်။ ဤဝန်ခံချက်နှင့်အညီ မြန်မာစကားလုံးပေါင်း လေးရာကျော်တို့၏ ကွယ်ဝှက်သောအနက်ကို အရင်းအမြစ်နှင့်တကွ ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုနှင့်တွေ့ဆုံရာမှ အိန္ဒိယအတွေးအခေါ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများ မြန်မာ့အသိသို့ ကူးစက်ပျံ့ပွားလာကြသည်။ ဤအတွေးအခေါ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများနှင့်အတူ ဤအတွေးအခေါ်ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ဆိုင်ရာ အခေါ်အဝေါ်ဝေါဟာရတို့သည်လည်း မြန်မာဘာသာအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာကြသည်။ အချို့ အိန္ဒိယဝေါဟာရတို့သည် မြန်မာတို့အကြားတွင် တိုးဝှေ့ကြီးပွားနေသည်မှာ ကြာမြင့်လှပြီဖြစ်၍ မြန်မာစကားသက်သက်၏ အသွင်သဏ္ဍာန် အသံနေအသံထားကို ဆောင်လျက်ရှိနေပြီ။ အိန္ဒိယမှဝင်ရောက်လာသော မွေးစားစကားဖြစ်သည်ဟု ပြောရလျှင် ယုံနိုင်ဖွယ် မရှိဖြစ်နေပြီ။ ဤသို့ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုအမျိုးမျိုးနှင့် တွဲကပ်ဝင်ရောက်လာသော ပါဠိ၊ သက္ကတသက်မြန်မာဝေါဟာရတို့၏ကွယ်ဝှက်သောအနက်ကို အရင်းအမြစ်နှင့်တကွ ရှာဖွေကြံစည်ပြောဆိုသည်မှာ အလွန်ပင်ကျေးဇူးများပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုအမျိုးမျိုးနှင့် တွေ့ဆုံရာမှ ရောက်ဝင်လာသော ယဉ်ကျေးမှုစကားလုံးများအပြင် ဘာသာစကားတစ်ရပ်ဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည်မှစကာ အလိုအလျောက် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်ဟု ယူမှတ်ရသော အခြေခံစကားလုံးတို့သည်လည်း အခြား အခြားသော ဘာသာစကားတို့တွင် ရှိသကဲ့သို့ မြန်မာဘာသာစကားတွင် ရှိသည်။ ပုံစံအားဖြင့်ဆိုရသော် နေ၊ လ၊ ရေ၊ မြေ၊ တော၊ တောင်၊ မွေးသည်၊ ဖွားသည်၊ စားသည်၊ သောက်သည် စသော အခြေခံစကားလုံးများ ဖြစ်သည်။

လှေသင်းအတွင်းဝန်မင်းသည် ပါဠိ၊ သက္ကတဘာသာတို့မှ သက်ဆင်းသော ယဉ်ကျေးမှုစကားလုံးများအကြောင်းကို တင်ပြခိုက်တွင် နေ၊ လေ၊ ရေ၊ မြေ၊ တော၊ တောင် စသည်တို့ကိုလည်း ပါဠိ၊ သက္ကတဘာသာတို့နှင့် ဆွေမျိုးဆက်ကာ တင်ပြပြန်သည်။ ပုံစံအားဖြင့်ဆိုသော် “ဘာနုဟူသောပုဒ်မှာ ဘာသဒ္ဒါကြော၍ နုအက္ခရာကိုပင် ကာလရှည်လျားသောကြောင့် မြန်မာ့ဘာသာ နေ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူသော် သင့်လျော်သကဲ့သို့ရှိ၏”။ (မျက်နှာ-၁၃။) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရွှေအိုသော သက္ကတစကားမှ လ၊ ဝါရီ ဆိုသော ပါဠိစကားမှ ရေ၊ မေဒနီ ဆိုသော ပါဠိစကားမှ မြေတို့သက်ဆင်းလာသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ယူမှတ်ရန် ရှိကြောင်းကို တင်ပြသည်။ ဤတင်ပြချက်တို့သည် လွန်ခဲ့သော အနှစ်ခြောက်ဆယ်ကျော်က ဝေါဟာရတ္ထပကာ သနိဆရာမိန့်ဆိုခဲ့သည့် အထက်ပါစကားရပ်ကို လျစ်လျူပြုသကဲ့သို့ရှိသည်။ ထို့ပြင်လည်း ဤဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီကျမ်း၏နိဒါန်းတွင် ရွှေတိုက်ဝန်ပေါက်မြိုင် မြို့စား၏ “မြန်မာ့ဘာသာရင်းသက်သက်ဟု ထင်မှတ်ရန်သင့်သော အမည်ဝေါဟာရများကား နေ၊ လ၊ ကြယ်၊ မီး၊ မိုး၊ လေ၊

မြို့၊ ရွာ၊ အင်း၊ အိုင်၊ မြစ်၊ ချောင်း စသော အမည်ဝေါဟာရ...တို့တည်း။” ဆိုသောစကားနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်လျက်ရှိသည်။ ရွှေတိုက်ဝန်၏စာသည် ကျမ်းရင်းမဟုတ်၊ နိဒါန်းမျှသာ ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာစကားကို ဘာသာဗေဒနည်းအရ လေ့လာစုံစမ်းချက်တို့နှင့် ပြည့်လျက်ရှိသည်။ လှေသင်း အတွင်းဝန်မင်း၏ ကြွယ်ဝသော ဗဟုသုတနှင့် ရွှေတိုက်ဝန်မင်း၏စနစ်ကျသော အယူအဆတို့ကို နှီးနှော၍ကျမ်းပြုရပါလျှင် အလွန်အားထားလောက်သော ဘာသာဗေဒကျမ်းတစ်စောင် ဖြစ်လာ နိုင်ဖွယ်အကြောင်းရှိသည်။ ဤသို့ မနှီးနှောမိခြင်းသည်ပင် ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီကျမ်း၏ အားနည်းချက် ဖြစ်သည်။

ဤတွင် နောက်ကြောင်းပြန်၍ စဉ်းစားရန်သင့်သော ပညာရှင်တစ်ဦးနှင့် သူ၏စာများကို သတိရသည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်ကား တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူ ဦးထွန်းညို (အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၂၆-၁၈၀၆) ဖြစ်သည်။

မြန်မာစာတွင် ယပက်လက်နှင့် ရကောက်၊ ယပင့်နှင့် ရရစ်တို့ကို အသံတူဖတ်နေကြပြီ ဖြစ်၍ ရောရောထွေးထွေး မှားမှားယွင်းယွင်း ရေးမိတတ်ကြသည်။ သို့သော်လည်း ရှေးစာဆိုတို့ သည် အကြောင်းသင့်သောအခါများ၌ ဤစာလုံးများကို ကာရန်ထပ်ကာ ခွဲခြားစပ်ဆိုတတ်သည်။ ပုံစံအားဖြင့်ဆိုလျှင် “မင်းဖွယ်စိုးယ၊ သိကျွမ်းလှသည့်၊ နရစ်တည်၊ ကျေးမြရည်”ဟူ၍ တောင်ငူမင်း သည် ချင့်တာသုံးတောင်ချီရတုတွင် ယနှင့်ရ ကိုကာရန်ထပ်ကာ ခွဲခြားစပ်ဆိုသည်။ “ရံမြိနေမှတ် လက်ယာတည်း။ ထက်ဝန်းကိုးကွယ်ကုန်ရာတည်း”ဟူ၍ သျှင်ရဋ္ဌသာရသည် ကိုးခန်းပျို့အပိုဒ် ၂၉၆၊ ၂၉၈ တို့တွင် ယာနှင့်ရာ ကို ကာရန်ထပ်၍လည်းကောင်း၊ “ဘေးတော်တုရား၊ ယိုးဒယားကို၊ တရားဦးစွန်း”ဟူ၍ ရှင်သံကိုသည် မင်းရဲဒိဗ္ဗဒါနခြင်း အပိုဒ် ၈ တွင် ရား၊ ယား၊ ရား တို့ကို ကာရန် ထပ်၍လည်းကောင်း ခွဲခြားစပ်ဆိုကြသည်။ ထို့ပြင်လည်း မနည်းဆဝ၊ တွေးတောကြ လည်း၊ ချက်ကျစပ်စပ်၊ မသိအပ်ခဲ့။ ” (ကိုးခန်းပျို့ အပိုဒ် ၂၃၀)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဆောင်းမိုး စကြာ၊ ဆောင်လေပါသား၊ သကျာဝတ”၊ (နဝဒေး၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ချီရတု) ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “မိန်းမယောက်ျား၊ လူ့စကားဖြင့်၊ မကြားစကောင်း၊ မဆိုတောင်းကို၊ ” (ဘူရိဒတ်ဇာတ်ပေါင်းပျို့ အပိုဒ် ၆)ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အပင့်အရစ်တို့ကို ကာရန်ထပ်ကာ ခွဲခြားစပ်ဆိုကြသည်။ ဤကာရန် မျိုးကို စိန္တကျော်သူ ဦးအော (အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၃၆-၁၇၇၁)က “သစ်ပင်စောင်ချမ်း၊ အိုးစောင်ခြမ်း၊ ခွဲတမ်းပင့်ရစ်ပြိုင်”ဟုဆိုကာ ခွဲတမ်းဟု ခေါ်လိုရိပ်ပြသည်။ သူ၏ဦးလေး မဟာစည်သူ ဦးထွန်းညို ကမူ မြန်မာလို ခွဲထားဟု ခေါ်၍ ပါဠိဘာသာဖြင့် ဝိဘဇ္ဇပိတ ဟု ဘာသာပြန်သည်။

ဦးအောနှင့် ဦးထွန်းညို တူဝရီးနှစ်ယောက်သည် ခွဲတမ်း (ဝါ) ခွဲထားကို ဂရုပြုမိသူ တို့တွင် အစောဆုံးကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ သျှင်ဥက္ကံသမာလာဆရာတော်၊ ဂဗေလအမတ်၊ ဒုတိယကျော် အောင် စံထားဆရာတော်တို့၏ စာတို့တွင် ခွဲထားအကြောင်းကို သတိမမူမိရှိသေးသည်။ ဝဏ္ဏ ဗောဓနသတ်အင်းတွင် လာသည့် အပင့်အရစ်အချို့သည် ဆရာကျော်တို့၏ ပင့်ရစ်ခွဲထားများနှင့် မကိုက်ညီသည်ကို သတိပြုမိသည်။

ဦးအောသည် ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံ အပိုဒ် ၁၈၀၉ အဆုံးတွင် “အရစ်အပင့်ကိုမူကား နောက်ဆိုလတ္တံ့သည့် ခွဲထားမှာကြည့်လေ”ဟူ၍မှာထားသည်။ ဤအမှာအထားနှင့်အညီ ယခုအခါ ပင့်ရစ်ရေးနည်းသတ်ပုံ ခေါ်သော သတ်ပုံပေမူတစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ ဦးထွန်းညို၏ ဝိဘဇ္ဇပ္ပိတ ခွဲထားကဲ့သို့ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံမဟုတ်။ ကကြီးနှင့်ပတ်သက်၍ ကျက်မှတ်ရလွယ်ကူအောင် ရေးထားသော လင်္ကာတို့မျှ ဖြစ်သည်။

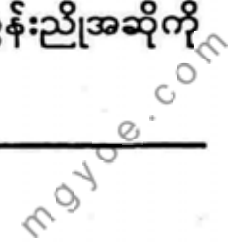
ဦးထွန်းညိုသည် အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၅၁ ခု အသက် (၂၅)နှစ်အရွယ် ရဟန်းဘဝတွင် သျှင် လင်္ကာသာရ ဟူသော ဘွဲ့အမည်ဖြင့် ဝိဘဇ္ဇပ္ပိတခွဲထားကို “အမှန်အကန်ကို အလိုရှိသောသူတို့ အကျိုးငှာ ကဝိဆရာ ရှေးပညာရှိတို့ ခွဲထားစပ်ဟန်ကို သိသာခြားနားအောင် မှန်နောက်အုပ်လျက် လင်္ကာသာရအမည်ရှိသောငါသည် မကြွင်းမကျန် ပြည့်စုံပေအံ့”ဟူ၍ ဝန်ခံကာ ပြုစုသည်။ ခွဲထားစာပိုဒ်များကို ရှာဖွေကောက်နုတ်ရာစာတို့မှာ (၁) နဝဒေးကြီး (၂) နတ်သျှင်နောင် (၃) မင်းဇေယ ရန္တမိတ် (၄) ရှင်မြတ်ခေါင် (၅)ရှင်သူရဲ (၆) ရှင်သံကို (၇) သင်္ခယာ (၈)သုံးထောင်မျိုး (၉) သျှင်တေဇောသာရ (၁၀) သျှင်ရဋ္ဌသာရ (၁၁) သျှင်သီလဝံသ (၁၂) သျှင်အဂ္ဂသာမိ (၁၃) သျှင်အုန်းညို (၁၄) သျှင်ဣန္ဒဂုတ္တတို့၏ ပျို့၊ မော်ကွန်း၊ မေတ္တာစာ၊ ရတု၊ လင်္ကာ၊ ဧခြင်း အစောင်စောင်တို့ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ပင့်ရစ်ခွဲထားတို့မှာ (၁) ကျ၊ ကြ (၂) ချ၊ ခြ (၃) ပျ၊ ပြ (၄)ဖျ၊ ဖြ (၅) မျ၊ မြ တို့ဆိုင်ရာ ရသမျှ ကာရန်အမျိုးမျိုးအပြင် ပင့်ရစ်ပင်မဟုတ်သော်လည်း အသံတူသဖြင့် လွဲမှားတတ်သော (၆) ငြ၊ ည ဆိုင်ရာရသမျှ ကာရန်အမျိုးမျိုးတို့ဖြစ်သည်။ ကောက်နုတ်ချက်တို့တွင်မပါဘဲ ကြွင်းကျန်သော အပင့်အရစ်စာလုံးတို့ကို သင့်နိုးရာရာရွေးချယ်၍ မှန်နောက်အုပ်ကာ ဖြည့်စွက်ထည့်သွင်းထားသည်မှာ အတော်ပြည့်စုံသည်။ အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၅၁ ခုနှစ်တွင်ပင် အပြီးသတ်သော ဦးအော၏ ကဝိလက္ခဏာ သတ်ပုံသံပေါက်တို့တွင်ပါသည့် ခွဲထား ကာရန်တို့သည် ဤဝိဘဇ္ဇပ္ပိတခွဲထားကျမ်း၏ကျေးဇူးနှင့် ကင်းနိုင်မည်မထင်။ သျှင်လင်္ကာသာရ သည် ဤခွဲထားကျမ်းကို ပြုစုခိုက် ၁၅ နှစ်သားမျှသာ ရှိသေးသော တူတော်သူ မောင်အောကို စာပေပို့ချ ညွှန်ကြားလျက်ရှိမည်ဟု ယူမှတ်နိုင်စရာရှိသည်။ ဤခွဲထားကျမ်းသည် ယခုအခါ တွေ့မိသော ပင့်ရစ်ခွဲထားတို့တွင် အစောဆုံး ခွဲထားတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဦးအော၏ ပင့်ရစ်ရေးနည်း သတ်ပုံလင်္ကာသည်လည်း ဤခွဲထားကျမ်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတစ်ရပ် ဖြစ်နိုင်သည်။ ဦးထွန်းညိုသည် ဤခွဲထားကျမ်းအပြင် စာပေလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အခြားပညာတစ်ရပ်ကိုလည်း စတင်ဆောင်ရွက်သေးသည်။ (ဤတွင် စကားချပ်၍ပြောလိုသည်မှာ အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ အမတ် လက်ဝဲနော်ရထာကလည်း မြန်မာသံယောဂဒီပနီ (အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၆၀)ခေါ်သော ခွဲထား ကျမ်းကို ပြုစုသေးသည်။ ဝိဘဇ္ဇပ္ပိတ အကျယ်စားမျိုး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုဖွယ်ရှိသည်။)

အင်းဝခေတ်၊ ညောင်ရမ်းခေတ်၊ ပျို့လင်္ကာစာပေတွင် ပါဠိသက်ဝေါဟာရလည်းမဟုတ်၊ မျက်မှောက်သုံးဝေါဟာရလည်းမဟုတ်သဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်မထင်မရှားသော ဝေါဟာရထူးများ ရှိသည်။ ယင်းတို့မှအချို့ကို ဝဏ္ဏဗောဓနတွင် အဓိပ္ပာယ် စိုးစဉ်းဖွင့်၍ ထည့်သွင်းထားသည်။

ဝေါဟာရတ္ထပကာသနိကျမ်းတွင်လည်း အကြောင်းဆိုက်ရာတွင် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသို့သောစကားလုံးမျိုးကို ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော်သည် အမည် အတည်အကျ မှည့်၍မခေါ်သေး။ 'တရထည်'ဆိုသော ဝေါဟာရအကြောင်းကို ဆွေးနွေးရာ၌ "နွားတရထည် ဆိုသည်ကား နွားနှင့်မပြား ဆိုလိုသောအရာဖြစ်၍... ရှေးသူဟောင်းတို့ ဆိုမိန့်သောအရာကဲ့သို့ ရှိ၏"ဟု ဆိုသည်။ တစ်ဖန် "လျင်ခုပဲ"ဆိုသော ဝေါဟာရအကြောင်းကို ဆွေးနွေးရာ၌ "လျင်ခုပဲ ဟူသည်ကား ရှေးဝေါဟာရ လျင်သည်ဟူသော အနက်မျှသာရသင့်၏"ဟုဆိုသည်။ ဆရာတော် သည် "ရှေးသူဟောင်းတို့ ဆိုမိန့်သောအရာ"ဟူ၍လည်းကောင်း၊ "ရှေးဝေါဟာရ"ဟူ၍လည်း ကောင်း အဓိပ္ပာယ် တူသော်လည်း ပုံမကျသေးသော စကားစုတို့ဖြင့်သာ ညွှန်ပြသည်။ သျှင် ဥက္ကံသမာလာနှင့် ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော်တို့နည်းတူ ဦးထွန်းညိုသည်လည်း ဤ စကားလုံးမျိုးကို သတိမူမိသည်။ ဝဏ္ဏဗောဓနသတ်အင်းနှင့် ဝေါဟာရတ္ထပကာသနိတို့ကို လေ့လာ ရာမှ ဤသို့သတိမူသင့်သည်ဟု ဦးထွန်းညိုသဘောပေါက်လေသလား မသိရ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဦးထွန်းညိုသည် အသက် ၆၈ နှစ်အရွယ်တွင် "ပျို့ ကဗျာ လင်္ကာ မော်ကွန်း ဧခြင်း ရတု"အစုစု အစောင်လေးဆယ်ခန့်မှ ဤအသိခက်သော စကားလုံးများကို ရှာဖွေရွေးထုတ်သည်။ "သူဟောင်း စကား၊ ရှေးစကား"ဟူ၍ အကြောင်းသင့်ရာတွင် ခေါ်ဝေါ်ညွှန်ပြသည်။ သို့သော်လည်း စကားလုံး များများစုမိ၍ အနက်ဖော်ကာ စာတမ်းရေးသောအခါတွင်မူ စာတမ်းအမည်ကို မြန်မာလိုမမှည့် ပေါ်ရာဏကထာစာတမ်း (အေ၊ ဒီ ၁၇၉၄) ဟူ၍ ပါဠိအမည်မှည့်သည်။ "ရှေးဝေါဟာရ" ရှေးသူ ဟောင်းတို့ မိန့်ဆိုသောအရာ "ရှေးစကား" "သူဟောင်းစကား" ဆိုသည် တို့ကို ပါဠိဘာသာ ပြန်ဆိုရေးသားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဦးထွန်းညို တီထွင်လိုက်သည့်အခါမှ စ၍ "ပေါ်ရာဏ ကထာ" ဆိုသော အမည်စကားလုံး တွင်ကျယ်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်မည်ထင်သည်။ ထို့နောက်တွင် ကား ဤတွင်းသင်းပေါ်ရာဏကထာ စာတမ်းကိုအခြေပြု၍ ပေါ်ရာဏကထာလင်္ကာ၊ ပေါ်ရာဏ ကထာပါဠိ၊ ယင်းနိဿယ၊ ပေါ်ရာဏကထာ ဋီကာတို့ကို ဆရာအဆက်ဆက်တို့ ပြုစုကြပြန်သည်။

ဤတွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ် အချက်တစ်ရပ်ကို သတိပြုမိသည်။ ယင်းအချက်မှာ အခြား မဟုတ်။ ပညာရှိအချင်းချင်း အချို့နေရာတွင် အကောက်အယူ မတူသောအချက် ဖြစ်သည်။ ပုံတောင်နိုင် မော်ကွန်းအပိုဒ် ၃၂ "ကြေညာခပ်သိမ်း၊ ရန်စစ်ထိမ်းလည်း၊ မတိမ်းမပါး" ဆိုရာတွင် ပါသည့် "ထိမ်း" ကို ဦးထွန်းညိုက "ခုတ်ဖြတ်သည်" ဟု အနက်ဖော်သည်။ သစ်ပင်ခုတ်သည်ကို သစ်ထိမ်းသည်၊ တောခုတ်သည်ကို တောထိန်းသည်ဟူ၍ ရပ်စွန်ပြည်နားသားတို့ ပြောဆိုလေ့ ရှိကြောင်းဖြင့် သက်သေထူသည်။ သို့သော်လည်း ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော်ကမူ ဤ "ထိမ်း" သည် "ရည်မှတ်မှန်းထား" ဟု အနက်ရှိကြောင်းဆိုလေသည်။ ဦးထွန်းညိုအဆိုကို ယုတ္တိတန်သည်ဟု ထင်သည်။

၁။ ပေါ်ရာဏကထာဋီကာ။

တစ်ဖန် “ကတ်လတ်၊ ကပ်လပ်”ဆိုသော ပေါရာဏစကားနှစ်လုံး၏အနက်ကို ဖော်ရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်နှစ်ဦးတို့ ဝါဒကွဲကြပြန်သည်။ ဤစကားနှစ်လုံးသည် တသတ်၊ ပသတ် ၂-မျိုးကွဲသော်လည်း “အမြဲမကွာ”ဟု အနက်တူရှိကြောင်း ဦးထွန်းညိုက ဆိုသည်။ ဆရာတော်ကမူ စကား ၂ လုံးကို တသီးတခြားစီခွဲ၍ “ကတ်လတ်”ဆိုသည်မှာ “ခဲကတ်၊ “ကပ်လပ်”ဆိုသည်မှာ “နီးစပ် ယှဉ်တွဲ”ဟူသော အနက်များကို ဟောကြောင်းဆိုသည်။ ဆရာတော်၏အဆိုကို ယုတ္တိတန်သည်ဟု ထင်သည်။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကျော်နှစ်ဦးတို့ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခွင့် ရခဲ့ပါမူကား မည်မျှသင့်မြတ်ပေလိမ့် မည်နည်းဟု တွေးတောတောင့်တမိသည်။

ဤတွင် မြန်မာသဒ္ဒါအကြောင်းကို ပြန်၍ကောက်လိုသည်။ ပုဂံပြည် ဒိသာပါမောက္ခ ဘွဲ့ရ ဦးကျည်ဗွေသည် ပါဠိသဒ္ဒါ အတွေ့အကြုံကို မြန်မာဘာသာတွင်တင်စား၍ သဒ္ဒါကျမ်းနက်၌ ဂါထာများဖွဲ့ဆိုခဲ့သည်ဟု အထက်ကဆိုခဲ့ပြီ။ သဒ္ဒါဘေဒရာသီပါဠိ၊ သဒ္ဒါလက္ခဏာပါဠိဆိုသော သဒ္ဒါငယ်တို့၌လည်း မြန်မာသဒ္ဒါ၏ အဆစ်အပိုင်းအချို့ကို ထည့်သွင်းဖွဲ့ဆိုထားလျက်ရှိသည်။ သို့သော် ထိုဆရာတို့သည် ဂါထာဖွဲ့၍ အကျဉ်းသဘောမျှသာ တင်ပြခဲ့ကြသည်ဖြစ်သောကြောင့် စာသင်သားတို့အဖို့ သိလွယ်မှတ်လွယ်မည် ဖြစ်သော်လည်း သာမန်လူတို့အဖို့မှာကား ခက်ခဲသည်။ ထို့ကြောင့် ပထမကျော်အောင်စံထားဆရာတော် (အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၀၅-၅၃)သည် အဆိုပါ ဂါထာတို့၏ အဖွင့်သဖွယ်ဖြစ်သော ကဝိလက္ခဏာ ခေါ် သဒ္ဒါပရမတ်အဆုံးအဖြတ် ။ ကို အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၄၈ ခုတွင် ရေးသား၍ ဟံသာဝတီရောက်မင်းတရားအား ဆက်သခဲ့သည်။ ပါဠိသဒ္ဒါ၏ ကျေးဇူးရိပ်တွင် ကြီးပြင်းရသော ဆရာတော်သည် ပါဠိသဒ္ဒါ၏ အရိပ်ကို မလွန်မြောက်နိုင်ခဲ့။ ပါဠိသဒ္ဒါနည်းအရ မြန်မာဘာသာကို သဒ္ဒါအပြား ၁၄ ပါးဟု ဝေဖန်ကာ ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ ဥဒါဟရဏ်တို့ကို ဆောင်ယူတင်ပြရာ၌လည်း ပျို့လင်္ကာတို့၏ ဩဇာမှ ရန်းကန်မထွက်နိုင်သဖြင့် သျှင်မဟာသီလဝံသ၊ နတ်သျှင်နောင်၊ ဥက္ကာပုံစသော စာဆိုတို့၏ ပျို့လင်္ကာတို့ကို အသုံးပြုသည်။ မြန်မာစကားပြေသက်သက်ကို မြန်မာသဒ္ဒါနည်းသက်သက်ဖြင့် သုံးသပ်ဆင်ခြင်နိုင်မည်ဆိုပါက ယခုထက်ပင် အသုံးဝင်သော သဒ္ဒါကျမ်းတစ်စောင် ဖြစ်နိုင်ပေလိမ့်ဟု ထင်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဤသဒ္ဒါဆရာတို့၏ မြန်မာသဒ္ဒါဆိုင်ရာ အဆုံးအမ အဆိုအမိန့်တို့သည် မြန်မာစာ အရေးအသားကို များစွာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခဲ့လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်သည်။ သုတေသန ပြုလုပ် စုံစမ်းရန်သင့်သော အကြောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်ဟု ထင်သည်။

ထိုအခိုက်တွင် ဥရောပတိုက်မှ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်ကာ မိမိတို့၏ တပည့်တော်တို့အား ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားတို့ အကြားတွင် သာသနာပြုရန်လည်း အားထုတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာစကားကိုလေ့လာ ကြည့်သည်။ မြန်မာသဒ္ဒါကို စုံစမ်းဆင်ခြင်ပြုစုကြသည်။ မြန်မာအက္ခရာအရေးအသားကို ဖွံ့ဖြိုး

စာလုံးဘဝသို့ ကူးပြောင်းပေးရန် ကြိုးစားကြသည်။ အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၇၆ ခုနှစ်တွင် အီတလီနိုင်ငံ၊ ရောမမြို့၌ ပုံနှိပ်သော Carpan ၏ Alphabetum Barmanorum သည် ပထမဆုံးသော ပုံနှိပ်စာအုပ်ဖြစ်၍ ဥရောပတိုက်သားတို့ပြုစုသည့် ပထမဆုံးသော မြန်မာသဒ္ဒါလည်း ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး Felix Carey ကလည်း အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်းတစ်စောင်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဘင်္ဂလားပြည် ဆေရမ္မူအရပ်တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ဥရောပတိုက်သား သာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များနည်းတူ အမေရိကန်အမျိုးသား ဆရာ ယုဒသန် (အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၈၈-၁၈၅၀) သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသို့ (အေဒီ၊ ၁၈၁၃) ခုနှစ်တွင်ရောက်လာ ကာ ရန်ကုန်နှင့်မော်လမြိုင်တို့တွင် မြန်မာစကားမြန်မာစာကို ကြိုးစားသင်ယူ၍ သုံးနှစ်အကြာ (အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၁၆) တွင် မြန်မာသဒ္ဒါတစ်စောင်ကို ရေးသားပြုစုပြီးသည်ဟု မှတ်တမ်းတွေ့ရသည်။ ယခုအခါ တွေ့နေရသည့် (အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၆၆) ခုနှစ်ပုံနှိပ်သော Grammar of the Burmese Language by A. Judson သည် အဆိုပါသဒ္ဒါကျမ်းပင်ဖြစ်သည်ဟု ယူမှတ်ရန်ရှိသည်။

ဆရာယုဒသန်သည် ဟေလာသခေါ် ဂရိဘာသာကျမ်းကျင်သူဖြစ်သည်။ ဂရိဘာသာ၊ လက်တင်ဘာသာ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၏ ဩဇာမကင်းသော အင်္ဂလိပ်သဒ္ဒါကို တတ်သူဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာဘာသာကို လေ့လာရာတွင် ထိုသဒ္ဒါတို့၏အမြင်ဖြင့် မြင်မည်ဖြစ်သည်။ မြင် သည့်အတိုင်းပြုစုသော ဆရာယုဒသန်၏ မြန်မာသဒ္ဒါသည် အင်ဒိုယူရိုပီယန်ပုံစံအတိုင်း ဖြစ်သည် ဟုဆိုကြသည်။^၂ ပုဂံခေတ်သဒ္ဒါဆရာတို့နည်းတူပင် ဆရာယုဒသန်သည်လည်း နောက်ဆက် စကားလုံးများကို အုတ်မြစ်ပြု၍ မြန်မာသဒ္ဒါကိုရေးသည်။ ပုဂံသဒ္ဒါဆရာတို့၏ ဩဇာနှင့်ကင်းပါ လေစုံဟူ၍ပင် ထင်နိုင်စရာ အကြောင်းများကို တွေ့မိသည်။ သို့သော်လည်း ထူးခြားချက်ရှိသည်။ ယင်းမှာ အခြားမဟုတ်၊ မြန်မာစကားကို နာမ်၊ နာမ်စား၊ ကြိယာ၊ နာမဝိသေသန၊ ကြိယာဝိသေ သန၊ အာမေဋိတ်ဟူ၍ ဝါစင်္ဂိခြောက်ပါးဖြင့် ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အင်္ဂလိပ်နှင့် အမေရိကန်တို့ပြုစုသော မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်းများကို ပြင်သစ်ပညာရှင်တို့တွေ့သောအခါ ယင်းတို့ကို ပြင်သစ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုကာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေကြပြန်သည်။ အခြားသော အင်္ဂလိပ်တို့သည်လည်း အခါအားလျော်စွာ မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်းများကို ချဲ့ထွင်ရေးသား ဆက်လက်ထုတ်ဝေကြသည်။ သို့သော်လည်း အခြေခံသဘောတရားအရာတွင်ကား တစ်အုပ်နှင့်တစ်အုပ် မထူးခြားလှ။

သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ဟောပြောလိုသော ခရစ်ယာန်တရားတော်များကို မြန်မာဘာသာနှင့် ဟောပြောနိုင်ရအောင် မြန်မာစာပေကို လေ့လာသင်ယူကြရာတွင် မြန်မာစကား လုံးများကို စုဆောင်းကာ မိမိတို့ဘာသာစကားဖြင့် အနက်ပြန်ကြသည်။ ဤသို့စုဆောင်းအနက် ပြန်သော ဝေါဟာရအင်းစောက်များသည် သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များအကြားတွင် ကျင်လည်လှည့် ပတ်နေရာ သူကတစ်လုံးဖြည့် ငါကတစ်လုံးဖြည့်နှင့် အမြဲတိုးပွားလျက်ရှိသည်။ နောက်ဆုံး ဆရာ

၁။ Cornyn.

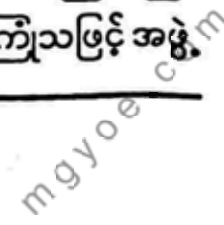

ယုဒသန် ရောက်လာသောအခါ အတော်ပြည့်စုံသော အဘိဓာန်ငယ်တစ်ခု အခြေအနေသို့ပင် ရောက်နေပုံရသည်။ သို့သော် ဆရာယုဒသန်သည် မိမိကိုယ်တိုင် မြန်မာစာ မြန်မာစကားကို အကျယ်အပြန့် လေ့လာ၍ သမ္မာကျမ်းကြီး (အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၃၄ တွင်ပြီး)ကို ဘာသာပြန်သည်။ ရှေးဆရာတို့၏ အဘိဓာန်လက်ငုတ်ကို ပြန်ကောက်ကာ အတော်ပြည့်စုံသော မြန်မာ အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန် (အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၄၉ တွင်ပြီး) တစ်စောင်ကို ပြုစုသည်။ သူကိုယ်တိုင် ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ခွင့် ကိုကားမရ။ သူ့အနိစ္စ ရောက်ပြီးမှ အေ၊ဒီ၊ ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် မော်လမြိုင်မြို့၌ ဆက်ခံသူများက ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။^၁

ထိုအခိုက်တွင် မြန်မာမင်းနေပြည်တော် အင်းဝမြို့၌ မက္ခရာမင်းသားသည် အင်္ဂလိပ် အမျိုးသားကုန်သည်များထံမှ အင်္ဂလိပ်စာကို သင်ယူလျက်ရှိသည်။ အင်္ဂလိပ်ပညာစာများကို ဘင်္ဂလားပြည်မှ မှာယူကာ လေ့လာလျက်ရှိသည်။ နက္ခတ်ပညာဆောင်းပါး၊ သိပ္ပံပညာဆောင်းပါး အချို့ကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုလျက်ရှိသည်။ ဤမျှနှင့် မရောင့်ရဲမတင်းတိမ်သေး။ “ဗဟုသုတ ကို အလိုရှိကုန်သော မြန်မာလူမျိုးတို့အား အင်္ဂလိပ်ဘာသာကို မြန်မာဘာသာအားဖြင့် နားလည် သိမြင်စေခြင်းအကျိုးငှာ မက္ခရာမင်းသားက သင်္ဘောသူကြီး ကပ္ပိတံလျင်ကို အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်စာရှိသည့်အတိုင်း မြန်မာဘာသာမှန်ကန်အောင် ပြန်ဆိုပါဆို၍ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၉၅ ခုနှစ်၊ အင်္ဂလိပ် ၁၈၃၃ ခုနှစ်)ကစ၍ ပြန်ဆိုရေးသားသည်” ဟူသော အဘိဓာန်အချိုးစကား နှင့်အညီ အင်္ဂလိပ် မြန်မာအဘိဓာန်ကို Mr. Charles Lane က ပြုစုရာတွင် ကူညီမစ တည်းဖြတ် ပေးသည်။ ယင်းအဘိဓာန်ကို အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၄၁ ခုနှစ်တွင် ဘင်္ဂလားပြည်၊ ကလကတ္တာမြို့၌ ပုံနှိပ်သည်။ ဤအဘိဓာန် လုပ်ငန်းသည်လည်း မြန်မာစကားလေ့လာမှုတွင် တစ်နည်းအားဖြင့် အကြိုးဝင်သည်ဟု ယူမှတ်ရန်ရှိသည်။

မြန်မာစကားလေ့လာမှုတွင် ရှေးဟောင်းကျောက်စာတို့လည်း များစွာကျေးဇူးပြုသည်။ ဘိုးတော်ဘုရား(အေ၊ ဒီ၊ ၁၇၈၂-၁၈၁၉)သည် နိုင်ငံတော်အရပ်ရပ်တွင်ရှိသော ကျောက်စာများကို သာသနာ့မြေကိစ္စ လေ့လာရန်အလို့ငှာ အမရပူရ နေပြည်တော်သို့ယူစေ၍ တွင်းသင်းတိုက်ဝန် ဦးထွန်းညိုတွင် အပ်ကာ ဖတ်ရှုလေ့လာစေသည်။ ကျောက်စာအချပ်ပေါင်း ခြောက်ရာခန့်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ရဟန်းပညာရှိ လူပညာရှိတို့သည် ဤကျောက်စာများကို လေ့လာကာ မြန်မာမှုအမျိုးမျိုး ကို ဆွေးနွေးကြသည်။ မြန်မာစကားအကြောင်းကိုလည်း ရေးထုံး၊ ဇာစ်မြစ်၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ အက္ခရာ အမျိုးအစားတို့ဘက်မှနေ၍ လေ့လာကာ အကြောင်းဆိုက်သောအခါများ၌ ဆွေးနွေးရေး သားကြသည်။ ကျောက်စာလေ့လာသောပညာသည် ပညာရှိလက္ခဏာတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်လာသည်။

နိုင်ငံခြားသားတို့လည်း ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာတွင် စိတ်ပါဝင်စားကြသည်။ (အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၃၃)ခုနှစ်တွင် မြန်မာသံအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် အိန္ဒိယသို့သွားသည်။ ခရီးကြိုသဖြင့် အဖွဲ့

ဝင်များသည် ဗုဒ္ဓဂယာမဟာဗောဓိစေတီကို ဝင်ရောက်ဖူးမြော်ကြသည်။ ထိုတွင် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၇၀၀ ဆီက ရေးထိုးစိုက်ထူခဲ့သော ကျောက်စာတစ်ချပ်ကိုတွေ့ကြ၍ ပုံတူကူးယူကာ နေပြည်တော်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ဝေဌဖတ်ရှုလေ့လာကြသည်။ ဖတ်ရှုလေ့လာသူတို့တွင် ဗြိတိသျှရာဇဝင် ဝန်ကြီးဖြစ်သူ ကာနယ်ဘာနေးလည်း ပါသည်။ ဘာနေးသည် မိမိတွေ့ရှိချက်တို့ကို စာတမ်းရေး၍ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်နှင့်တကွ အာရှတိုက်သုတေသန ဂျာနယ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြသည်။ (ကာလကတ္တားဒဂါးတိုက်၊ ငွေကဲဖြတ်အရာရှိ မစ္စတာဂျိမ်း၊ ပရင်ဆက်ကလည်း ဘင်္ဂလားပြည် အာရှတိုက်အသင်းဂျာနယ်တွင် ဤ ဗုဒ္ဓဂယာ မြန်မာကျောက်စာအကြောင်းကို စာတမ်းရေး ထည့်သွင်းခဲ့သည်။) သို့ဖြင့် မြန်မာရေးဟောင်းကျောက်စာများ အရေးကြီးအသုံးဝင်ပုံကို ပြည်တွင်းပြည်ပညာရှင်များ သတိမူလာကြသည်။ (အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၈၁) ခုတွင် မြန်မာပြည်၌ ရှေးဟောင်းသုတေသနလုပ်ငန်း စတင်ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ ကျောက်စာလေ့လာမှုကို အထူးအရေးပေးဆောင်ရွက်သည်။

မြန်မာပြည်အတွက် ပထမဆုံး ရှေးဟောင်းသုတေသနအရာရှိမှာ ဂျာမန်အမျိုးသား ဒေါက်တာ အေမီးလ်၊ ဖော်သျှမ္မာ ဖြစ်သည်။ ဖော်သျှမ္မာသည် ရှေးဟောင်းမြို့တော်များဖြစ်သော သရေခေတ္တရာ၊ ပုဂံ၊ ပင်းယ၊ အင်းဝမြို့များသို့ သွားရောက်လေ့လာကာ တွေ့ရှိသောကျောက်စာများကို မင်လိုမ့်ကူးယူသည်။ ရှေးအက္ခရာအရေးအသားကို မျက်မှောက်အက္ခရာ အရေးအသားသို့ ကူးပြောင်းပေးသည်။ အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၉၂ ခုတွင် မြန်မာပြည်အစိုးရက ဤကျောက်စာများကို စုပေါင်းကာ "ပုဂံ၊ ပင်းယ၊ အင်းဝကျောက်စာများ" ဟု စာအုပ်ကြီးတစ်အုပ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ ထိုအခါ ပညာရှိအများ ဝိုင်းဝန်းလေ့လာဆွေးနွေးကြသည်။ သို့ဖြင့် အေ၊ ဒီ၊ ၁၈၉၉ ခုသို့ရောက်သောအခါ ဦးထွန်းငြိမ်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုသော ပုဂံ၊ ပင်းယ၊ အင်းဝကျောက်စာများ စာအုပ်ထွက်ပေါ်လာလေသည်။ ထို့နောက်တွင်လည်း ကျောက်စာပေါင်းချုပ် စာအုပ်ကြီး ငါးအုပ် ဆက်လက်ပေါ်သေးသည်။

ရှေးယခင်က မြန်မာပညာရှိများသည် ပျို့လင်္ကာစာပေမျှကိုသာ အရေးပေးလေ့လာကြသည်။ ခွဲထားသတ်ပုံဆရာများ၊ ဝေါဟာရတ္ထဆရာများ၊ သဒ္ဒါဗျာကရဏ်ဆရာများသည် ပျို့လင်္ကာစာပေကိုသာ ထုတ်ဆောင်သက်သေထူကြသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားကျောက်စာများကို စုဆောင်းကာ မဟာမြတ်မုနိပရဝဏ်တွင်လည်းကောင်း၊ ပုထိုးတော်ကြီးပရဝဏ်တွင်လည်းကောင်း၊ ထားရှိလေ့လာစေသောအခါကျမှ ရှေးဟောင်းစကားပြေများ အရေးပါပုံကို သတိရလာကြသည်။ မှန်နန်းရာဇဝင်ကိုပြုစုရာတွင် ဤကျောက်စာများကို အထောက်အကူအဖြစ် များစွာအသုံးပြုလာကြသည်။

ပေစာ ပုရပိုက်စာတို့မှာ တစ်မူမှ တစ်မူသို့ ကူးရေးရသော လက်ဆင့်ပွားမှုများ ဖြစ်သည်။ လက်ဆင့်ပွားမှုများတွင် ပင်ရင်းပကတိလက်ရာကျန်ခဲ့သည်။ စာကူးသောခေတ်၏ ရေးထုံးအတိုင်း

ပြုပြင်ကူးယူသည်။ မပီမသ အနက်အဓိပ္ပာယ်ခဲကတ်သည်တို့ကို မိမိအလိုကျ ပြုပြင်ကူးယူသည်။ အယောင်ယောင်အမှားမှားနှင့် အမှန်ကိုအမှားလုပ်ကာ ပြုပြင်ကူးယူသည်။ ဤသို့သောနည်းတို့ကြောင့် လက်ဆင့်ပွားမှုများသည် နဂိုမူပျက်ကာ မူသစ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေတတ်သည်။ သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရသည် ယခုခေတ် ပုံနှိပ်ထားသော ကိုးခန်းပျို့ကို မြင်ရလျှင် ရုတ်တရက်မှတ်မိလိမ့်မည်မထင်။ ဤကား ပေစာ၊ ပုရပိုက်စာတို့၏ ရွေ့လျော့တတ်သောသဘော ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာတို့ကား ဤသို့မဟုတ်၊ ပျက်လျှင်ပျက်မည်။ မပျက်လျှင် နဂိုမူအတိုင်း တည်ရှိနေမည်။ သို့တည်ရှိရာတွင် ရေးထိုးသောခေတ်၏ အမူအရာအတိုင်း တည်ရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့် ခေတ်အသီးသီးတွင် ရေးထိုးသည့် ကျောက်စာများကို လေ့လာရသောအခါ ခေတ်အလိုက်ရွေ့လျော့ပြောင်းလဲလာသည့် သင်္ခါရတရားကို မြင်နိုင်သည်။ ထိုအခါ မှန်သောအမြင်ကို ရလာသဖြင့် အစစအရာရာတွင် ယထာဘူတ ကျလာနိုင်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျောက်စာကို လေ့လာသူတို့သည် မြန်မာစကားကို လေ့လာရာတွင် တဖြည်းဖြည်း ယထာဘူတ ကျလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ မသင့်သော အယူအဆ အစွဲအလမ်းတို့ကို ပယ်ဖျက်ရန် ရှိသောအခါ ကျောက်စာဟောင်းထွက်ဆိုချက်ကို ကိုးကား၍ ယယ်ဖျက်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤကား မြန်မာစကားလေ့လာမှုတွင် တိုးတက်လာချက် တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

(အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၀၀) ပြည့်တစ်ဝိုက်အချိန်သည် မြန်မာစကား၊ မြန်မာစာပေအတွက် အမှောင် လွှမ်းသောအချိန်ဖြစ်သည်။ ဖော်သျှဗ္ဗာက ကျောက်စာစု၍ ဦးထွန်းငြိမ်းက ယင်းကျောက်စာများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်နေချိန်တွင် မြန်မာပျို့ လင်္ကာစာပေကို လေ့လာလိုက်စားသူ အလွန်ရှားပါးနေသည်။ ဦးမေအောင်က တစ်နေရာတွင် ရေးသည်မှာ "The pursuit of the indogenous literature has almost did out" ဟု ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မော်ပီဆရာသိန်း၊ ဦးထွန်းငြိမ်း၊ ဦးဖိုးဖြူ၊ ဦးရွှေစံအောင်၊ ဦးမေအောင်၊ ဦးဖေမောင်တင် စသော မြန်မာပညာရှင်များနှင့် Messrs. C.Durolselle, J.S.Furnivall, J.A. Stewart. C.O.Blagden, Taw Sein Ko စသော ဘာသာခြားပညာရှင်များသည် မြန်မာစကား၊ မြန်မာစာပေ၊ မြန်မာမှုတွင် စိတ်ပါဝင်စားကြ၍ ရှာဖွေလေ့လာဟောပြောတင်ပြကြသောကြောင့် အမှောင်ပျောက်စပြု၍ အလင်းရောက်စပြုသော အချိန်သည်လည်း ဤသက္ကရာဇ်တစ်ဝိုက်အချိန်ပင် ဖြစ်သည်။ (အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၁၀) ပြည့်နှစ်တွင် အဆိုပါပညာရှင်များ စုပေါင်းအားထုတ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းကို တည်ထောင်သည်။ မိမိတို့၏ သုတေသနပြုချက်များကို စာတမ်းရေး၍ဖတ်သည်။ ဖတ်ပြီးသောအခါ အသင်း၏ဂျာနယ်တွင် ပုံနှိပ် ဖြန့်ဝေသည်။

ထိုခေတ်သည် သျှင်ဥက္ကံသမာလာ၊ ပထမနှင့် ဒုတိယ ကျော်အောင်စံထား ဆရာတော်များ ၊ ဦးထွန်းညို၊ ဦးဩတို့ ထွက်ပေါ်သောခေတ်နှင့် ဆင်သည်။ အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်

ပါဠိကျမ်းဂန်ကို လေ့လာပြီးနောက် ဉာဏ်အလင်းရကာ မိမိတို့ကိုယ်ပိုင် မြန်မာဘာသာကို ပြန်စောင်းလှည့်ကြည့်၍ ပြုစုပျိုးထောင်ရန် အားထုတ်ကြသည်။ ထိုနည်းတူစွာ မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်းဝင်တို့သည် လည်း အင်္ဂလိပ်စာပေကိုလေ့လာပြီးနောက် မြန်မာဘာသာကို ပြန်စောင်းလှည့်ကြည့်ကာ ပြုစု ပျိုးထောင်ရန် အားထုတ်ကြသည်။

ဦးကျော်ထွန်းသည် ကဝိမျက်မှန်သတ်ပုံကို ပြုစု၍ ဦးဘိုးလှက "A Student's Guide to Burmese Spelling" ကိုရေးသည်။ ဦးကျော်ထွန်း၏စာအုပ်မှာ မြန်မာဘာသာသက်သက်ဖြစ်၍ ဦးဘိုးလှ၏စာအုပ်မှာ အင်္ဂလိပ်အဓိပ္ပာယ်လည်းပါသော နှစ်ဘာသာစာအုပ်ဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းကို ဦးမေအောင်က အသင်းဂျာနယ်တွင် ခရီးဦးကြိုပြုကာ ဝေဖန်ရေးသားသည်။

ပျို့လင်္ကာစာပေကို လေ့လာသောအခါ ပေါ်ရာဏစကားလုံးတို့သည် ခဲရာခဲဆစ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဖေမောင်တင်သည် ရှေးဆရာတို့ စုဆောင်းရေးသားခဲ့သော ပေါ်ရာဏ ကထာကျမ်းအစောင်စောင်ကို ညှိနှိုင်းဆင်ခြင်၍ "Burmese Archaic Words and Express on" ခေါ် စာတမ်းကိုပြုစုကာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်နှင့်အတူ ဂျာနယ်တွင်ဖော်ပြသည်။ ထိုအခါ ပျို့လင်္ကာလေ့လာသူဦးရေ များပြားလာသည်။ မြန်မာစာပေမြတ်နိုးသူ တိုးတက်လာသည်။

မြန်မာစကားလုံးတို့၏ ဇာစ်မြစ်ကို ရှာဖွေထုတ်ဖော်တင်ပြသော ပညာရှင်များလည်း ရှိသည်။ မစ္စတာတော်စိန်ခိုသည် မြန်မာစကားနှင့်တရုတ်စကားကို ယှဉ်ပြိုင်လေ့လာပြီးနောက် မြန်မာတို့သည် တရုတ်စကားလုံး အတော်များများကို ယူငင်မွေးစားထားသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဆိုင်သော ဝေါဟာရများနှင့် သက္ကတမှ ဆင်းသက်သော ဝေါဟာရများကို တရုတ်ပြည်မှတစ်ဆင့် မြန်မာတို့ရယူသည် စသည်ဖြင့် အဆိုပြုသည်။ ဤအချက်ကို Dr. C.O Blagden က အကျိုး အကြောင်းပြကာ ချေဖျက်သည်။ ဤစာတမ်းတို့ကို ဂျာနယ်တွင် ဖတ်ရသဖြင့် နောင်လာနောက် သားတို့ များစွာသင်ခန်းစာရသည်။

ဦးရွှေစံအောင်ကလည်း မြန်မာစကားဇာစ်မြစ်ကို ရှာဖွေရာတွင် ဝါသနာကြီးသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ဦးရွှေစံအောင်သည် မြန်မာစာပေကျမ်းကျင်သည်။ ပါဠိကျမ်းဂန်နဲ့စပ်သည်။ အင်္ဂလိပ် စာပေနိုင်နင်းသည်။ ဤပညာသုံးမျိုးကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြု၍ မြန်မာစကား၏ ဇာစ်မြစ်ကို စုံစမ်း လေ့လာရာ သူ၏တွေ့ရှိအဆိုပြုချက်များမှာ အလွန်ထူးခြားလေသည်။ အလယ်ဗဟိုတွင် ပါဠိ ဘာသာရှိသည်။ ပါဠိဘာသာမှတစ်ဖက်တွင် အင်္ဂလိပ်စကားဆင်းသက်သည်။ အခြားတစ်ဖက် တွင် မြန်မာစကား ဆင်းသက်သည်။ ထို့ကြောင့် အုပ်ချုပ်သူအင်္ဂလိပ်စကားနှင့် အုပ်ချုပ်ခံမြန်မာ စကားတို့ ဆွေမျိုးတော်စပ်သည်ဆိုသော ယေဘုယျ အဆိုပြုချက်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယမှန်စီ ဆရာတော်၊ ဝေါဟာရ လိနတ္ထဒီပနီဆရာတို့သည်လည်း ပါဠိဘာသာနှင့် မြန်မာဘာသာကို ဆွေမျိုး စပ်ပြခဲ့ကြဖူးပြီ။ သို့သော်လည်း ထိုဆရာတို့က နာမ်ပုဒ်များကိုသာ စပ်ပြကြသည်။ ဦးရွှေစံအောင် ကမူ ကြိယာပုဒ်များကို စပ်ပြသည်။ ဥဒါဟရဏ်အားဖြင့်ဆိုလျှင် -

မြန်မာ	ပါဠိ	အင်္ဂလိပ်
အန်	✓vam	vomit
ကြည်	✓kil	clear
စုပ်	✓cubi	suck
ပုပ်	✓puti	putrid စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ဤသို့မြန်မာစကားနှင့် ပါဠိစကား၊ အင်္ဂလိပ်စကားတို့ကို ဆွေမျိုးစပ်ပေးသည်ကို Dr.W .Stedeနှင့် Mr. G.H.Luceတို့က ဝိုင်းဝန်းဝေဖန်ပြောဆိုကြသည်။ ပါမောက္ခ T.W.Rhys Davids က ဦးရွှေစံအောင်ထံသို့ ပြန်စာရေးရာတွင် "Personally I Should be sorry if you turned aside from the history of ideas to the history of words" ဟု မေတ္တာရပ်ခံလိုက်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤမေတ္တာရပ်ခံချက်ကို ဦးရွှေစံအောင် လေးစားလက်ခံပုံရသည်။ နောက်ထပ် ဤစာတမ်းမျိုး ရေးသည်ကို မတွေ့ရ။

ပုဂံခေတ်မှစ၍ ယခုအထိကား ပညာရှိတို့သည် အများသုံး မြန်မာစကားသက်သက် လောက်ကိုသာ လေ့လာကြသည်။ မြန်မာစကားသက်သက်တွင်ပင်လည်း စာပေအရေးအသား လောက်ကိုသာ လေ့လာကြသည်။ စာပေအရေးအသားတွင်ပင်လည်း ပျို့လင်္ကာကို အရေးပေး လေ့လာကြသည်။ ထိုအခိုက်တွင် ထူးခြားသော စာတမ်းတစ်စောင်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းစာတမ်း မှာ Mr.L.F Taylor \ The Dialects of Burmese ဖြစ်သည်။ မစ္စတာတေလာ၏ အဆိုအရ ဆိုလျှင် မျိုးတူသံကွဲ မြန်မာစကားဟူ၍(၁)မြန်မာ (၂) ရခိုင် (၃) ယော (၄) အင်းသား (၅) ဓန (၆) (၇) ဖွန် ၂-မျိုး (၈) တောင်ရိုး စသည်တို့ရှိသည်။ ဤစကားတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အသံထွက်တွင်သာလျှင် ကွဲကြ၍ ဝေါဟာရ၊ အသုံးအနှုန်း၊ သဒ္ဒါ၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးတို့တွင် အမျိုးစပ်နိုင် လောက်အောင် တူကြသည်။ ကြားရဖန်များ၍ နားယဉ်သွားသောအခါ အသံထွက်ခြားနားချက် ချက်သည်ပင်လည် မပြောပလောက်ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုသည်။ မြန်မာစကားကို အဘက်ဘက်က လေ့လာရာတွင် ဤစာတမ်းသည် ခိုင်ခံ့သော အုတ်မြစ်တစ်ခုအနေဖြင့် အသုံးခိုင်နိုင်ပေမည်။ ယခု စာတမ်းအပြင် နောက်ကိုလည်း ဆက်လက်ရေးဦးမည်။ ပြည့်စုံသောအခါ မြန်မာနိုင်ငံဘာသာစုံ စစ်တမ်းကြီး (The Linguistic Survey of Burma) ကို ရေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု မစ္စတာတေလာက အားရပါးရမိန်ဆိုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း နောင်တွင် ဘာမျှထွက်ပေါ်မလာချေ။ မစ္စတာတေလာ ရှာဖွေအသံသွင်းခဲ့သော ဓာတ်ပြားများ၊ ရေးသားခဲ့သောစစ်တမ်းနှင့် စာရင်းအင်းပုံနှိပ်မှုကြမ်းများ စသည်တို့ကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မော်ကွန်းထိန်းရုံးတွင် ထိန်းသိမ်းထားသည်။ သို့သော်လည်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းတွင် ဤအဖိုးတန်ပစ္စည်းများ ပျက်စီးပျောက်ဆုံးရသည်ဟု သိရသည်။ စစ်ကြီးပြီးဆုံးသောအခါ မြေထဲပင်လယ်၊ ဂျိဘရောလ်တာတွင်နေသော မစ္စတာတေလာကရန်ကုန်

တက္ကသိုလ်နှင့်ကမ်းလှမ်းဆက်သွယ်ကာ ဤဘာသာစုံစစ်တမ်းကို လစာမဲ့လုပ်ပေးမည်ဆိုကြောင်း ကြားဖူးသည်။ သို့သော်လည်း မည်သည့်အကျိုးမျှ ထွက်ပေါ်လာသည်ကိုမတွေ့ရ။ ဤစစ်တမ်း မျိုးကို နောင်အခါ လုပ်ဆောင်ရန် ယခင်ကကဲ့သို့ အခွင့်အရေးသာတော့မည်မဟုတ်။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် ဖွန်စကားပြောသူတို့ တစ်နေ့တခြား တိမ်ကောပပျောက်လျက်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မျိုးတူသံကွဲပြောသော အခြားသူတို့သည်လည်း စာသင်ကျောင်းများတွင် သင်ရသော မြန်မာစကားသံနှင့် ရောထွေးပြောဆိုပြုပြီဟု သိရသည်။

ရှေးဟောင်းပျို့လင်္ကာတို့တွင် ပေါရာဏစကားသည် ခဲရာခဲဆစ်တစ်ရပ်ဖြစ်သကဲ့သို့ နေ့စဉ်သုံး မြန်မာစကားတွင်လည်း ဘန်းစကား အမျိုးမျိုးသည် ခဲရာခဲဆစ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ သူခိုးဓားပြတို့ သူတစ်ပါးမသိအောင် ထွင်သုံးသော ဘန်းစကား၊ လမ်းသရဲများသုံးသော ဘန်း စကား စသည်ဖြင့် ရှိသကဲ့သို့ ဆိုင်းသမားများသုံးသော ဘန်းစကားလည်း ရှိသည်။ ဆိုင်းသမား များသည် ဇာတ်အဖွဲ့များနှင့်တွဲဖက်ကာ အရပ်လေးမျက်နှာသို့ လှည့်လည်သွားလာနေရသည်ဖြစ် သောကြောင့် သူတို့၏ဘန်းစကားမှာ အရပ်လေးမျက်နှာတွင် ပျံ့နှံ့သည်။ တချို့ဘန်းစကားလုံး တို့သည် အရပ်ပြောစကားထဲသို့ ဝင်လာကာ အကြာအရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲနေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် အချို့နိုင်ငံများတွင် ဘန်းစကား အဘိဓာန်များကိုပင် ပြုစုထားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင်လည်း ၁၉၂၄ ခု ထုတ် သုတေသနဂျာနယ်စာစောင်၌ ဖျာပုံမြို့ ရှေ့နေကြီး ဦးသာခင် စုဆောင်းဖော်ပြသော ဘန်းစကား အင်းစောက်တစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ စကားလုံးငါးဆယ် ပါဝင်သည်။ ထိုအခါက ဤဘန်းစကားများကို ညောင်တုံး၊ ဟင်္သာတနှင့် မန္တလေးမြို့တို့တွင် အသုံးများသည်ဟုဆိုသည်။ တချို့ စကားလုံးတို့သည် ယခုအခါ အနံ့အပြားခေတ်စားလျက် ကျန်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပုံစံအား ဖြင့်ဆိုလျှင် ငနဲ၊ ဂနိုင်၊ စန့်သည်၊ နိပ်သည်၊ ရှော်သည်၊ ရှူသည်၊ ထွပ်သည်၊ ယွန်းသည်ဆိုသော စကားလုံးတို့ ဖြစ်သည်။

(အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၁၀) ပြည့်နှစ်ဆီတွင် မြန်မာစကားအတွက် အရေးပါသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်သေးသည်။ ယင်းမှာ အခြားမဟုတ်၊ မျက်မမြင်များအတွက် မြန်မာစာရေးနည်း တီထွင် ခြင်းဖြစ်သည်။ Burmese Braille ဟု ခေါ်သည်။ အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၂၅ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ Father W.H Jackson ကြီးမှူးကာ မျက်မမြင်မြန်မာစာရေးနည်းအဟောင်းကို ပိုမိုလွယ်ကူ အောင် အသံထွက်စနစ်အရ ပြုပြင်သည့်အကြောင်း စာတမ်းတစ်စောင်ကို သုတေသနဂျာနယ်တွင် ဖတ်ရသည်။ ယခု တော်လှန်ရေးအစိုးရလက်ထက်တွင် ထိုအသံထွက်ရေးနည်းကို စာလုံးပေါင်း ရေးနည်းနှင့် အစားထိုးပြုပြင်လိုက်သည်။ ဗျည်းများနှင့်ကာရန်များကို ပြည့်စုံအောင် ရေးနိုင်သော စနစ်ဖြစ်၍ မျက်မြင်စာကို မျက်မမြင်စာဖြင့် အပြည့်အစုံ အစားထိုးနိုင်သောကြောင့် ဤစာလုံးပေါင်း ရေးနည်း မျက်မမြင်စာကိုတတ်သူသည် လက်နှိပ်စက်ရိုက်နိုင်သည်ဟု သိရသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ဘန်းစကားတို့တွင် ပေါ်သည်ကပေါ်သည်။ တည်သည်က တည်သည်။ ပျောက်သည်က ပျောက်သည်။ ဘန်းစကားတို့နည်းတူ ခေတ်ကာလအလျောက်

ဖြစ်ပေါ်နေသော အတွေးအခေါ်အရာဝတ္ထုတို့ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့သည်လည်း ပေါ်သည်ကပေါ် တည်သည်ကတည်၊ ပျောက်သည်ကပျောက်လျက်ရှိသည်။ လောလောဆယ်အားဖြင့်ကား အနက်လှယ်စကားလုံးသစ်၊ အသံလှယ်စကားလုံးသစ်၊ အသစ်ထွင်စကားလုံးသစ်တို့သည် နေ့စဉ် ပေါ်လျက်ရှိသည်။ ရှေးခေတ်ပေါ်စကားလုံးတို့တွင် အင်္ဂလိပ်စကား၊ ကုလားစကား၊ ပသျူးစကား စသည်တို့မှ ဝင်ရောက်လာသော မွေးစားစကားလုံးတို့ပါသည်။ ဤအချက်ကို သတိမူမိသော မစ္စတာဂျော့ အဲစ်၊ ဖာနီဗဲလ်သည် "Word-making and Word-taking: Some Reflections on Modern Burmese" ခေါ်စာတမ်းကို သုတေသနအသင်း အစည်းအဝေးတွင် ဖတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ တိုးတက်ဆဲနိုင်ငံတို့တွင် စကားလုံးအသစ်များကို နေ့စဉ်တီထွင်ကာ အဘိဓာန် ကို တိုးချဲ့နေရမည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းကို ပါမောက္ခဦးဖေမောင်တင်က "Note on the Development of the Burmese Language" ခေါ်သော စာတမ်းဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ဖူးပြီဟု နိဒါန်းပျိုးကာ မစ္စတာဖာနီဗဲလ်စာတမ်းကိုရေးသည်။ ပါဠိစကားလုံး၊ အင်္ဂလိပ်စကားလုံး၊ ဟိန္ဒူ စတာနီစကားလုံး၊ ပသျူးစကားလုံး၊ ဘင်္ဂလီစကားလုံး၊ ပါရှင်စကားလုံး၊ စပိန်စကားလုံးတို့ မြန်မာစကားတွင် ရောနှောပါဝင်နေသည်ကို စာပေမှထုတ်နုတ်ကာတင်ပြသည်။ စိန်သောတရေး သည့် စာမျက်နှာ ၅၀ ရှိသော ဒဂါးရမက်ဝတ္ထုတွင် (၁) စားပွဲပေါ်ရှိ ဘဲကလေးကို တီးလိုက်လေ၍ (၂) ဆိုဖာကုလားထိုင်၌ထိုင်သည် (၃) ဒုတ်ကောက်ကို စတိုင်ကျကျထောက်၍ (၄) ဒီကဇာတ်ပုံ ဖိုတိုကလေးယူထားလိုက်ပါ (၅) စားပွဲပေါ်မှာ ဖောင်တိန်ရှိတယ် (၆) တယ်လီဖုံးဖြင့်စကားပြော လိုက်ပါ (၇) ဒေဝါ၊ ဒေဝီ၊ မေမဒီတို့က ဘိုင်စကုတ်နှင့်...အပျော်ဆက်ကြလေ၍ (၈) ၄-၅ မိနစ် (၉) ကျောပျား၊ မင်ဒိုလင်၊ ဘင်ဂျီ၊ ဘင်ဂျီလင်၊ ဘွိုင်အိုလင် ဟူ၍ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးများကို တွေ့ရကြောင်း တင်ပြသည်။ မြန်မာဘာသာတွင်းသို့ အနှစ်နှစ် အလလ တစ်မိမိမိဝင်စားလာသော ဘာသာခြားစကားတို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နက်နက်နဲနဲ လေ့လာသင့်ပြီ ဟူ၍ ဤစာတမ်းက နှိုးဆော်နေသကဲ့သို့ရှိသည်။ Hybrid jargon (အော့ကလီအာ စကား)ဟူ၍ နောင်သောအခါ မစ္စတာဖာနီဗဲလ်အမည်တပ်သည်လည်း ဤစကားမျိုး ဖြစ်လိမ့်မည် ထင်သည်။ ဘာသာခြား စကားကို လက်ခံမွေးမြူရာတွင် အချင့်အချိန် အတိုင်းအတာ ရှိသင့်သည်ကို ဤစာတမ်းက ညွှန်ပြနေသကဲ့သို့ ရှိသည်။

ထိုခေတ် ထိုအခါက မြန်မာစကား၊ မြန်မာစာပေ၏အခြေအနေသည် အလွန်နိမ့်ကျနေ သည်ကို အထက်တွင် ဆိုခဲ့ပြီ။ မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်း၊ ၁၉၂၆ ခုနှစ် နှစ်လည်အထွေထွေ အစည်းအဝေးတွင် အသင်းဥက္ကဋ္ဌ မစ္စတာဖာနီဗဲလ်၏ ပြောဆိုချက်တွင်လည်း ဤအကြောင်းကို ထပ်မံတွေ့ရပြန်သည်။

Every one who knows anything about the (Burmese) language has long been accustomed to deplore its gradual decay and no one can listen to the hybrid jargon which is replacing it without some concern for the mentality of a people brought up to talk it as their mother-rather perhaps their father-tongue.

မြန်မာတို့သည် မြန်မာစကားကို ကောင်းကောင်းမတတ်ကြတော့ပြီ။ ရုံးသုံးဘာသာ ဖြစ်သော အင်္ဂလိပ်စကားကိုလည်း မနိုင်နင်း။ ထို့ကြောင့် သူတို့ပြောသောစကားသည် အော့ကွလိ အာစကားဖြစ်နေသည်။ အော့ကွလိအာစကားကိုပြောသော လူမျိုး၏စိတ်ဓာတ်ကား စိုးရိမ်စရာ စိတ်ဓာတ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေကိုပြုပြင်ရန် မြန်မာအဘိဓာန်ကောင်း ကောင်းတစ်ခုလိုသည်ဟု ဆက်လက်တင်ပြသည်။

A good dictionary will explore the full resources of the Burmese language and thus not only help to preserve it from decay but enable it to develop and respond to, and thus help the speakers of the Burmese language, to respond to the political and economic conditions of the modern world. It will help the people of Burma to model new Burma in accordance with the genius of the past.

မြန်မာ့နည်း မြန်မာ့ဟန်နှင့် ခေတ်သစ်မြန်မာနိုင်ငံကိုတည်ထောင်ရန် အဘိဓာန်ကြီး တစ်စောင်လိုအပ်ကြောင်းကို တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဤလိုအပ်ချက်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံသုတေသန အသင်းသည် အဘိဓာန်ပြုစုရေးအတွက် ဝေါဟာရစာလုံး စုဆောင်းခြင်းလုပ်ငန်းကို (အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၂၅) ခုနှစ်တွင် စတင်ဆောင်ရွက်သည်။ မြန်မာပညာရှင် ၁၅၀ နှင့်လူမျိုးခြားပညာရှင် ၂၅ ဦး တို့အား စာအုပ် ၄၀၀ အပ်၍ စကားစပ်နှင့်တကွ ဝေါဟာရစုဆောင်းစေရာ အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၃၁ ခုနှစ် သို့ ရောက်သောအခါ စာချပ်ရေ ငါးသိန်းခန့်ရသည်။ ဤအထောက်အကူပစ္စည်းများကို အခြေပြု၍ မြန်မာအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်ကြီးကို ဒေါက်တာဂျေ၊ အေ၊ စတီးဝတ်နှင့် မစ္စတာ စီ၊ ဒဗလျူ၊ ဒန်းတို့ စတင်ပြုစုတည်းဖြတ်ကြရာ (အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၄၀) ပြည့်နှစ်တွင် အဘိဓာန် ပထမပိုင်း ထွက်သည်။ ယနေ့ထိအောင်လည်း တစ်ပိုင်းပြီးလျှင်တစ်ပိုင်း ဆက်လက်ထွက်ပေါ်လျက်ရှိသည်။

(အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၂၅) ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်တက္ကသိုလ်ပုံနှိပ်တိုက်က A Burmese Phonetic Reader ခေါ် မြန်မာသဒ္ဒဗေဒဖတ်စာကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ နှုတ်ပြောမြန်မာစကား၏ ခဲရာခဲဆစ်တို့ကို မြန်မာစကားလေ့လာသူ (လူမျိုးခြား)တို့ ကျော်လွန်နိုင်ရန်နှင့် ကိုယ့်စကားတွင် ရှိသော အသံများနှင့်အနက်ရှိသော အသံအတက်အကျများ၌ မြန်မာများ စိတ်ဝင်စားနိုင်ရန် ဤစာအုပ်ကို ပြုစုသည်ဟု ဆိုသည်။ သဒ္ဒဗေဒပါမောက္ခ Daniel Jones က ဥက္ကဋ္ဌလုပ်၍ ပါမောက္ခ ဦးဖေမောင်တင်၊ Miss Lihars E. Armstrong နှင့် Mr. Ida ward တို့သည် နှုတ်ပြော မြန်မာစကားကို ခြောက်လမျှ လေ့လာစုံစမ်းပြီးနောက် မြန်မာစကားသံအမျိုးမျိုးတို့ကို သေတ္တာ ချကာ အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ သတ္တဗေဒအသင်းသုံး သင်္ကေတများနှင့် မှတ်တမ်းတင် လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် သုတေသနဂျာနယ်တစ်စောင်တွင် ဦးဖေမောင်တင်သည် အဆိုပါဖတ်စာ၏ နောက် ဆက်တွဲသဖွယ်ဖြစ်သော A Phonetic Arrangement of Burmese Vowel Sounds ခေါ် စာတမ်းတစ်ခုကို တင်ပြပြန်သည်။ ဤလုပ်ငန်းနှစ်ရပ်ကို အခြေပြု၍ သဒ္ဒဗေဒဆရာတို့ တွေ့ရှိ တင်ပြချက်တစ်ရပ် ရှိသည်။ မြန်မာစကားကို စတင်အကွရာတင်စဉ်က

လုံးကြီးတင်နှင့် ညကြီး သတ်အသံ၊ ငသတ်နှင့် ဥကလေးသတ်အသံ၊ တသတ်နှင့်ပသတ်အသံ၊ နသတ်နှင့်မသတ်၊ သေး သေးတင်အသံတို့ ကွဲပြားကြသည်ဖြစ်၍ ယင်းတို့ကို ကွဲကွဲပြားပြား ရေးသားခဲ့ကြသောကြောင့် ကာရန် ၆၄ ပါးတွက်ချက်၍ရသည်။ သာမန်အားဖြင့် ဤကာရန်များကို သရသံများဟု ခေါ်လျှင် ရနိုင်လိမ့်မည်ထင်သည်။ ယခု သဒ္ဒဗေဒဆရာတို့ မျက်မှောက်ခေတ် နှုတ်ပြောမြန်မာစကားသံတို့ကို လေ့လာကြည့်ပြီးသောအခါ အွတ်၊ အွန်၊ အွန်၊ အွန်း ဆိုသော အသံလေးလုံးကို ထပ်ဖြည့်ထည့် သွင်းကာ မြန်မာသရသံပေါင်း ၅၀ ရှိသည်ဟု မိန့်ဆိုကြသည်။ ဤအချက်ကို ပါမောက္ခ ဦးဖေမောင်တင်သည် အထက်ပါစာတမ်းတွင် တင်ပြသည်။ မြန်မာစကား ကို သိပုံနည်းကျကျ ဆက်လက်လေ့လာရာတွင် ဤတင်ပြချက်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဒ္ဒဗေဒ အသင်းသုံး သင်္ကေတများဖြင့် မြန်မာစကားသံရေးနည်းတို့သည် များစွာ ကျေးဇူးပြုလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

(အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၃၃) ခုနှစ်ထုတ် သုတေသနအသင်း ဂျာနယ်တစ်စောင်တွင် The Dialect of Tavoy ခေါ်သော ထားဝယ်စကားလေ့လာမှု စာတမ်းတစ်စောင်ကို ဦးဖေမောင်တင် ရေးသား တင်ပြသည်။ မျိုးတူသံကွဲမြန်မာစကားတို့ကို ရှေးယခင်ကလည်း ပညာရှင်များ လေ့လာ တင်ပြခဲ့ဖူးပြီ။ The Arakanese Dialect of the Burman Language ခေါ်သော ရခိုင်စကား လေ့လာမှုစာတမ်းကို အေ၊ ဒီ ၁၈၉၇ ခုနှစ်တွင် Mr. Bernard Houghton တင်ပြခဲ့သည်။ Notes on the Maghi Dialect of the Chittagong Hill Tracts ခေါ်သော ရခိုင်စကား တစ်မျိုး လေ့လာမှုစာတမ်းကို Mr. Sten Konow တင်ပြခဲ့သည်။ ယခု ဦးဖေမောင်တင်က ထားဝယ်စကားလေ့လာမှုတင်ပြပြန်သည်။ ဦးဖေမောင်တင်မှာ မြန်မာလူမျိုးဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်း ကျောက်စာများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လေ့လာဖူးသည်။ သဒ္ဒဗေဒပညာ၊ ဘာသာဗေဒပညာ တို့ကို ပါမောက္ခ Daniel Jones စသော ပညာကျော်ကြီးတို့ထံတွင် လေ့လာဖူးသည်။ ထို့ကြောင့် သူရေးသောစာတမ်းမှာ အထူးစနစ်ကျ၍ အထူးအားကိုးထိုက်သည်ဟု ထင်သည်။ ယနေ့ ယခု အချိန်တွင် မျိုးတူသံကွဲ မြန်မာစကားများကို အဘက်ဘက်မှ ကြည့်ရှုလေ့လာလျက် စာတမ်းများ ရေးကာ ဘာသာဗေဒ ဂျာနယ်များတွင် ပုံနှိပ်တင်ပြနေကြသော ပြင်သစ် Madame Denise Bernot၊ အင်္ဂလိပ် Dr. R.K.Sprigg၊ ဂျပန် Mr. Ono Toru တို့သည် ဦးဖေမောင်တင်၏စာတမ်း ကို အထူးကိုးကား ဖော်ပြကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှများ အုပ်စိုးစဉ်အခါက အထက်တန်းအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိ အမျိုးမျိုးမှာ ဗြိတိသျှလူမျိုးနှင့် အခြားဘာသာခြား လူမျိုးများ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ထိုအရာရှိများ အပြင် လူမျိုးခြားကုန်သည်များလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုသူတို့သည် မိမိတို့၏ လုပ်ငန်း အောင်မြင်မှုကိုငဲ့၍ မြန်မာစကား မြန်မာစာကို လေ့လာတတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့ အတွက် မြန်မာစကားသင် စာအုပ်များ မကြာခဏ ပေါ်သည်။ T.Letter ၏ A grammar of the language of Burmah, Calcutta, 1845၊ A.W Lonsdale \ Burmese grammar and

grammatical analysis, Rangoon, 1899၊ J.E Bridges ၏ The Burmese Manual, Rangoon, 1996 စသည်တို့မှာ ဤစာအုပ်မျိုးမှ အချို့ဖြစ်သည်။(အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၃၆) ခုနှစ်တွင် Mr. J.A. Stewart ရေးသော An Introduction to Colloquial Burmese စာအုပ်ထွက်လာသည်။ နှုတ်ပြော မြန်မာစကားကို သင်ပေးသောစာအုပ်ဟု ဆိုသော်လည်း သဒ္ဒါနည်းဖြင့် ဝေဖန်သုံးသပ်ပုံမှာ အတော် ထူးခြားသည်။ မစ္စတာစတီးဝတ်သည် မြန်မာစကားကို အင်ဒိုယူရုပ်ီယန် သဒ္ဒါစနစ်ဖြင့် မရှုကြည့်။ မြန်မာစကား သက်သက်အဖြစ်နှင့်သာ ရှုကြည့်ကာ သဒ္ဒါစနစ်ကို ရှာဖွေကြည့်သည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌လည်း ဒေါက်တာစတီးဝတ်သည် မြန်မာ သဒ္ဒါကို ပြန်လည်သုံးသပ်သည်။ ထို့နောက်(အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၅၅) ခုနှစ်တွင် သူ ထပ်မံပြုစုသော Manual of Colloquial Burmese စာအုပ် (မစ္စတာစတီးဝတ် အနိစ္စရောက်ပြီးမှ) ထွက်ပေါ်လာသည်။ ထိုကြိုးစားမှုနှစ်ရပ်ကို အခြေပြု၍ မြန်မာသဒ္ဒါ၏ အနှစ်သာရကို ထုတ်ပြသော ဒေါက်တာစတီးဝတ် ၏ စကားမှာ The Part of speech in Burmese are the nouns, the verb and the particle ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် သူ၏ မိန့်ဆိုချက်တစ်ရပ်မှာ The Grammar of Burmese is almost entirely a matter of the correct use of particles ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ မြန်မာ ဘာသာတွင် နာမ်၊ ကြိယာနှင့် ပစ္စည်းများဟူ၍ အစိတ်အပိုင်း (ဝါစင်္ဂ) သုံးပိုင်းသာ ရှိသည်။ ပစ္စည်းများကို မှန်မှန်ကန်ကန် သုံးတတ်လျှင် မြန်မာသဒ္ဒါ ကိစ္စ ပြီးတော့သည်ဟု ဆိုမိန့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤဆိုမိန့်ခြင်းနှင့်အညီ ပစ္စည်းပေါင်း ၁၃၈ လုံးကို ဒေါက်တာစတီးဝတ် အကျယ်အပြန့် ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ယင်းဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ပင် အမေရိကန်ပြည်၊ ယေးလ်တက္ကသိုလ်၌ ပါမောက္ခ Leonard Bloomfield ၏ ညွှန်ပြချက်ကို ခံယူ၍ Bernard Bloch ၏ အကြံပေးကူညီမှုကို ရယူကာ Mr. William Cornyn သည် မြန်မာသဒ္ဒါကို စုံစမ်းလေ့လာသည်။ မစ္စတာကောနင်း သည် တော်ဝိရွာဇာတိသင်္ဘောသား ဦးရွှေဝိုင်း၊ အမြင့်မြို့ဇာတိ ဦးသိန်းတင်(ညိုမြ)၊ မော်လမြိုင်ဇာတိ ဦးဖိုးသောင်အာလာမွန်၊ မိုးကုတ်ဇာတိ ဦးဖူးတို့၏ နှုတ်ပြောမြန်မာစကားကို သုံးသပ်ဝေဖန်ကာ Outline of Burmese Grammar ခေါ် ဒေါက်တာဘွဲ့စာတမ်းကို ရေးသားပြုစုသည်။ သူသည်လည်း ဒေါက်တာစတီးဝတ်နည်းတူ မြန်မာသာသာတွင် နာမ်၊ ကြိယာ၊ ပစ္စည်းဟူ၍ ဝါစင်္ဂသုံးမျိုးသာ ရှိသည်ကို တွေ့ရှိတင်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် Stewart's analysis of the parts of speech of Burmese confirmed my own analysis ဟု နိဒါန်းတွင် ဖော်ပြသည်။

ထို့နောက်တွင်ကား အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယား၊ ရုရှားနိုင်ငံတို့ရှိ ပညာရှင်များသည် မြန်မာသဒ္ဒါ၏ မြင်ကွင်းမြင်ကွက်အမျိုးမျိုးတို့ကို ကြည့်ရှုလေ့လာကာ စာတမ်းများရေး၍ ပုံနှိပ်တင်ပြနေကြသည်ကို ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်ရှိ သုတေသနဂျာနယ်အမျိုးမျိုးတွင် တွေ့နေရသည်။ မြန်မာလူမျိုး သဒ္ဒါဆရာတို့သည် မြန်မာသဒ္ဒါကို ပြုစုကြသောအခါ စာပေအဖြစ်တည်ရှိနေသော မြန်မာစကားကိုအခြေခံထားကြသည်။ လူမျိုးခြားသဒ္ဒါဆရာတို့ကား နေ့စဉ်သုံးနေသော

နှုတ်ပြောစကားကို အခြေခံထားသည်။ ဤကား အရေးကြီးသော ခြားနားချက်ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မြန်မာလူမျိုး သဒ္ဒါဆရာတို့သည် ဤစာတမ်းများကို သဘောပေါက်ပေါက် လေ့လာခွင့် ရကြလျှင် မိမိတို့၏ ဘာသာစကားကို သိပ္ပံနည်းကျကျ ခေတ်မီမီ အကွက်စေ့စေ့ ရှုမြင်နိုင်ကြလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာစကားသည် တိဗက်တရုတ်မျိုးရိုးဝင် ဘာသာစကားဖြစ်သည်။ အကြမ်းအားဖြင့် ပြောရလျှင် ဤမျိုးရိုးတွင် (၁) ကချင် (၂) ကယား (၃) ကရင် (၄) ချင်း (၅) တရုတ် (၆) နာဂ (၇) ပဒေါင် (၈) ပအို (၉) မရ (၁၀) မြန်မာ (၁၁) ရှမ်း (၁၂) လရှို (၁၃) လဟုန (၁၄) လီစု (၁၅) လိုလို (၁၆) သက် (၁၇) အိကော စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ မြန်မာစကား၏ ဇာစ်မြစ်ကို လေ့လာလိုသူသည် ဤစကားများကိုလည်း လေ့လာရသည်။ ပြီးလျှင် စကားအချင်းချင်း အဘက်ဘက်ကနေ၍ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရသည်။ သို့မှလည်း ယထာဘူတ ကျသင့်သလောက်ကျသောအဖြေကို တွေ့နိုင်သည်။ ယခုအခါ အမေရိကန်အမျိုးသား Mr. Robert Shafer သည် ဤသို့လေ့လာ၍ စာတမ်းအမျိုးမျိုးပြုစုကာ သုတေသန စာစောင်အသီးသီးတွင် ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

မြန်မာပညာရှင်တို့တွင်လည်း ဆရာကြီး ဦးဖိုးလတ်သည် ဤသို့လေ့လာကာ မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်းသုံးအုပ်ကို အေ၊ ဒီ ၁၉၆၂ ခု၊ ၁၉၆၃ ခု၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်တို့တွင် အသီးသီးပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဤသုံးအုပ်တွင် ခေါင်းစဉ်ပေါင်း ၂၈၅ ခုပါ၍ စကားလုံးပေါင်း နှစ်ထောင်ကျော် သုံးထောင်နီးပါးကို ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်း ဖော်ညွှန်းဆိုထားသည်။ ဆရာကြီး၏ခြေလှမ်းသည် တစ်ခါတစ်ခါ ကျယ်ပြန့်လှ၍ မလိုက်နိုင်ရှိရသည်။ ပုံစံအားဖြင့်ဆိုရလျှင် မြန်မာစကား “ကံ့ကော်ပန်း” ဆိုသည်မှာ ပါဠိ၊ သက္ကတ “ကကံ့ဋ္ဌ” နှင့် မွန်စကား “က” (ကော်) တို့ပေါင်းစပ်၍ဖြစ်သည်။ ကကံ့ဋ္ဌ ဆိုသည်မှာ မြေဝါ၊ ဗဟန်းရွေဝါ၊ ဆေးဒန်းရွေဝါကို ဟောသည်။ ကံ့ဆိုသည်မှာ ပန်းကိုဟောသည်။ ထို့ကြောင့် “ကံ့ကော်” ဆိုသည်မှာ “ရွေဝါရောင်ရှိသောပန်း” ဆိုကြောင်း အထောက်အထား ယုတ္တိယုတ္တာများစွာနှင့် တင်ပြသည်။ ဆရာကြီး၏ အဆိုအမိန့်တို့ကို ဆရာကြီးကဲ့သို့ ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝသော ပုဂ္ဂိုလ်များက လေ့လာသုံးသပ်၍ တန်ဖိုးပြတ်သင့်သည်ထင်သည်။ ဆရာကြီး၏ ဆန္ဒကလည်း ဤသို့ပင်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း သူ၏ကျမ်းပထမတွဲနိဒါန်းတွင် “စကားများကို သုတေသနပြုရာ၌ လိုအပ်သော လက်နက်ကိရိယာများမှာ သတ်ပုံကျမ်းများ၊ ပေါရာဏကထာ ကျမ်းများ၊ ဝေါဟာရအဖွင့်ကျမ်းများ၊ ကဗျာကျမ်းများ၊ ရှေးကျောက်စာ၊ မင်စာ၊ စဉ်ကွင်းစာများ၊ မြန်မာဘာသာနှင့်ဆက်သွယ်ခြင်းရှိသော ဘာသာကျမ်းများ စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းလက်နက် ကိရိယာတို့မှာ ယခုအခါ မည်သည့်အမျိုးအစား၌မျှ ကျေနပ်လောက်အောင် ကောင်းမွန်ပြည့်စုံပြီဟု ဆိုဖွယ်ရာမရှိသေးပါ။ ရသမျှသော လက်နက်ကိရိယာတို့ကိုသာ အသုံးပြု၍ နှိုက်ချွတ် တူးဖော် ရှာဖွေတင်ပြရသဖြင့် အချို့နေရာတို့၌ ချွတ်ယွင်းချက်များ ရှိကောင်းရှိပေဦးမည်။ သို့ရာတွင် ဤကျမ်းဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့က တတ်နိုင်သလောက် လမ်းခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း၊ နင်းကြမ်း တံတားခင်း ပေးလိုက်သည့်အပေါ်၌ နောင်လာသုတေသီတို့သည် ဖြတ်ကျော်လျှောက်သွား၍

မြန်မာစကားများကို လုံးစေ့ကျေနပ်နှစ်သက်နိုင်လောက်သော အခြေသို့ဆိုက်အောင် ဖွင့်ဆိုနိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။”ဟူ၍ ဆရာကြီး မိန့်ဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်တန်ရာသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာစကားကို မြန်မာဘာသာဖြင့် အနက်ဖွင့်ဆိုသော မြန်မာအဘိဓာန်သက်သက် လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ ထိုလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်တင်းရန် ဖျာပုံမြို့၊ တိုက်သစ်ကျောင်းတိုက်၊ စာချဆရာတော် အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသထေရ်သည် နှစ်ပေါင်းများစွာ တစ်ပါးတည်း အားထုတ်ကာ ဝေါဟာရစုဆောင်း အဘိဓာန်ပြုစုသည်။ သို့သော်လည်း သမင်မွေးရင်း ကျားစားရင်း ဆိုသကဲ့သို့ ဆရာတော် ကြိုးစားသမျှတို့မှာ အကြိမ်ကြိမ် ပျက်စီးဆုံးပါးရသည်။ အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါကျမှ “အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၊ နာမသမုတ်၊ အကျွန်ုပ်သည်၊ ပြုလုပ်ဖွယ်ရာ၊ တိုင်းမြန်မာဝယ်၊ ဗမာအများ၊ တိုင်းရင်းသားတို့၊ စကားပုဒ်ရင်း၊ ခပင်းဝေါဟာ၊ ပေါရာဏာနှင့်၊ ခေတ်လာစကား၊ ဓိပ္ပာယ်များပါ၊ ထင်ရှားဖော်ဘိ၊ ပါဠိပဒ၊ နောက်ကပြလျက်၊ မြန်မာ့အဘိဓာန်၊ ကျမ်းဂန်မဟာ၊ ရတနာကို၊ ကမ္ဘာတလွှား၊ ရှင်လူများတို့၊ တိုးပွားဝေါဟာ၊ ရစေငှာလျှင်၊ ပြုစီရင်အံ့” ဟူ၍ ဝန်ခံစကားဆိုကာ စံပြမြန်မာအဘိဓာန် ပထမတွဲနှင့် ဒုတိယတွဲတို့ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်သည်။ ကအက္ခရာမှ ကြွယ်လူးအထိ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုသည်။ ပါဠိဘာသာဖြင့်လည်း အဓိပ္ပာယ် ဖော်ပြသေးသည်။

(အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၅၂) ခုနှစ်တွင် တက္ကသိုလ် မြန်မာအဘိဓာန်၊ အပိုင်း ၁ ထွက်သည်။ ယင်း အဘိဓာန်၏ နောက်ဆက်အပိုင်းများ ဆက်လက်ထွက်ခဲ့ရာ (အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၆၄) ခုနှစ်တွင် အပိုင်း ၅ ထွက်သည်။ က အက္ခရာမှ ဆ အက္ခရာထိ မြန်မာဝေါဟာရများကို အနက်ဖော်ပြထားသည်။ အဘိဓာန် စာမျက်နှာပေါင်း ၈၅၃ (ရှစ်ရာငါးဆယ့်သုံး) မျက်နှာရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှအပ ဆိုဗီယက် ရုရှားနိုင်ငံ၊ တရုတ်နိုင်ငံ၊ အမေရိကန်နိုင်ငံတို့တွင်လည်း မြန်မာအဘိဓာန်များကို ပြုစုပြီး၊ ပြုစုဆဲ၊ ပုံနှိပ်ပြီး၊ ပုံနှိပ်ဆဲရှိသည်ကို တွေ့မြင်ကြားသိရသည်။

ဤမျှကား ယနေ့ (အေ၊ ဒီ၊ ၁၉၇၀) ပြည့်နှစ်တွင်းသို့အထိ မြန်မာစကားကို ပညာရှိအဆက်ဆက်တို့ လေ့လာခဲ့ပုံအမျိုးမျိုးကို တတ်အားသမျှ ရှာဖွေတင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ မပြည့်မစုံ မမှန်မကန်၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် တင်ပြချက်တို့ကို တွေ့ရှိပါက စာတမ်းပြုသူ၏ အားနည်းချက် ဖြစ်သဖြင့် ခွင့်လွှတ်ကြစေလိုသည်။ မိမိတို့၏ ဆန္ဒနှင့်အညီ ပြုပြင်ယူကြပါရန် တောင်းပန်လိုသည်။ ဤဘာသာရပ်သည် နက်နက်နဲနဲ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လေ့လာသုံးသပ် ကျမ်းပြုအပ်သော ဘာသာရပ်ဖြစ်သဖြင့် ပညာရှင်တို့သည် အချိန်ယူကာ ကျမ်းပြုနိုင်ကြပါစေသတည်းဟု ဆန္ဒပြုလိုက်ပါ၏။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ၁။ ကျော်အောင်စံထားဆရာတော်၊ ဒုတိယ။ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်း။ ရန်ကုန်၊ ဧရာဝတီ စာပုံနှိပ်တိုက်၊ မ ၁၂၆၆။
- ၂။ ချိန်၊ ဦး၊ လှေသင်းအတွင်းဝန်။ ဝေါဟာရ လိနတ္ထဒီပနီကျမ်း။ မန္တလေး၊ မြန်မာ့တာရာ သတင်းစာတိုက်၊ ၁၈၉၉။
- ၃။ တင်လှ၊ ဦး၊ “မြန်မာအဘိဓာန်သမိုင်းအချုပ်”၊ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသန အသင်းဂျာနယ်၊ ၄၇၊ ၁ (၁၉၆၄၊ ဇွန်) ၂၂၅-၂၄၃။
- ၄။ ပေါရာဏကထာဋီကာ။ မောင်းထောင်ဆရာတော်၊ ဦးမဏိဆရာတော်၊ တွင်းသင်းတိုက် ဝန်နှင့် သစ်ဆိမ့်ဆရာတော်တို့ ပြုစုသည်။ ရန်ကုန်၊ သုဓမ္မဝတီ၊ မ ၁၂၆၆။
- ၅။ မဟာမင်းလှစည်သူ၊ မင်းကြီး၊ မကွေးမြို့စား ဝန်ထောက်မင်း။ သတ်ထူးကဗျာနှင့် အတို ကောက်။ (မောင်းထောင်ဆရာတော်ပြုစုသော “ပေါရာဏကထာဒီပနီသျှ”နှင့် တွင်းသင်း တိုက်ဝန် မဟာစည်သူရေးသော “အသတ် ၆ ပါးအစပ် ၆ ပါး ပယ်ပုံ စာတမ်း” နှင့် ပူးတွဲ ထုတ်ဝေသည်။)။ ဦးဖိုးစိန် ပြုစုတည်းဖြတ်သည်။ ရန်ကုန်၊ တိုးစာပုံနှိပ်တိုက်။ ခုနှစ်မပါ။
- ၆။ မြန်မာသဒ္ဒါနှစ်စောင်တွဲ (ပထမကျော်အောင်စံထားဆရာတော်၏ “ကဝိလက္ခဏာမြန်မာ သဒ္ဒါ”နှင့်တောင်တွင်းဆရာတော်ခင်ကြီးဖျော်၏ “ဝစ္စဝါစက၊ မြန်မာသဒ္ဒါဟောမှတ်စု”)။ မေမြို့၊ မိုးကြည် တည်းဖြတ်သည်။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီ၊ ၁၉၆၂။
- ၇။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီ၊ ၁၉၂၈။
- ၈။ သဒ္ဒါငယ် စာကိုယ်ပါဌ်၊ ဒုတိယ ၁၅ စောင်တွဲ။ ပါဠိဆရာ ဆရာဉာဏ်ကြပ်မတ် ကြည့်ရှု ပြင်ဆင်သည်။ ရန်ကုန်၊ သုဓမ္မဝတီ၊ မ ၁၂၉၂။
- ၉။ အဘိဓာန်ဋီကာပါဌ်။ ပါဠိဆရာဖြေ ကြီးကြပ်ပြင်ဆင်ပုံနှိပ်သည်။ ရန်ကုန်၊ ပြည်ကြီး မဏ္ဍိုင်၊ ၁၉၁၂။
- ၁၀။ ဥက္ကံသမာလာ၊ ရှင်။ ဝဏ္ဏဗောဓနသတ်အင်း။ ဦးတင်ဧ တည်းဖြတ်သည်။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်ပုံနှိပ်တိုက် (မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း စာစဉ်သစ် ၆)၊ ၁၉၆၁။
- ၁၁။ Cornyn, William. "Outline of Burmese Grammar," Journal of the Linguistic Society of America 20, 4 (Oct-Dec, 1944)5-34.
- ၁၂။ Harvey, G.E. History of Burma. London, Longmans, 1925.

မြန်မာစကားပြေ ဦးသိန်းဟန်

ဤစာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် ၁၉၂၀ မှ ၁၉၇၀ အထိ တိုးပွားလာသော မြန်မာ စကားပြေအချို့၏ သဘောကို သတိပြုနိုင်ကြစေရန်ဖြစ်သည်။

ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာစကားပြေဆိုသည်မှာ ဘာသာရေးဆိုင်ရာစကားပြေလည်း မဟုတ်။ ဝတ္ထုထဲက စကားပြေလည်းမဟုတ်။ ပြဇာတ်ထဲက စကားပြေလည်းမဟုတ်။ အများ ပရိသတ် သိကြဖို့၊ မှတ်ကြဖို့ အဓိကထား၍ ရေးကြသော လောကီသုတ စကားပြေမျိုးကို ဆိုလို သည်။ စကားပြေ၏ နယ်ပယ်သည် ကြော်ငြာစာမှ အစီရင်ခံစာအထိ ဆုံးမစာ တစ်ထွာတစ်ညီမှ ကျမ်း တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့အထိ ကျယ်ပြန့်သည်။ ထို့ပြင် အနှစ်ငါးဆယ်အတွင်း ရေးခဲ့ကြသော မြန်မာစကားပြေတို့သည် အထောင်အသောင်းမက ရှိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် တစ်ခါဖတ်ပြီး၍ သိပြီး ဖြစ်လျှင် ကိစ္စပြီးတတ်သော စကားပြေမျိုးက များပါလိမ့်မည်။

အချို့စကားပြေသည် ထိုသို့မဟုတ်။ ကာလမရွေး၊ ဒေသမရွေး ဖတ်၍ရသော စကား ပြေကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ စကားပြေကောင်းဟုဆိုရာတွင် သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထာလင်္ကာရသက် သက်ပါရုံမျှဖြင့် စကားပြေကောင်းဟု မဆိုချင်ပါ။ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ထိတွေ့ပြီးနောက်၊ ဘဝအတွေ့ အကြုံကို အခြေခံလျက် ရရှိလာသော ဆင်ခြင်မှုအသိဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ခါတစ်ရံ ထိုသို့သော ခံစားမှုအသိနှင့်ဖတ်၍လည်းကောင်း ရေးကြသော စကားပြေမျိုးကိုသာ ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့မှ မဟုတ်လျှင် ပညာဖြစ်နိုင်သော အကြောင်းအရာလည်းပါ၍ အစီအစဉ်ကောင်းလည်းရှိ၍ အဆို အမိန့်ကောင်းလည်းရှိသော စကားပြေမျိုးကိုသာ ဆိုလိုသည်။ ယခု တင်ပြချင်သော မြန်မာစကား ပြေသည် ထိုစကားပြေမျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုစကားပြေမျိုးကိုသာကွက်၍ အမည်ဖော်၍ သာဓက ဆောင်ချင်ပါသည်။ ထိုသို့ဆိုသည့်တိုင်အောင်၊ လက်လှမ်းမီသလောက်ကိုသာ သာဓကဆောင် နိုင်ပါလိမ့်မည်။ ကြွင်းကျန်သည်တို့ အများအပြားရှိမည်မှာ မုချဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်း၌ သာဓကဆောင်ထိုက်ပါလျက် မဆောင်မိ၍ ကြွင်းကျန်နေသည်တို့ကို တွေ့ကြလျှင် ခွင့်လွှတ်ကြ ပါရန် မေတ္တာရပ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤစာတမ်း၌ တင်ပြသော စကားပြေမျိုး၏ လက္ခဏာ

တို့ကို ဆင်ခြင်လျက် ကြွင်းကျန်ရစ်သော စကားပြေတို့ကို ပရိသတ်ကလည်း ထိုလက္ခဏာတို့နှင့် ညှိ၍ နားလည်သွားကြလိမ့်မည်ဟု ယူပါသည်။

၁၉၂၀ မတိုင်မီက မြန်မာစကားပြေအကြောင်းကို နောက်ခံကားအဖြစ် ရှေးဦးစွာ တင်ပြ ချင်ပါသည်။ အောက်နိုင်ငံ ဆုံးရှုံးသော ၁၈၅၂ ခုနှစ်မှစ၍လည်းကောင်း၊ အထက်နိုင်ငံဆုံးရှုံးသော ၁၈၈၅ မှ စ၍လည်းကောင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးတို့၌ ရှေးခေတ် အခြေအနေတို့ကို စွန့်လိုက်ရသည်။ ရှေးခေတ်အခြေအနေတို့၏ နေရာတွင် အခြေအနေသစ်တို့ ဝင်လာကြသည်။ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးတို့တွင် မျိုးခြားနယ်ချဲ့၊ မျိုးခြားအရင်းရှင်တို့၏ ဒဏ်ကို ခံလာကြရသော အခြေအနေသစ် ဝင်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ဒဏ်ခံနေကြရသည့်အတွင်း၌ပင် မြို့နေမြန်မာ လူလတ်တန်းစား အထင်အရှား ပေါ်လာသည်။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ(လောကဓာတ်) ကျောင်းသင်ပညာကို သင်ကြားလာကြသည်။ စာပုံနှိပ်စက် အမြောက်အမြားသုံး၍ ပညာဖြန့်လာ ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၈၇၀ လောက်မှစ၍ ပတ်ဝန်းကျင်ကို တန်ဖိုးထားလျက် မြင်မှုအသိ၊ ကြားမှုအသိ၊ ဆင်ခြင်မှုအသိတို့ကို ရပြီးမှ ထိုအသိတို့ဖြင့် ရေးသားထုတ်ဝေကြသော မြန်မာ သတင်းစာ စကားပြေတို့သည် အားကောင်းလာကြသည်။ တစ်ဖန် ၁၉၀၄ ခုနှစ်မှစ၍ ခံစားမှု အသိဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ကူးဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ရေးကြသော မြန်မာကာလပေါ် ဝတ္ထု စကားပြေတို့သည်လည်း တစ်စတစ်စ အားကောင်းလာကြသည်။ ယင်းတို့ အားကောင်းလာကြ သည်နှင့်အမျှ အသိပညာဟူသည်ရှိပြီး ကျမ်းဂန်စာပေတို့မှသာမက ဒိဋ္ဌလောကမှလည်း၊ ဝါ၊ ဘဝအတွေ့အကြုံမှလည်း ရနိုင်သောအရာဖြစ်သည်ဟု လူလတ်တန်းစား၊ စာရေးဆရာများ ကရော၊ လူလတ်တန်းစား စာဖတ်ပရိသတ်ကပါ စိတ်ချလက်ချ ယူဆလာကြပြီဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ စကားပြေပိုင်းတွင် ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံးကျမ်း ပထမတွဲ (၁၉၀၇)၊ ၎င်း ဒုတိယတွဲ (၁၉၁၂)၊ ခုံတော် မောင်ကျဘမ်း (၁၉၁၁)၊ အယူတော်မင်္ဂလာကျမ်း (၁၉၀၉)တို့ကို ရေးသူတို့က ရေး၍ ပရိသတ်ကနှစ်သက်ကြခြင်းသည် ဆိုခဲ့သော အသိပညာအယူအဆမျိုးအတွက် ထင်ရှားသော သာဓကဖြစ်သည်။

ထိုအသိပညာ အယူအဆမျိုးဖြင့် ရေးကြသောစာများကို အတ္တနောမတိဟုဆို၍ ပေါ့ပေါ့ ဆဆမယူအပ်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ လောကီလူမှုကိစ္စတို့နှင့်စပ်လာလျှင် ကိုယ့်ထင်မြင်ချက် အတ္တ နောမတိကို ပေးကြရမည်ဖြစ်သည်။ မှန်ကန်သင့်တော်သော အတ္တနောမတိကိုသာ ပေးနိုင်ကြဖို့ လိုသည်။ မှန်ကန်သင့်တော်သော အတ္တနောမတိဖြစ်ပါက ထိုအတ္တနောမတိသည် ယနေ့အချိန်တွင် အတ္တနောမတိဘဝ၌ ရှိနေဦးမည်ဖြစ်သော်လည်း နောင်တစ်ချိန်ချိန်တွင် အာစရိယဝါဒဘဝကို ရလာမည်မှာ သေချာပါသည်။ အာစရိယဝါဒ သဘောရှိပြီးဖြစ်သော လောကီလူမှုရေးရာကျမ်း တို့သည် ထိုဖြစ်စဉ်အတိုင်း အာစရိယဝါဒကျမ်းဘဝကို ရလာကြသည်မဟုတ်ပါလော။

ဆိုခဲ့သော အသိပညာ အယူအဆမျိုး အားကောင်းလာသောကြောင့် စာရေးဆရာတို့ သည် ၁၉၂၀ လောက်မှစ၍ ယနေ့အထိ ကိုယ့်နိုင်ငံ၊ ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်၊ ကိုယ်အတွေ့အကြုံတို့ကို

တန်ဖိုးထားသတိပြု၍ ကိုယ့်ဉာဏ်ရှိသည့်အလျောက် ကိုယ့်စေတနာထားသည့်အလျောက် ကိုယ့်အထင်အမြင်တို့ကို ထုတ်ဖော်လျက် အကြောင်းအားလျော်စွာ၊ အခါအားလျော်စွာ စိတ်ချလက်ချ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရေးခဲ့ကြသည်ဟု ယူပါသည်။ ရေးကြရာတွင် အတိတ်အဖြစ်အပျက်တို့ကို ရေးခဲ့ခြင်းလည်းရှိသည်။ ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်အပျက်တို့ကို ရေးခဲ့ခြင်းလည်းရှိသည်။ အနာဂတ်ကို မျှော်မှန်းလျက် အနာဂတ်၌ ဖြစ်ပျက်နိုင်သည်တို့ကို ရေးခဲ့ခြင်းလည်းရှိသည်။ တစ်ဖန် ထိုအဖြစ်အပျက်တို့ကို အမှားအမှန် အကောင်းအဆိုးတို့ကို သိလာကြအောင် စိတ်ဖြာတင်ပြ၍ ရေးခဲ့ခြင်းလည်းရှိသည်။ တစ်ဖန် အားတက်နိုင်ကြအောင်၊ ကရုဏာဖြစ်အောင်၊ သတိတရားရကြအောင် သွယ်ဝိုက်၍ ရေးခဲ့ခြင်းလည်း ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘဝခရီးသည် နှစ်ငါးဆယ်အတွင်းတွင် ကြမ်းသည်လည်းရှိ၍၊ ချောသည်လည်းရှိ၍၊ ကောက်သည်လည်းရှိ၍၊ ဖြောင့်သည်လည်းရှိခဲ့သည် ဖြစ်ရာ ထိုစာရေးဆရာတို့ရေးခဲ့ကြသော စကားပြေတို့တွင် မြန်မာ့ဘဝမျိုးစုံကို မြင်နိုင်ကြလိမ့်မည် ဟု ယူပါသည်။ ထိုစကားပြေတို့ကို ထိုခေတ်အတွင်း ရေးခဲ့ကြသော ဝါဒရေးရာစာအုပ်နှင့်စာတမ်းတို့၌လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ရေးခေတ်မှတ်တမ်းများ၌လည်းကောင်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိများ၌လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိများ၌လည်းကောင်း၊ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းများ၌လည်းကောင်း၊ ခရီးသွားမှတ်တမ်းများ၌လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းသားပုံပြင်များ၌လည်းကောင်း၊ သုတေသနစာတမ်းများ၌လည်းကောင်း၊ ရသစာပေနှင့်အနုပညာဆိုင်ရာ စာတမ်းများ၌လည်းကောင်း တွေ့နိုင်သည်။ ထိုစကားပြေများသည် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းတွင် တိုးတက်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်၍ ထိုစကားပြေများအနက် ကာလမရွေး၊ ဒေသမရွေး ဖတ်ချင့်စဖွယ်ဖြစ်သော စကားပြေအချို့သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ငါးဆယ်အတွင်းက မြန်မာတို့ကို အဘက်ဘက်မှနေ၍ မျက်စိဖွင့်ပေးခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်မှာကား မုချဖြစ်သည်။

အနှစ်ငါးဆယ်အတွင်း စကားပြေဖြင့်ရေးခဲ့ကြသော အကြောင်းအချက်တို့သည် များလှပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစကားပြေတို့၏ သဘောကို တင်ပြရာတွင် အကြောင်းအချက်များကို အစုရှစ်စုပြု၍ တင်ပြချင်ပါသည်။ (၁) ဝါဒရေးရာအစု (၂) မျက်မှောက်ခေတ်အဖြစ်အပျက်အစု (၃) လူမှုပြဿနာအစု (၄) လူ့သဘာဝအစု (၅) မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားအစု (၆) မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့်သိပ္ပံအစု (၇) စာပေဝေဖန်မှုအစု (၈) ပြည်ပခရီးသွားအစုတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုအစုအသီးသီးသည် သီးခြားရပ်တည်နေကြသည်မဟုတ်ပါ။ ဆက်စပ်လျက်၊ ရောနှောလျက်၊ အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုလျက် ရပ်တည်နေကြပါသည်။ အတင်အပြ လွယ်ကူအောင် ရှစ်စုပြုလိုက်ရခြင်းသာဖြစ်သည်။

ဝါဒရေးရာအစု

ဝါဒရေးရာအစုအတွက် ဟုမ္မရူး (မြိတိသျှအင်ပါယာအတွင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှုရရှိရေး) ဝါဒ၊ လွတ်လပ်ရေးဝါဒ၊ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒတို့ဆိုင်ရာ စကားပြေများ အကြောင်းကို တင်ပြပါမည်။

မြန်မာတို့၏ နိုင်ငံရေးသမိုင်းကို ပြန်ကြည့်လျှင် ဗြိတိသျှတို့၏ အသိမ်းကိုခံရစဉ်က လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ခဲ့ခြင်း၊ ထိုနောက် အရှုံးပေးလိုက်ရပြီးသည့်နောက် ငြိမ်သွားခြင်း၊ ထို့နောက် ၁၉၀၆ ခုနှစ်လောက်တွင် လူငယ်များလှုပ်ရှားလာ (ဝိုင်-အမ်-ဘီ-အေ)ကြခြင်း၊ ထို့နောက် ပထမကမ္ဘာစစ် (၁၉၁၄-၁၈)ပြီးသောအခါ ဟုမ္မရူးတောင်းဆိုလှုပ်ရှားလာကြခြင်း၊ ထို့နောက် လူငယ်သစ်များ တစ်စခန်းထ၍ တို့ဗမာအစည်းအရုံးထောင်ကာ လုံးဝလွတ်လပ်ရေး တောင်းဆိုလှုပ်ရှားလာကြ ခြင်း၊ ထို့နောက် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ခါနီးတွင် ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကိုပါ လက်ခံလာကြခြင်း၊ ထို့နောက် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ပြီးသောအခါ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ဝါဒအတိုင်း နိုင်ငံကို တည်ထောင် ရန် အားထုတ်နေကြခြင်းအစဉ်တို့ကို ယေဘုယျအားဖြင့် တွေ့နိုင်သည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဝါဒရေးရာ စကားပြေများသည်လည်း ထိုအစဉ်အတိုင်း ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဟုမ္မရူးဝါဒအတွက် အများပြည်သူအား ပညာပေးစည်းရုံးသည့်အရာတွင် ဦးတုတ်ကြီး ၏ “သရာဇ” ကျမ်းသည် ပညာအပေးကောင်းသော ကျမ်းတစ်ကျမ်းဖြစ်သည်။ ကျမ်းရေးသူ သည် ထိုခေတ်က နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ကိုယ်တွေ့မှသိရှိ၍ အတွေးရှင်း အသိရှင်းသူ ဖြစ်သည်။ သူ့ကျမ်းတွင် အကြောင်းသင့် အကျိုးသင့်စကားကို ဆိုခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှ အင်ပါယာအတွင်း ဟုမ္မရူးခေါ် လုံးဝကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ရပြီးဖြစ်ကြသော ကနေဒါ၊ ဩစတြေးလျ စသော နိုင်ငံများအကြောင်းကို ရှေးဦးစွာ ရှင်းပြသည်။ ထို့နောက် မြန်မာပြည်အား ထိုအုပ်ချုပ်ရေး မျိုး ပေးသင့်ကြောင်း အရေးဆိုသည်။ မြန်မာတို့ကလည်း ထိုအုပ်ချုပ်ရေးမျိုးကို ရမှသာ ကျေနပ် သင့်ကြကြောင်း ဖျောင်းဖျသည်။ ဖျောင်းဖျရာတွင် အဂ္ဂဉာသုတ်မှ လည်းကောင်း၊ ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်၏ ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းမှလည်းကောင်း အကိုးအကားထုတ်၍ပြသည်။ ထိုခေတ် နိုင်ငံ ရေးခေါင်းဆောင်တို့ ဂိုဏ်းကွဲနေကြသည်ကိုလည်း သင့်မြတ်ကြစေလိုကြောင်း မေတ္တာရပ်သည်။ “သရာဇ” ကျမ်းသည် ဤနည်းဖြင့် ပြည်သူတို့အား ပညာပေးခဲ့သည်။

လှုံ့ဆော်သည့်အပိုင်း၌လည်း သင့်တော်သောစကားပြေတို့ ရှိကြပါသည်။ ထိုစကားပြေ တို့သည် ပရိသတ်၌ နိုင်ငံချစ်စိတ်ဓာတ်ဝင်အောင် သွင်းပေးနိုင်ကြသည်ဟု ဆိုချင်သည်။ “ဟုမ္မရူး မဂ္ဂဒီပနီ” ကျမ်းတွင် ၁၉၂၂ ခုနှစ်၌ မိန့်ခဲ့သော ဆရာတော်ဦးဥတ္တမ၏ စကားတို့ကို တွေ့နိုင်သည်။ ဆရာတော်သည် ပရိသတ်၏ သဘောကိုသိ၍ ပရိသတ်ဘဝင်ခွေအောင် ဆိုတတ်သည်။ မှန်သော စကားကိုလည်းဆိုသည်။ မန္တလေး လူပရိသတ်၊ ရဟန်းပရိသတ်ညွတ်အောင် မိန့်ပုံမှာ

“ဦးပဉ္စင်းသည် မီးရထားပေါ်မှ ပျက်စီးယိုယွင်းနေသော စေတီပုထိုး တန်ဆောင်းများနှင့် နန်းတော်များ...ကို မြင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဦးပဉ္စင်း၏စိတ်နှလုံး၌ မျက်ရည်ကျလှမတတ် စိတ်ဆင်းရဲငြိုငြင်ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ ဦးပဉ္စင်း၏ ချစ်ခင်လှစွာသော နောင်တော် ညီတော် အရှင်သံဃာတော်မြတ်ကြီးများနှင့် မြန်မာပြည်သူပြည်သား အပေါင်းတို့ကို မြင်ရ တွေ့ရ မှသာလျှင် ဦးပဉ္စင်းစိတ်၌ အနည်းငယ်သက်သာရာ ရရှိပါကြောင်း”ဟု မိန့်ခဲ့ပါသည်။

ဆရာတော်သည် ပြည်ရေးပြည်မှုတို့တွင် အမျိုးသမီးများ အရေးပါအရာရောက် တတ်ပုံကို သိသဖြင့် နိုင်ငံရေး၌ အမျိုးသမီးများ စိတ်ပါဝင်စားလာချင်ကြအောင် မိန့်တတ် သည်။ ဆရာတော်မိန့်သည်မှာ ...

“ဦးပဋိပညာတို့မြန်မာပြည်မှာ အမျိုးသမီးတို့သည် အခြားတိုင်းပြည်ရှိ အမျိုးသမီးတို့ထက် ပေါ့ပါးလျင်မြန်ခြင်း၊ ရောင်းရေးဝယ်မှု၌ ကျွမ်းကျင်ခြင်း၊ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် တင့်တင့်တယ်တယ် ရှိခြင်းတို့၌ သာလွန်ပိုမိုလျက်ရှိပေ၏။ တိုင်းပြည်ရေးရာဆောင်ရွက်ရာ၌ အမျိုးသမီး တို့ကိုလည်း စာရင်းကောက်ယူလျက် အတူတူဆောင်ရွက်သွားကြပါလျှင် မကြာမြင့်မီ အောင်မြင်ရန်ရှိကြောင်း။ ”ဟု မိန့်ခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် “မြန်မာပြည်နိုင်ငံရေးရာဇဝင်”^၃ ကျမ်း ထွက်လာသည်။ ထိုကျမ်းတွင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံဆုံးရှုံးခဲ့သည်မှ ၁၉၃၆ ခုနှစ်လောက်ထိ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားခဲ့ကြပုံ၊ အရေးဆိုခဲ့ကြပုံ၊ စည်းရုံးခဲ့ကြပုံ၊ ဂိုဏ်းကွဲခဲ့ကြပုံ၊ ဆရာစံ၏ ဂဠုန်အရေးတော်ပုံ ပေါ်လာပုံ၊ တို့ဗမာ အစည်းအရုံးပေါ်လာပုံ၊ လုံးဝလွတ်လပ်ရေး လေသံပစ်လာပုံ၊ သုခဒုက္ခအလုံးစုံကို နတ်ကြည့် သဘောဖြင့် တင်ပြခဲ့သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထိုခေတ် ထိုအခါကသော် ထိုကျမ်းသည် လူလတ် လူငယ်တို့ကို မြန်မာနိုင်ငံရေး၌ စိတ်ဝင်စားလာကြအောင်ပြုနိုင်သော ကျမ်းဖြစ်သည်ဟုဆိုချင်သည်။ ယခုတိုင်လည်း အားကိုးရသော ကျမ်းတစ်ကျမ်းဖြစ်သည်။ ကျမ်းစီရင်ပုံသည် စနစ်ကျသည်။ အစီအစဉ်တင်ပြပုံကောင်းသည်။ ဤကျမ်းသည် ဝါဒရေးရာကျမ်းမဟုတ်သော်လည်း ၁၉၃၆ ခုနှစ် လောက်ထိ နိုင်ငံရေးပါတီအမျိုးမျိုးက ကိုယ့်အယူအဆနှင့်ကိုယ် နိုင်ငံချစ်စိတ်ဓာတ် အကောင် အထည်ဖော်ခဲ့ကြသည်တို့ကို တင်ပြခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဤကျမ်းတွင် သခင်ဘသောင်း၏ တို့ဗမာနိုးကြားရေးစာတမ်းရှစ်ခုကို ထည့်ထားသည်။ ထိုစာတမ်းတို့တွင် စာတမ်းရေးသူ၏ နိုင်ငံရေးစိတ်ဓာတ်နှင့် နိုင်ငံရေးခံစားချက်တို့ပါသည်။ တွေးရိုးတွေးစဉ်မဟုတ်သော အတွေးတို့ပါသည်။ အရေးအသားရှင်း၍ ရေးဟန်တွင် တက်ကြွ သော လေသံ၊ ဖျတ်လတ်သော လေသံတို့ပါသည်။ ထိုစကားပြေတို့သည် လွတ်လပ်ရေးအတွက် လှုံ့ဆော်နိုင်စွမ်း ရှိသည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

“မြန်မာပြည်နိုင်ငံရေးရာဇဝင်” ကျမ်းထွက်ပြီး၍ တစ်နှစ်လောက်အကြာ ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကို နဂါးနီမှတစ်ဆင့် မြန်မာဘာသာဖြင့် ဟောစပြုလာသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဒိုင်အာခီ စကားကိုလည်း မပြောကြတော့ပြီ။ ဟုမ္မရူးစကားကိုလည်း မပြောကြတော့ပြီ။ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးအသံသည် မြည်သည်ထက်မြည်လာသည်။ ဤတွင် “ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ”^၄ ကျမ်းထွက်လာသည်။ ထိုအခါ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးဝါဒနှင့်ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒတို့ လက်တွဲခွင့် ရလာကြသည်။ ထိုကျမ်းတွင် ကျမ်းရေးသူသည် ဆိုရှယ်လစ်သဘောတရားတို့ကို မြန်မာပရိသတ် နားလည်အောင် တင်ပြထားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ တင်ပြရာတွင် အစီအစဉ် ကောင်းသည်။ အရေးအသားတွင် လေးလံခြင်းမရှိ။ အချို့နေရာများ၌ မပေါ့ပါးဟု ဆိုရစေကာမူ

ရှင်းသည်။ ထိုကျမ်းကြောင့် နယ်ချဲ့၏ နိုင်ငံရေးဖိနှိပ်မှု၊ အရင်းရှင်၏စီးပွားရေးဖိနှိပ်မှုတို့အောက်၌ ဒဏ်ခံနေကြရသော တောင်သူလယ်သမား၊ အလုပ်သမားတို့အဖို့ မျှော်လင့်စရာအလင်းရောင်ကို မြင်လာကြပြီဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ၏ တွေးခေါ်မြော်မြင်ရေးသဘောတရားဖြစ်သော “လူနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်တို့၏အညမညသဘောတရား” ကျမ်းထွက်လာသည်။ ထိုကျမ်းသည် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လူ့ဘောင်သို့ ချီတက်ကြရာတွင် နှလုံးသွင်းအပ်၊ ကျင့်သုံးအပ်သော အခြေခံသဘောတရားတို့ကို ရိုးရိုးရှင်းရှင်း ဖွင့်ဆိုထားသောကျမ်း ဖြစ်သည်။ လောကသုံးပါးရှိသည့်အနက် လူ့ဘောင်လောကသည်သာ ပဓာနအကျဆုံး ဖြစ်ပုံအဖွင့်မှ ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေးစနစ် တည်ဆောက်ရာတွင် လူ၏အခန်းကဏ္ဍအရေးပါ အရာရောက်ဆုံး ဖြစ်ပုံ အဖွင့်အထိ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် စီစဉ်ထားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ အဆိုတစ်ခုနှင့် တစ်ခု ဆက်နေပုံကိုပြရာတွင် ကွင်းဆက်သဘော ထင်ရှားအောင် ပြထားသည်။ ဆိုခဲ့သော သဘောတရားအဖွင့်နှင့်စပ်၍ နောင်အခါတွင် “ပါတီရေးရာသတင်းစဉ်” များ၌၊ သို့မဟုတ် “သဘောတရားရေးရာ” စာအုပ်များ၌ အရေးအသားပို၍ ညက်ညောလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဝါဒရေးရာ စကားပြေအစုအကြောင်းကို “ကမ္ဘာကြီးပျက်စီးလုနီးပြီလော” စာအုပ်ဖြင့် ပိတ်လိုက်ချင်ပါသည်။ ထိုစာအုပ်သည် ဝါဒအကြောင်းနှင့်ကားမဆိုင်ပါ။ သို့ရာတွင် ၁၉၃၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၈ ခုနှစ်ထိ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နယ်ချဲ့ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံကြီးများတို့ ပဋိပက္ခဖြစ်နေကြပြီဖြစ်၍ စစ်ရေးတပြင်ပြင် ရှိနေကြခြင်းကြောင့် မြန်မာပြည်သို့ စစ်မီးကူးလာစရာ အကြောင်းရှိပုံတို့ကို တင်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစာအုပ်သည် မြန်မာပရိသတ်ကို ဝါဒရေးရာတို့၌လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာနိုင်ငံရေးရာတို့၌လည်းကောင်း စိတ်ဝင်စားအောင် နှိုးဆော်သောစာအုပ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ထိုစာအုပ်၌ မြန်မာပရိသတ်အတွက် အချက်အလက်စုံသည်။ အကြောင်းသင့်အကျိုးသင့် တင်ပြတတ်သည်။ စာရေးသူ၏ ထင်မြင်ချက်ကို လက်ခံချင်ကြအောင် ရေးထားသော စကားပြေ ဖြစ်သည်။

မျက်မှောက်ခေတ် အဖြစ်အပျက်အစု

ဒုတိယအစုဖြစ်သော မျက်မှောက်ခေတ် အဖြစ်အပျက်ဆိုင်ရာ စကားပြေများအကြောင်းကို တင်ပြပါမည်။ မျက်မှောက်ခေတ် အဖြစ်အပျက်ဟု ဆိုရာတွင် နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးတို့အတွက် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသော မြန်မာ့ဘဝကိုလည်းကောင်း၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးတို့အတွက် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသော မြန်မာ့ဘဝကိုလည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာလောကအတွက် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသော မြန်မာ့ဘဝကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝကိုလည်းကောင်း ဆိုလိုသည်။ ထိုဘဝတို့အကြောင်းကို သမိုင်းဆန်ဆန်ရေးသော မှတ်တမ်းရိုးရိုးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၏ အဖြစ်ဖြင့်

လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ရေးခေတ်မှတ်တမ်းအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရသစာပေဟန် စာတမ်းအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ရေးကြသည်ကိုတွေ့သည်။ အချို့စာများသည် သိဖို့မှတ်ဖို့ အကြောင်းမှန် အချက်မှန်များကိုသာမက လောကသဘာဝ လူ့သဘာဝတို့ကို ခံစားမှုအသိဖြင့် ရေးနိုင်မှုကြောင့် ရသနှစ်သက်ခြင်းနှင့်တကွ ဘဝသတိ အသိ တို့ကိုပါ ပေးနိုင်သောစာများ ဖြစ်ကြသည်။

နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးဆိုင်ရာ မြန်မာ့ဘဝနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်ခင်က ရေးကြသော စကားပြေသည် တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ အဖြစ်ဖြင့် ရှားလှပါသည်။ သို့ရာတွင် မိန့်ခွန်းတို့၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ တို့မှ တစ်စွန်းစီ တစ်စစီ စပ်၍ယူလျှင်ကား ရနိုင်သည်။ ထူးသည်မှာ ၁၉၂၀ ကျော် ဟုမ္မရူးခေတ်က နယ်လှည့်ဟောပြောစည်းရုံး လှုပ်ရှားမှုအကြောင်းကို “ပုသိမ်ရာဇဝင်နှင့်ဦးထွန်းရှိန် အတ္ထုပ္ပတ္တိ”^{၆၅} တွေ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် နယ်ချဲ့မြီတိသျှအစိုးကို တော်လှန်လိုသော သဘောဖြင့် အကြမ်းဖက်ဝါဒကိုကျင့်သုံးချင်သလိုလို အမှုအရာမျိုးကို “မဟာဆွေ၏မဟာဆွေ”^{၆၆} ခေါ် ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိ၌ တွေ့လာရသည်။ ထို့နောက် တောင်သူလယ်သမားတို့၏ လှုပ်ရှားမှု ဘဝအကြောင်းကို လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောခေတ်တွင် ရေးကြသော “၁၂၉၂ ခု၊ တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံသမိုင်း”^{၆၇} ခေါ် သမိုင်းဆန်ဆန်ခေတ် မှတ်တမ်းရိုးရိုး၌လည်းကောင်း၊ “မြန်မာနိုင်ငံအလုပ်သမား လှုပ်ရှားမှုသမိုင်း”^{၆၈} ခေါ် ထိုမှတ်တမ်းမျိုး၌လည်းကောင်း တွေ့နိုင်သည်။ “အာဠာဝက”^{၆၉} ခေါ် ဝတ္ထုဟန် ခေတ်မှတ်တမ်း၌လည်း တွေ့နိုင်သည်။ “သူလိုလူနှင့် ဂျာနယ်ကျော် ဦးချစ်မောင်၏ နေ့စဉ်မှတ်တမ်း”^{၇၀} တွင် နိုင်ငံ၏ မျက်နှာကိုသာထောက်သော သတင်းစာဆရာတစ်ဦး၏ ဇွဲ သတ္တိ အမြော်အမြင်နှင့်တကွ ခေတ်၏အခြေအနေတို့ကို စစ်ပြီး ခေတ်အထိ တစေ့တစောင်း တင်ပြထားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက နိုင်ငံရေး စစ်ရေးဆိုင်ရာ မြန်မာ့ဘဝနှင့် စပ်လျဉ်းသော စကားပြေတို့သည် အတန်အသင့်ရှိသည့်အပြင် ဝေဝေဆာဆာလည်းရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ စစ်ဝင်လာခါစက ပြည်တွင်းပြည်သူ့ဘဝအကြောင်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို သိပုံမောင်ဝ၏ “စစ်အတွင်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်း”^{၇၁} ၌ တွေ့နိုင်သည်။ ထိုစာအုပ်တွင် ရန်ကုန်မြို့၊ ဗုံးအကြံခံရပြီးနောက် အထက်အညာသို့ ရွှေ့ကြရပုံတို့ကို သတိတရားရစရာကောင်းအောင် ရေးထားသည်။ ရဲဘော်သုံးကျိပ်နှင့် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်တို့ စစ်ပြင်ဆင်ကြပုံ၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်လာကြပုံအကြောင်း ရေးသည့်စာများသည် အားရစရာဖြစ်ပါသည်။ အများပြည်သူအဖို့မှာ “ရဲဘော်သုံးကျိပ်”^{၇၂} စာအုပ်၊ “သူရဲကောင်းဗိုလ်သန်းညွန့်”^{၇၃} စာအုပ်၊ ထို့နောက် “ရွှေတူ”^{၇၄} စာအုပ်၊ “စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်း တိုက်ပွဲများ”^{၇၅} စာအုပ်၊ “ငါးနှစ်ရာသီဗမာပြည်”^{၇၆}၊ “ရဲဘော်သုံးကျိပ် ပြည်တော်ပြန်”^{၇၇}၊ “လွတ်လပ်ရေးအရေးတော်ပုံ မှတ်တမ်း(ပ-ဒု)”^{၇၈}၊ စစ်မြေပြင်ခရီးကြမ်း”^{၇၉} စာအုပ်တို့ကိုဖတ်ပြီး ဖြစ်ကြလျှင်၊ ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ့်လူမျိုး၏ သုခဒုက္ခတို့ကို ပြန်မြင်၍ နိုင်ငံကို ချစ်မြတ်နိုးရမှန်း၊ ရဲဘော်စိတ်ထားရမှန်း သိလာနိုင်ကြမည်ဟု ဆိုချင်သည်။ ထို့နောက်

ဖက်ဆစ်ဂျပန်စစ်တပ် ကြီးစိုးခဲ့ပုံ စကားပြောအကြောင်းကို သိချင်ကြပေလိမ့်ဦးမည်။ ကံအားလျော်စွာ “ဂျပန်ခေတ် ဗမာပြည်”^{၂၄}သည် တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့အဖြစ်ဖြင့် ရှိလာပြီ။

ဖက်ဆစ်ဂျပန်တော်လှန်ရေးအကြောင်းနှင့်စပ်၍ “စစ်အတွင်းခရီးသည်(ပနှင့်ဒု)”^{၂၅} နှင့် “ဘုံဘဝမှာဖြင့်”^{၂၆} ခြောက်တွဲသည် အားရစရာကောင်းသော ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်းများဖြစ်သည်။ “စစ်အတွင်းခရီးသည်” စာအုပ်သည် ပြည်ပ၌လှုပ်ရှားခဲ့ကြပုံကို ဆိုသည်။ “ဘုံဘဝမှာဖြင့်” စာအုပ်သည် ပြည်တွင်း၌လှုပ်ရှားခဲ့ကြပုံကိုဆိုသည်။ ထိုစာအုပ်နှစ်အုပ်ကိုရေးခဲ့ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးစလုံးသည် မြန်မာ့နိုင်ငံရေး၌ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသူများဖြစ်သဖြင့် ထိုစာအုပ်နှစ်အုပ်သည် သမိုင်းအချက်အလက်အတွက် အားကိုးစရာဖြစ်သည်။ သူတို့တွေ့ခဲ့ရသော လူ့အမျိုးမျိုး၏ သဘာဝတို့ကို အချို့ အချို့သော အခန်းကဏ္ဍတို့တွင် သူတို့၏ ခံစားမှုအသိဖြင့် ရေးနိုင်ခြင်းရှိသည်။ အချို့သောအရေးကိစ္စတို့ကို အားတက်စရာဖြစ်အောင်၊ အသည်းထိတ်စရာဖြစ်အောင် ၊ ကရုဏာဖြစ်စရာကောင်းအောင်၊ ချီးကျူးထိုက်သည်ကို ချီးကျူးစရာဖြစ်အောင်၊ အပြစ်မြင်ထိုက်သည်ကို အပြစ်မြင်စရာဖြစ်အောင်၊ ခွင့်လွှတ်ထိုက်သည်ကို ခွင့်လွှတ်စရာဖြစ်အောင် သရုပ်ဖော်ကောင်းသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစာအုပ်နှစ်အုပ်သည် သာမန်မဟုတ်။ ထူးသည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ထို့နောက် ‘မြန်မာ့နိုင်ငံရေးခရီးနှင့်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း’^{၂၇} စာအုပ်ထွက်လာရာပြည်သူတို့၏ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုနှင့် ဆိုရှယ်လစ်လူ့ဘောင်သစ်အတွက် ကြိုးပမ်းမှုပန်းချီကားတွင် အရပ်စုံပါဝင်လာပြီဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် သီပေါမင်းပါတော်မူသည်ဟု တော်လှန်ရေးအစိုးရတက်လာသည်အထိ သမိုင်းအဖြစ်အပျက်တို့ကို ခြုံမိငုံမိအောင် တင်ပြထားသည်။ တင်ပြရာတွင် အစီအစဉ်ကောင်း၊ အဆက်အစပ်ကောင်းရှိ၍ ရေးဟန်တွင် တည်ငြိမ်ချေငံသော သဘောရှိသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။

စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးတို့အတွက် လှုပ်ရှားကြသော မြန်မာ့ဘဝအတွက် “ကျွန်တော်စတီးပွဲစား”^{၂၈} စာအုပ်နှင့် “ကျွန်တော်ဗြူရိုကရက်”^{၂၉} စာအုပ်တို့သည် ထူးသည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ပထမစာအုပ်အတွက် အရင်းရှင်ကုမ္ပဏီပီပီ ခေါင်းပုံဖြတ်စနစ်သုံး၍ အလုပ်လုပ်ခဲ့ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကို စာရေးဆရာသည် စတီးဘရားသားကုမ္ပဏီ၏ ပွဲစားတစ်ဦးထံမှ လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပဏီအလုပ်ရုံမှ အလုပ်သမားတစ်ဦးထံမှလည်းကောင်း စုဆောင်းခဲ့သည်။ ဒုတိယစာအုပ်အတွက် အမိန့်နာခံ၍ အမိန့်ပေး၍ အမှုထမ်းရွက်ခဲ့ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်တို့ကို ဗြိတိသျှခေတ်၊ ဂျပန်ခေတ် မြန်မာအစိုးရအရာရှိတစ်ဦးထံမှ စုဆောင်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပွဲစားကိုယ်တိုင် အရာရှိကိုယ်တိုင် ပြောပြသကဲ့သို့ စာရေးဆရာက ရေးခဲ့သဖြင့်၊ ပွဲစားသဘာဝ၊ အရာရှိသဘာဝတို့ပေါ်ထင်လာ၍ တောင်သူလယ်သမား၊ အလုပ်သမားတို့၏ အခြေဆိုး အနေဆိုးလည်း ပေါ်ထင်လာသည်။ လူ့အမျိုးမျိုးတို့၏ သဘာဝအကောင်းအဆိုးတို့လည်း ပေါ်ထင်လာသည်။ ထို့နောက် “ပထမအရွယ်”^{၃၀} စာအုပ်သည် စာရေးဆရာ၏ ခေတ်က ကျောင်းသားဘဝကိုပေါ်အောင်ဖော်နိုင်သည်။ “မြို့ပိုင်မောင်ပြုံးချို”^{၃၁} သည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးခါစခေတ်က အစိုးရ

အရာရှိ၏ ဘဝကို ဖော်နိုင်သည်။ “ခရီးဝင်္ဂါပါ” ၃၂ တွင် စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့နေရသောဘဝကို တွန်းလှန်ရင်း အဖြေတွေ့လာပုံနှင့်တကွ၊ ပတ်ဝန်းကျင်၏ လူမှုရေးညံ့ကွက်၊ ကောင်းကွက်တို့ကို တွေ့နိုင်သည်။

စာရေးဆရာလောကအတွက်မှာ “ပီမိုးနင်း၏ပီမိုးနင်း” ၃၃ ၊ “ရန်အောင်၏ နှစ်လေးဆယ်စာပေခရီး” ၃၄ နှင့် “စာဝင်္ဂါပါ” ၃၅ တို့သည် စာရေးဆရာတို့၏ ကြိုးပမ်းကြရမှုတို့ကို တစေ့တစောင်းပြနိုင်ကြသည်။ “ဒဂုန်တာရာ၏ ဒဂုန်တာရာ” ၃၆ သည် သူ့ခေတ်က တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ စာရေးဆရာပေါက်စ၏ လှုပ်ရှားမှုဘဝကို ဖော်ထားသည်။

မြန်မာတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝအကြောင်းရေးသော စကားပြေများကို အများအားဖြင့် တစ်ထိုင်ထည်း အစအဆုံးဖတ်နိုင်သော စာတမ်းများတွင် တွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာစာပေ၌ စာတမ်းရေးသားမှု ရှိခဲ့သည်မှာ ကြာပါပြီ။ ကျမ်းဂန်လေ့လာမှုအသိ၊ အမှားအမှန် ဆင်ခြင်မှု အသိတို့ဖြင့် အကြောင်းသင့် အကျိုးသင့် မိန့်ဆိုရေးသား၍ နည်းလမ်းပြ ဆုံးမဩဝါဒပေးသော စာတမ်းမျိုးသည် အများအပြားရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်၌ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း လှုပ်ရှားသွားလာရင်း၊ မြင်မိ ကြားမိသတိရမိ တွေးမိသမျှတို့ကို ပရိသတ်၌ မြင်ယောင်ယောင် ကြားယောင်ယောင် ဖြစ်အောင် ခံစားရမှုတစ်ခုခု ပေါ်လာအောင် ခံစားမှုအသိဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ကူးဉာဏ်စွက်၍ လည်းကောင်း၊ ရေးသော ရသစာပေဟန်စာတမ်းမျိုးသည် ဤနှစ်ငါးဆယ် အတွင်းမှာမှ ရသစာပေ အဖွဲ့တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် အခိုင်အမာ ရပ်တည်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုစာတမ်းမျိုးတွင် မှန်သော အကြောင်းအရာသာဖြစ်ပါစေ၊ အကျိုးပြုသော အကြောင်းအရာသာ ဖြစ်ပါစေ၊ အကြောင်းအရာ ကြီးသည် ငယ်သည်ဟူသော အချက်သည် ပဓာနမဟုတ်။ တိုသည် ရှည်သည်ဟူသော အချက်သည်လည်း ပဓာနမဟုတ်။ စာတမ်းရေးသူ၏ ခံစားမှုအသိကသာ ပဓာနဖြစ်သည်။ ထိုခံစားမှု အသိကို ပရိသတ်သို့ ကူးစက်သွားအောင် အာဝဇွန်းကောင်းကောင်းနှင့် ရေးဖွဲ့နိုင်ခြင်းကသာ ပဓာန ဖြစ်သည်။ ထိုပဓာနနှစ်ခုပါသော စာတမ်းအချို့ကို သာဓက ဆောင်ပါဟုဆိုလျှင် ဆရာဇေယျ၏ “ကောက်ရိုးနွယ်” ၃၇၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ “လှည်းသမား” ၃၈၊ ဦးတင့်ဆွေ၏ “ခရေပင်ကြီးလည်း မပြုံးနိုင်တော့ပြီ” ၃၉၊ ဦးသိန်းဖေမြင့်၏ “အမေ” ၄၀၊ သော်တာဆွေ၏ “နှစ်ဆန်းမှတ်တမ်းပဒေသာ” ၄၁၊ “ကံ့ကော်မြိုင်စာတမ်း” ၄၂ စာအုပ်၌ပါသော စာတမ်းများ၊ “စိတ်ပင်လယ်စာတမ်း” ၄၃ စာအုပ်၌ ပါသောစာတမ်းများကို ကြည့်ကြပါဟု ဖြေချင်ပါသည်။ ထိုစာတမ်းမျိုးသည် မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ကဗျာကဲ့သို့၊ ဝတ္ထုကဲ့သို့ ရသစာပေအဖွဲ့တစ်ခု အဖြစ်ဖြင့် တိုးလာပြီဟု ဆိုချင်ပါသည်။ အတိုဆုံးဖြစ်သော ဇဝန၏ “၁၉၄၇ ခုနှစ်ဖတ်စာ” စာတမ်း၌ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရခါနီးအချိန်တွင် အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ စိတ်တွင်း အခြေအနေကိုလည်းကောင်း၊ ဦးစော၏ မသမာသဘောထားကိုလည်းကောင်း တစေ့တစောင်း ပေါ်လာအောင် ဇဝနသည် သူ့ခံစားမှု အသိကို ဟာသဖက်၍ ရေးခဲ့သည်။ ဇဝန၏ရေးပုံမှာ-

“ဗိုလ်ချုပ် ဘိလပ်ကပြန်လာသည်။ စက္ကူဖြူကို လက်မှတ်ထိုး၏။ ဦးစောဘာပြောသလဲ။ ဗိုလ်ချုပ်လက်တုန်နေသည်။ အိမ်မြောင်၂ ကိုင်မိလို့လား။ ဝမ်းသာ၍ လက်တုန်နေသည်။ လွတ်လပ်ရေး တစ်နှစ်အတွင်း ရမည်။ ယခု ဝတ်စုံနှစ်စုံ ရလာသည်။ ကင်းမြီးကောက် ထောင်ချင်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်က ပြော၏။” ဟု ဖြစ်ပါသည်။

လူမှုပြဿနာအစု

ဝါဒရေးရာစကားပြေ၊ မျက်မှောက်ခေတ်အဖြစ်အပျက် စကားပြေတို့ကို ရေးသူက ရေးနေကြခိုက်မှာပင် မြန်မာ့လူမှုကိစ္စတို့အတွက် စိတ်မအေးကြသော စာရေးဆရာ အများအပြားကလည်း ရေးနေကြပါသည်။ တိုင်းပြည်၌ နိုင်ငံရေးအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူမှုရေးအတွက်ဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေးအတွက် ဖြစ်စေ၊ ယဉ်ကျေးမှုအတွက်ဖြစ်စေ မည်သည့်အမှုမျိုးကိုပြုပြု၊ လူတိုင်း လူတိုင်းသည် လူတို့၏ကံသုံးပါးအမှုအရာဖြစ်သော အပြုအမူ၊ အပြောအဆို၊ စိတ်နေစိတ်ထားတို့၏ “အမှားအမှန် အကောင်းအဆိုးတို့ကို၊ ဝါ၊ လောကအယုတ်အမြတ်တရား (HUMAN VALUES) တို့ကို ခွဲခြား၍သိကြမှသာ ကြီးသောကိစ္စဖြစ်စေ၊ ငယ်သောကိစ္စဖြစ်စေ ချောမောပြေပြစ်နိုင်ပုံကို ထိုစာရေးဆရာတို့သည် သတိပြုခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အခြေခံကျသော လမ်းညွှန်နိတိစကားတို့ကို အခါအားလျော်စွာ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဆိုခဲ့ကြသည်။ ဆရာကြီးသုံးဦး၏ လမ်းညွှန်နိတိစကားပြေ၏ သဘောတို့ကို သာဓကဆောင်ပါမည်။ ထိုသုံးဦးသည် လယ်တီပဏ္ဍိတဦးမောင်ကြီး၊ ပီမိုးနင်းနှင့် ရွှေဥဒေါင်းတို့ ဖြစ်သည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတသည် ရှေးနိတိဆရာကြီးများ မိန့်ဆိုခဲ့သော ကာလမရွေး၊ ဒေသစာပေများ၊ လူမျိုးမရွေး အခြေခံကျသော သဘောတရားတို့နှင့် ယင်းတို့၏ကျေးဇူးတို့ကို ရှေးဦးစွာရှင်းပြသည်။ ထို့နောက် မျက်မှောက်ခေတ် လူ့ပြဿနာတစ်ခုကို သဘောတရားနှင့်ညှိ၍ ကောက်ချက် ထုတ်သည်။ သဘောတရားနှင့်ညီလျှင် အကျိုးဟုကောက်ခြင်း၊ မညီလျှင် အပြစ်ဟု ကောက်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဆင်ခြင်သောနည်းကို ယုတ္တိဗေဒတွင် “ထုတ်ယူဆင်ခြင်နည်း” (DEDUCTIVE METHOD) ဟုဆိုကြရာ ဆရာကြီးသည် ထိုနည်းကိုသုံး၍ ဖွင့်သည်ဟုဆိုရာ သည်။ ဆရာကြီး၏ “နိတိမဉ္ဇရီ”^၁ ကျမ်းတွင် “(၁)အမျိုးဆုတ်ယုတ်သည်ရှိသော် မိရိုးဖလာ ဖြစ်သော အမျိုးစောင့်တရား ပျက်ပြားသည်။ (၂) အမျိုးစောင့်တရားပျက်လျှင် ထိုအမျိုးကို မတရားလွှမ်းမိုးသည်။ (၃) မတရားလွှမ်းမိုးလျှင် အမျိုးသမီးများ ပျက်စီးသည်။ (၄) အမျိုးသမီး များ ပျက်စီးလျှင် အမျိုးအနွယ် အရောရော အရှက်ရှက်ဖြစ်သည်။” ဟု ရှေးနိတိ ဆရာကြီးတို့၏သဘောတရားကို တင်ပြသည်။ ထို့နောက် “ယခုအခါ ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာနိုင်ငံမှာ အမျိုးအလေ့ကို ညံ့ဖျင်းသည်ထင်၍ အမျိုးကွဲတို့အလေ့ကို မွန်မြတ်စွာ လိုက်နာပြုကျင့်သောသူတို့ တစ်စတစ်စများလာလေပြီ။” ဟု ကိုယ့်တိုင်းပြည်၏ပြဿနာကို ဖော်ပြသည်။ ထို့နောက် ညှိသည်။ ထို့နောက် အကျိုးအပြစ်တို့ကို အကျယ်ဖွင့်သည်။ ဆရာကြီးသည် ထိုထုတ်ယူဆင်ခြင်နည်းဖြင့်ပင်

အခြားမြန်မာ့လူမှုပြဿနာများကိုလည်း ဖွင့်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဇာတကနိပါတ်တော်မှသော်လည်းကောင်း၊ မြန်မာရာဇဝင်မှသော်လည်းကောင်း သာဓကဆောင်၍ဖွင့်သည်။ ဆရာကြီး၏ စကားပြေရေးပုံသည် စက္ခုန္တရုဗျလျက် ယပ်လဲ့တရား ဟောနေဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ လေချိုလေအေး အသံကို သူ့ရေးဟန်၌ ကြားနိုင်သည်။

ပိမိုးနင်း၏ နိတိစကားပြေသည် တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ပိမိုးနင်းသည် လက်ငင်းရင်ဆိုင်နေကြရသော မြန်မာ့စီးပွားရေး အန္တရာယ်တို့၌ ပို၍စိတ်ဝင်စားသည်။ လက်ငင်းမြင်နေရသော စီးပွားရေးအကောင်းတို့ကို သူ့ကိုယ်တိုင် ရှာပြီးနောက် ခြုံငုံ၍လေ့လာသည်။ သူ့တွေ့ခဲ့သည်တို့မှ နည်းကောင်းစနစ်ကောင်းကို သူ့သတ်မှတ်သည်။ ထိုသို့ဆင်ခြင်သောနည်းကို ယုတ္တိဗေဒတွင် “ခြုံယူဆင်ခြင်နည်း” (INDUCTIVE METHOD) နည်းဟုဆိုကြရာ ဆရာကြီးသည် ထိုနည်းကို သုံး၍ စာရေးသည်။ ရေးပုံသည် ဤသို့ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ကိုယ့်နိုင်ငံအတွင်း၌ပင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၌ ချူချာနေကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ လူမျိုးခြားတို့က မြန်မာ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို လွှမ်းမိုးနေကြသည်ကိုလည်းကောင်း သူမြင်သောအခါ လူမျိုးခြားတို့၏လုပ်ငန်းများကို သူလိုက်ကြည့်သည်။ ခြုံငုံ၍ လေ့လာသည်။ ထို့နောက် မြန်မာတို့ ခြေနိုင်လက်နိုင် လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတို့ကို ညွှန်ပြလျက် ထိုစိတ်ထားမျိုးဖြင့် အလုပ်လုပ်၊ ထိုဝီရိယမျိုးဖြင့် အလုပ်လုပ်ဟု သူနှိုးဆော်သည်။ ဆရာကြီး၏ “မသိသူကျော်သွား”^{၄၆} စာအုပ်တွင် ထိုကဲ့သို့သော နိတိစကားပြေမျိုးကို တွေ့နိုင်သည်။ သူ့ရေးဟန်တွင် သွက်လက်သောလေသံကို ကြားနိုင်သည်။

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းစကားပြေသည် သူတွေ့သော စိတ်သဘာဝအကြောင်း ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် သမထနှင့်ဝိပဿနာတရားတို့ကို သူဟောသည်။ စိတ်ကို စိုက်ကြည့်ခြင်းတရားနှင့် စိတ်ကို စောင့်ကြည့်ခြင်းတရား နှစ်ပါးရှိသည့်အနက် စောင့်ကြည့်ခြင်းတရားကို သူမီးမောင်းထိုး၍ ပြသည်။ ထို့နောက် စောင့်ကြည့်ခြင်းတရား၏ ကျေးဇူးကို သူဖော်သည်။ လောကုတ္တရာအကျိုးအတွက် မိန့်ဆိုရှင်းပြခဲ့သော စောင့်ကြည့်ခြင်းတရား၏ သဘောကို ဆရာကြီး၏ “ဒိဋ္ဌေဒိဋ္ဌမတ္တံ”^{၄၇} ကျမ်း၌ တွေ့နိုင်သည်။ ဆရာကြီးသည် စောင့်ကြည့်ခြင်းတရားကို လောကုတ္တရာအကျိုးအတွက် ဟောခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါ၏။ သို့ရာတွင် လောကီလူမှုကိစ္စအဝဝကို ဆောင်ရွက်ကြရာ၌ ယူတတ်လျှင်လည်း ထိုတရားသည် ယူတတ်သူအဖို့ အညှာကဲ့သို့သော နိတိစကားမျိုး ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဆိုချင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုတရားသည် သမ္မဇဉ်ဉာဏ်ကို အားဖြည့်ပေးတတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ စကားဆိုကြရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ အမှုကိစ္စဆောင်ရွက်ကြရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ လိုလျှင်လိုသလို၊ မလိုလျှင် မလိုသလို စိတ်လိုက်မာန်ပါ ပြုတတ်ပြောတတ်သော အမှုအရာတို့ကို ဝါ၊ အတ္တလွန်ကဲချင်မှုတို့ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စရာအကြောင်းရှိ၍ အပြောအဆို အလုပ်အဆောင် ချောမောပြေပြစ်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုတရား၏ သဘောနှင့်ကျေးဇူးတို့ကို ဟောသော ဆရာကြီးရေးဟန်၌ အဆုံးအဖြတ် ပြတ်သားသော တရားသူကြီး၏ လေသံကို ကြားနိုင်သည်။ ပွင့်လင်းသော လေသံကို ကြားနိုင်သည်။

mgypo.com

လူ့သဘာဝအစု

စတုတ္ထအစုဖြစ်သော လူ့သဘာဝအစုအတွက် စကားပြေများ၏ သဘောကို တင်ပြပါ တော့မည်။ ထိုစကားပြေများသည် အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိများဖြစ်သည်။ အချို့သော အတ္ထုပ္ပတ္တိများတွင် စာခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့်ဆက်သွယ်နေသော သမိုင်းအဖြစ်အပျက်၊ လူမှုရေးအဖြစ်အပျက် စသည်တို့ကသာ အဓိကဖြစ်နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုသို့သော ယဉ်ကျေးမှုအခြေအနေတို့က သာ အဓိကဖြစ်နေသည်ကိုလည်းကောင်း တွေ့ရတတ်သည်။ ယခု တင်ပြချင်သည့် အတ္ထုပ္ပတ္တိ စကားပြေများသည် လူ့သဘာဝကို အဓိကထားကြသောစာမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုစာမျိုး၌ (၁) စာခံ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်စဉ်တို့ကို သာမန်အားဖြင့် ရေးပြသောအတ္ထုပ္ပတ္တိလည်းရှိသည်။ (၂) စာခံပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘဝ ခရီးဖြစ်စဉ်နှင့်တကွ စာခံပုဂ္ဂိုလ်၏ လူ့သဘာဝကိုဖြစ်စဉ်အလိုက် အမှတ်အသားရှိသည့်အတိုင်း ရေးပြသော အတ္ထုပ္ပတ္တိလည်းရှိသည်။ (၃) စာခံပုဂ္ဂိုလ်၏ လူ့သဘာဝကို အတ္ထုပ္ပတ္တိရေးသူ၏ ခံစားမှုအသိ တစ်ခုခုဖြင့်ရေးသော အတ္ထုပ္ပတ္တိလည်းရှိသည်။

ပထမအမျိုးအစားဝင် အတ္ထုပ္ပတ္တိမျိုးသည် ၁၉၂၀ မတိုင်မီကလည်း ရှိခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်း၌လည်းရှိကြသည်။ နောက်ပိုင်း၌ရှိသော အတ္ထုပ္ပတ္တိများအနက် “ကင်းဝန်မင်းကြီး သမိုင်း”^{၆၈}၊ “အမျိုးသမီးစာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ”^{၆၉}၊ “စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ”^{၇၀} တို့သည် ပြည့်စုံသောစာများဖြစ်သည်။ “စာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိ” တွင် မျက်မှောက်ခေတ် စာရေး ဆရာအချို့ကိုပါ ထည့်နိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ဒုတိယအမျိုးအစားဝင် အတ္ထုပ္ပတ္တိမျိုးတွင် “သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ဦးလွန်းအတ္ထုပ္ပတ္တိ”^{၇၁} သည် အတော်အတန်ပြည့်စုံသောစာဖြစ်သည်။ ထိုစာတွင် ဆရာကြီး၏ နိုင်ငံချစ်စိတ်ဓာတ် ပြင်းထန် သောသဘာဝ၊ ရိုးသားသောသဘာဝ၊ လောဘနည်းသောသဘာဝ၊ ဇွဲကောင်းသောသဘာဝ၊ တည်ငြိမ်သောသဘာဝ၊ သည်းခံသောသဘာဝတို့ကိုပေါ်အောင် ဖော်ထားသည်ကိုတွေ့နိုင်သည်။ “ကမ္ဘာလှည့်သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း”^{၇၂} ကိုဖတ်ပြီးဖြစ်လျှင် ဆရာကြီး၏ ရယ်မောခွင့်လွှတ်တတ်သော သဘာဝကိုပါ သိနိုင်သည်။ “အောင်ဆန်းမိသားစုစာအုပ်”^{၇၃} သည်လည်း ယခုအချိန်ထိ အတန် အသင့်ပြည့်စုံသောစာဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထိုစာတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဘဝခရီးဖြစ်စဉ် တို့ကို သူ့အနိစ္စရောက်သည်အထိ အစဉ်လိုက်တွေ့နိုင်သည့်အပြင် ဗိုလ်ချုပ်၏ အမှန်ကြိုက်သော သဘာဝ၊ ဇွဲကောင်းသောသဘာဝ၊ ရဲရင့်သောသဘာဝ၊ နိုင်ငံချစ်စိတ်ပြင်းထန်သောသဘာဝ၊ လောဘနည်းသော သဘာဝတို့ပေါ်အောင် ဖော်ထားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ “ငါတို့ ဗိုလ်ချုပ် ဘာတွေလုပ်ခဲ့သလဲ”^{၇၄} သုံးတွဲကိုဖတ်ပြီးဖြစ်လျှင် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးရေးအတွက် ဆောင်ရွက် ခဲ့သော ဗိုလ်ချုပ်၏ ကြိုးပမ်းမှုများနှင့်တကွ ဗိုလ်ချုပ်၏ ကြိုတင်မြော်မြင်တတ်သော သဘာဝကို ပါ သိနိုင်သည်။ ထိုနောက် ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိများ အတော်အတန် ရှိခဲ့ ကြပါသည်။ “ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင်”^{၇၅}၊ “ဆရာတော်ဦးဥတ္တမ”^{၇၆} “ဝန်းသိုအာဇာနည်”^{၇၇} စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

mgyc.com

ထိုဒုတိယအမျိုးအစားဝင် အတ္ထုပ္ပတ္တိ မျိုး၌ပင် ထူးခြားသော အတ္ထုပ္ပတ္တိတစ်ခုသည် မှော်ဘီဆရာသိန်းကြီး၏ “ဟင်းလေးအိုး” ဝခေါ် စာအုပ်ဖြစ်သင့်သည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် မထင်မရှား နေလာကြသောသူတို့၏ အကြောင်းတို့ကို တွေ့နိုင်သည်။ ထိုသူတို့သည် ရှေ့နေ၊ ရုံးစာရေး၊ မြေတိုင်းစာရေး၊ ကြေးတိုင်အင်စပက်တော်၊ ကြေးထမ်းကြီး၊ ရွာသူကြီး၊ တိုက်သူကြီး စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ သူတို့ရင်ဆိုင်နေကြသော အရေးကိစ္စတို့သည် စားရေးသောက်ရေး၊ နေရေး ထိုင်ရေး၊ လှူရေးတန်းရေး၊ ပျော်ရေးရွှင်ရေး၊ သားရေးသမီးရေး၊ လင်ရေးမယားရေးစသော သာမန် နေ့စဉ်အရေးများသာ ဖြစ်သည်။ ထိုအရေးတို့တွင် ဆရာကြီးသည် တောနေ မြို့နေ သူသူ ငါငါတို့၌ သာမန်အားဖြင့် ရှိတတ်သော လူ့သဘာဝတို့ကိုမြင်တတ်၍ မှတ်တတ်သည်။ ထိုလူ့ သဘာဝတို့အနက် ရောင့်ရဲတတ်သောသဘော၊ သနားတတ်သောသဘော၊ ချစ်ခင်တတ်သော သဘော၊ ချစ်ခင်တတ်သောသဘော၊ ခွင့်လွှတ်တတ်သောသဘော၊ ရက်ရောတတ်သောသဘော၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြတတ်သောသဘော၊ ရယ်မောပျော်ရွှင်တတ်သောသဘော၊ ရိုးသားသောသဘော၊ သောက်သောက်စားစား ပျော်ပျော်ပါးပါးနေချင်သောသဘော၊ ချွေတာတတ်သောသဘော စသော ရှေးမြန်မာကြီးတို့၏ သဘောတို့ကို ဆရာကြီးရေးပြခဲ့သည်။ ဆရာကြီး၏စကားပြေသည် လွယ်သည်။ ပေါ့ပါးသည်။ ဆရာကြီး၏ရေးဟန်တွင် ချစ်ခင်ရင်းနှီးသံ၊ ရယ်မောသံ၊ ကရုဏာသံတို့ကို ကြားနိုင်သည်။ မြန်မာကာလပေါ်ဝတ္ထုစာပေအတွက် ကံဆိုသည်မှာ၊ ကာလပေါ်ဝတ္ထုများပေါ်ပေါက်လာ၍ ကာလအတော်ကြာသောအခါမှာမှ “ဟင်းလေးအိုး” စာအုပ်သည် ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ အဖြစ်ထွက်ခဲ့သဖြင့် ၂၀ ရာစုနှစ် ခေတ်ဦးကာလပေါ် ဝတ္ထုဆရာအများစုအတွက် တဖူနာခဲ့သည်ဟု ဆိုချင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မှော်ဘီဆရာကြီး၏စာကိုသာ စောစောပိုင်းက ဖတ်ခွင့်ရကြ၍ ဆရာကြီးမြင်သလို မြင်တတ်၍ ဆရာကြီးရေးသလို ရေးတတ်ကြလျှင် မြန်မာကာလပေါ်ဝတ္ထု အများအပြား၌ လူ့သဘာဝအဖွဲ့ကောင်းတို့ကို အများအပြား တွေ့နိုင်စရာအကြောင်းရှိသည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

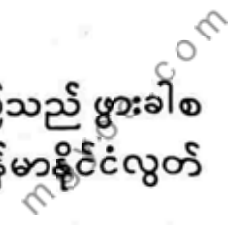
တတိယအမျိုးအစားဝင်စာမျိုးသည် နည်းသေးသည်ဟု ဆိုချင်သည်။ ထိုစာမျိုးကို ရေးရသည်မှာ မလွယ်ဟုထင်သည်။ ရေးသူသည် စာခံပုဂ္ဂိုလ်၏ခေတ်ကို နားလည်ရလိုမိမည်။ စာခံပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းကိုသာမက ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဆက်စပ်နေသော အကြောင်းစုံကိုလည်း သိထားဖို့ လိုလိမ့်မည်။ လူချင်းရင်းနှီးခြင်းရှိလျှင် ပိုကောင်းသည်။ အရိုကို အရိုအတိုင်း လက်ခံတတ်ဖို့လိုသည်။ သမ္မဇဉ်ဉာဏ်ရှိဖို့လိုသည်။ မျှတတတ်သော စေတနာရှိဖို့လိုသည်။ စာခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍ မိမိ၌ခံစားမှုအသိတစ်ခုခုရှိပြီး ဖြစ်ဖို့လိုသည်။ စိတ်ကူးဉာဏ် ရှိဖို့လိုသည်။ သို့မှသာ အသက်ဝင်သော အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးနိုင်ခြင်း ရှိလိမ့်မည်။ ထိုအတ္ထုပ္ပတ္တိမျိုးကိုရေးသူသည် သူ့ခံစားမှု အသိဖြင့်ရေးသဖြင့် သူသဘောကျလျှင် သဘောကျသလို၊ သူသဘောမကျလျှင် မကျသလို ရေးသောအချက်တို့သည် သူ့စာ၌ပါတတ်ကြသည်။ ထိုအခါ စာခံပုဂ္ဂိုလ်၏ လူ့သဘာဝနှင့် စပ်၍ သူ့ခံစားမှုအသိသည် တိမ်းသည့်အခါ တိမ်းတတ်သည်။ ထို့ကြောင့်

ထိုစာမျိုးကိုဖတ်သူသည် ချိန်ဆ၍ယူရန် အသင့်ရှိရမည်။ ထိုအတ္ထုပ္ပတ္တိရေးသူဘက်တွင် သမာဓိ အပြည့်အဝရှိသင့်သည်။ ဝါ၊ သဘောကြီးကြီး ထားသင့်သည် ထင်သည်။ သို့ရာတွင် ထို အတ္ထုပ္ပတ္တိမျိုးသည် အသက်ဝင်သောစာ ဖြစ်နိုင်သည်မှာ မှုချဖြစ်သည်။ ထိုအတ္ထုပ္ပတ္တိမျိုး၏ဂုဏ် ကို မိအောင်ဖမ်းနိုင်သော စာတို့ကို သာဓကဆောင်ပါဟုဆိုလျှင် “ရုပ်ပုံလွှာ”^{၁၆}၊ “ဗမာ့နိုင်ငံရေး သုခမိန်”^{၁၇}၊ “မင်းနှင့်စာဆို”^{၁၈} တို့ကို ထုတ်ပြန်ချင်စိတ်ပေါက်သည်။ ထိုစာများ၌ အကုန်မိသည် ဟုကား မဆိုချင်ပါ။ မိသည့်အခါ မိ၍ မမိတမိဖြစ်သည့်အခါ ဖြစ်သည်ဟုကား ဆိုရပါသည်။

လူ့သဘာဝအစုဆိုင်ရာ စကားပြေပိုင်းကို၊ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်း၏ ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိ ဖြစ်သော “ဘဝတစ်သက်တာမှတ်တမ်းနှင့်အတွေးအခေါ်များ”^{၁၉} စာဖြင့် ပိတ်ပါမည်။ ထိုစာတွင် အထက်ကဆိုခဲ့သော အတ္ထုပ္ပတ္တိသုံးမျိုးစလုံး၏လက္ခဏာတို့ကို တွေ့နိုင်သည်။ ထိုစာတွင် ဆရာကြီး၏ အသက်လေးငါးနှစ်အရွယ်မှ အသက် ၇၃ နှစ်အရွယ်အထိ၊ ဝါ၊ သီပေါမင်းပါတော် မူပြီးသည့်နောက် ပထမအကြိမ် ဗမာ့တော်လှန်ရေးကြီး အားပျော့သွား၍ ငြိမ်သွားရသောအချိန်မှ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက် တော်လှန်ရေးအစိုးရ မတက်မီကလေးအထိ ကျောင်းသားအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ချစ်သူအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သူငယ်ချင်းအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သားအဖြစ် ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခင်ပွန်းအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မင်းမှုထမ်းအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စာရေး ဆရာအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတင်းစာဆရာအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တရားရှာသူအဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဂျပန်ခေတ်ကုန်သည်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သူကျင်လည်ခဲ့ရသောဘဝ၌ သူတွေ့ခဲ့ ကြုံခဲ့သော သူ့ကိုယ်အတွေ့အကြုံ၊ သူ့စိတ် အတွေ့အကြုံတို့ကို အကောင်းကိုအကောင်း အလိုက်၊ အညံ့ကို အညံ့အလိုက် ဆရာကြီး ရေးခဲ့သည်ဟု ဆိုချင်သည်။ ရေးရာတွင် ဆရာကြီး သည် သူ့ဖြတ်သန်းခဲ့သော လူ့လောကအဖြစ်အပျက်မျိုးစုံကို ထည့်ခဲ့သည်။ သူရင်ဆိုင်ခဲ့သော သူ့ထံလာ၍ သူ့ကိုရင်ဆိုင်ခဲ့ကြသော အရေးကိစ္စမျိုးစုံကို ထည့်ခဲ့သည်။ သူ ခံစားရသည်တို့ကို ထည့်ခဲ့သည်။ သူ အဖြေရှာခဲ့သည်တို့ကို ထည့်ခဲ့သည်။ သူ့သဘာဝကို ထည့်ခဲ့သည်။ သူနှင့် ဆက်ဆံခဲ့သော သူတို့၏သဘာဝတို့ကို ထည့်ခဲ့သည်။ တစ်ဖန် ထိုအကြောင်းတို့ကို သူ့ဆင်ခြင်မှု အသိဖြင့်လည်း ရေးသည်။ သူ့ခံစားမှုအသိဖြင့်လည်းရေးသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာကြီး၏စာတွင် နိုင်ငံသမိုင်းသဘောလည်းပါ၍၊ လူမှုရေးသမိုင်းသဘောလည်းပါ၍၊ စိတ်လေ့လာမှုသဘောလည်း ပါ၍ ဘဝသတိ အသိပေးနိုင်သော ရသစာပေသဘောလည်းပါသည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ထို အကြောင်းများ ကြောင့် ဆရာကြီး၏ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိသည် မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် အထိကရ မှတ်တိုင် တစ်တိုင် ဖြစ်သည်ဟု ယူလိုက်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းသားအစု

ပဉ္စမအစုဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းသားများအကြောင်း စကားပြေသည် ဖွားခါစ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အားရစရာ ကောင်းလှသည်။ နယ်ချဲ့လက်ခုပ်တွင်းမှ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်

မြောက်လာသောအခါမှာမှ၊ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ခင်ရမှန်း၊ လေးစားရမှန်းသိလာကြသော အသိသစ်ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ လွတ်လပ်ရေးမရခင်ကသော် တိုင်းရင်းသားများ အကြောင်းကို ကျောင်းသုံးပထဝီဝင်စာအုပ်၌သာ ဖတ်ကြရသည်။ ဖတ်ကြရသော်လည်း ချင်းတို့ သည် ချင်းတောင်တန်းများ၌ နေထိုင်ကြ၏ ဟူသော စာမျိုးလောက်ကိုသာ ဖတ်ကြရသည်။ ခံစားမရမှုကို မဆိုထားဘိ၊ အခြောက်တိုက် သိမှုပင် မနာလှသဖြင့် ဖတ်ပြီးသည့်နောက် အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ နေထိုင်လိုက်သည်က များကြရသည်။

ယခုအခါတွင် ကိုယ့်တိုင်းရင်းသားများအကြောင်းနှင့်စပ်၍ စိတ်ဝင်စားစရာဖြစ်အောင် ရေးသော စကားပြေတို့ ထွက်လာကြပါပြီ။ သူတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေး၊ သူတို့၏ လုပ်ငန်း၊ သူတို့၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံ၊ သူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု စသည်တို့ကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ လေ့လာ၍ အခန်းကဏ္ဍ များခွဲကာ စနစ်တကျ ရေးလာကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန မှထုတ်သော “မယ်တို့ပလောင်”^{၆၃}၊ “သွေးချင်းတို့ပျော်သည့်မြေ(ကချင်)”^{၆၄}၊ “တိုင်းရင်းသား စကားပုံ”^{၆၅} စသည့်တို့၌လည်းကောင်း၊ လမ်းစဉ်ပါတီမှထုတ်သော “တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှု ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများ”^{၆၆} စာစဉ်၌လည်းကောင်း စိတ်ဝင်စားစရာ၊ သိစရာအများအပြား တွေ့နိုင် သည်။ ထိုစာတို့သည် တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သိမှုနားလည်မှုတို့ကို ရက်ရက်ရောရော ပေးနိုင်သောစာများ ဖြစ်သည်။

စာဖတ်ပရိသတ်ကို စာရေးဆရာ ခရီးထွက်ရာသို့ သူနှင့်အတူလိုက်၍ သူမြင်သလို မြင်အောင် သူကြားသလိုမြင်အောင်၊ သူခံစားသလို ခံစားရအောင် ပြုနိုင်ကြသော စကားပြေမျိုး လည်း ရှိပါသည်။ သာဓကပြရလျှင် “ဝိသေသတိုင်းသမိုင်းအစ”^{၆၇} တွင် စာဖတ်ပရိသတ်သည် ချင်းတောင်တန်းသို့ ကိုယ်တိုင်ရောက်နေသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။ “အဏ္ဏဝါခရီးသည်နှင့်ပုလဲဒေဝီ”^{၆၈} တွင် ထားဝယ်ဘက် မြိတ်ဘက် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်ရှိ ဆလုံတို့၏ ကျွန်းငယ် များသို့ ကိုယ်တိုင်ရောက်နေသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။ ထိုစာတွင် အချစ်ဇာတ်လမ်းဆင်၍ သရုပ် အဖော် ကောင်းလှသဖြင့် ဆလုံတို့ဒေသသည် လွမ်းစရာ ဖြစ်လာရသည်။ ထိုနောက် “နာဂ တောင်တန်း တစေ့တစောင်း”^{၆၉} စာအုပ်တွင် စာရေးဆရာသည် လေယာဉ်ပျံလည်း မဟုတ်ဘဲ မော်တော်ကားဖြင့်လည်းမဟုတ်ဘဲ စာဖတ်ပရိသတ်ကို နာဂတောင်တန်းသို့ အရောက်ပို့ပေး နိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ စာဖတ်ပရိသတ်သည် သူ့စာကြောင့် နာဂဒေသတွင် သာဓုခေါ်သည့် အခါ ခေါ်လိုက်ရသည်။ ပြုံးသည့်အခါ ပြုံးလိုက်ရသည်။ ရင်ထုမနာဖြစ်သည့်အခါ ဖြစ်လိုက်ရ သည်။ ထိုနောက် ရှာဖွေစုဆောင်း၍ရေးခဲ့သော “ကရင်ပုံပြင်များ”^{၇၀}၊ “ပလောင်ပုံပြင်များ”^{၇၁}၊ “ချင်းပုံပြင်များ”^{၇၂}၊ “ရှမ်းပုံပြင်များ”^{၇၃}၊ “ယောနယ်ရှေးတင်းပုံပြင်”^{၇၄} အစရှိသော ပုံပြင်ပေါင်း နှစ်ဆယ်နီးပါးရှိကြသေးသည်။ ထိုပုံပြင်များသည် တိုင်းရင်းသားများကို ခင်ချင်အောင်၊ ချီးကျူး ချင်အောင် စာဖတ်ပရိသတ်၏ ခံစားမှုအသိကို ဖန်တီးပေးနိုင်ကြပါသည်။

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့်သိပ္ပံအစု

ဆဋ္ဌမအစုဖြစ်သော မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သိပ္ပံအစုဆိုင်ရာ စကားပြေသို့ ဆက်ပါမည်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ဖြစ်ကြသော မြန်မာ့ဇာတ်သဘင်၊ မြန်မာ့ဂီတ၊ မြန်မာ့ပန်းချီ၊ မြန်မာလက်မှုပညာလက်ရာ အစရှိသော လက်ရာများအကြောင်းနှင့်သိပ္ပံပညာအကြောင်းတို့ကို နိုင်ငံမလွတ်လပ်ခင်ကလည်း ရေးခဲ့ကြပါ၏။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါ၌ ပို၍ရေးလာကြသည်။ စာပေဗိမာန်ထုတ် မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းငယ်များသည် ထင်ရှားသော သာဓကများ ဖြစ်ကြသည်။ မလွတ်လပ်ခင်ကသော် နိုင်ငံနှင့်အမျိုးကို စောင့်လိုသောသဘောဖြင့် မှတ်မိသတိရသည်တို့ကို မှတ်တမ်းတင်၍ ရေးကြသည်ကများသည်။ လွတ်လပ်ပြီးသောအခါ လမ်းရိုးဟောင်းတွင် ဆင့်ကာ ထွင်ကြစေလိုသောသဘောဖြင့် လေ့လာဝေဖန်၍လည်း ရေးသည်တို့ တိုးလာကြသည်။

မှတ်တမ်းတင်အမျိုးအစားတွင် ရုပ်သေးသဘင်အကြောင်းကို အဓိကထား၍ရေးသော မှော်ဘီဆရာသိန်း၏ သူရိယမဂ္ဂဇင်းဆောင်းပါးများ ၇၅နှင့် ဇာတ်သဘင်အကြောင်းကို အဓိက ထား၍ရေးသော သဘင်ဝန်ဦးနု၏ “သဘင်ဝန်မှတ်တမ်း ခေါ် သူရိယမဂ္ဂဇင်းဆောင်းပါးများ” ၇၆ ကိုတွေ့ရသည်။ ထိုမဂ္ဂဇင်းဆောင်းပါး သဘောပါသောစာအချို့သည် ၇၇ နောင်အခါတွင် စာအုပ် တစ်အုပ်အဖြစ်ဖြင့် ထွက်လာကြသည်။ ရှေးရိုးမြန်မာပန်းချီအကြောင်းကိုရေးသော ဦးဘစိန်၏ သူရိယမဂ္ဂဇင်းဆောင်းပါးများ ၇၈ ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ဝေဖန်မှုအမျိုးအစားတွင် “ပြည်သူ ချစ်သောအနုပညာသည်များ” ၇၉ စာအုပ်၊ “အောင်ဗလ၊ ဖိုးစိန်၊ စိန်ကတုံး” ၈၀ စာအုပ်၊ “ရွှေမန်း တင်မောင်” ၈၁ စာအုပ်တို့ကို တွေ့ရသည်။ ပုဂံခေတ် ပန်းချီများအကြောင်း ဖော်ပြသော ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ဆောင်းပါးများ ၈၂ လည်း ပါဝင်သည်။ ရှေးရိုးမြန်မာဗိသုကာပိုင်းတွင် ရှေးခေတ်ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ ရှေးခေတ်မြန်မာအိမ်တို့အကြောင်းစာတမ်းများ ၈၃ ကိုတွေ့ရသည်။ ထိုစာအုပ်၊ ထိုဆောင်းပါး၊ ထိုစာတမ်းများတွင် ထိုအနုပညာတို့၏သဘောတို့ကို လေ့လာဝေဖန်၍ တင်ပြသည်တို့ အတန် အသင့်ပါကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းအတွက်ရေးကြသော စကားပြေများလည်း ရှိပါသည်။ ပညာရှင်အချို့ သည် ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သော မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများကို လေ့လာသည့်အပြင် စစ်တမ်းနှင့်တကွ ရှေး ပုရပိုက် မှတ်တမ်း စသည်တို့ကိုလည်း လေ့လာကြသည်။ ကျောက်စာ မင်စာ စသည်တို့ကိုလည်း လေ့လာကြသည်။ ရှေးခေတ် ဗိသုကာအနုပညာတို့ကိုလည်း လေ့လာကြသည်။ ဘုရားပူဇော် သော အုတ်ခွက်များကိုလည်း လေ့လာကြသည်။ ခရီးထွက်၍လည်း လေ့လာကြသည်။ ထိုသို့ လေ့လာ၍ ရေးကြသည့်အနက် ပုဂံဝန်ထောက်ဦးတင်၏ “မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း” ၈၄ ငါးတွဲတွင် အုပ်ချုပ်ပုံသဘောအကျယ်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ကျောက်စာဝန်ဟောင်း ဦးမြ၏ “ရှေး ဟောင်းအုတ်ခွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ” ၈၅ စာအုပ်၊ “အပယ်ရတနာလိုဏ်ဂူဘုရား” ၈၆ စာအုပ် တို့၌လည်းကောင်း၊ ဒေါက်တာသန်းထွန်း၏ “ခေတ်ဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်” ၈၇ နှင့် “နယ်လှည့် ရာဇဝင်” ၈၈ စာအုပ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဦးဘရှင်၊ ဦးအောင်သော်၊ ဒေါ်ကြန်၊ ဒေါ်ရီရီနှင့် တက္ကသိုလ်

ပါမောက္ခ၊ ကထိက၊ လက်ထောက်ကထိက၊ နည်းပြတို့၏ စာတမ်းများ ဝေ ဌ်လည်းကောင်း ကွယ်ဝှက်တိမ်မြုပ်နေသော သမိုင်းအချက်အလက်များ ဖော်ထုတ်နိုင်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းသစ်ပြုစုရေးအတွက် အားရစရာ ဖြစ်ပါသည်။

သိပ္ပံအတွက်မူ ယခင်ခေတ်များကသော် ကျောင်းသုံးစာအုပ်အခြေ၌သာ ရှိခဲ့သော်လည်း လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါ သိပ္ပံစာပေသည် အများပရိသတ်မျက်မှောက်သို့ တစ်စတစ်စ ရောက် လာပြီဟု ဆိုနိုင်သည်။ အများပရိသတ်နားလည်ကြအောင် စိတ်ဝင်စားကြအောင် ရေးလာနိုင်ကြ သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ “ရူပဗေဒသိပ္ပံသမိုင်း”^{၆၀}တွင် ကမ္ဘာ့သိပ္ပံပညာရှင်တို့၏ ဉာဏ်ဝီရိယတို့ ကြောင့် သိလာကြရသော တွေ့သိချက်၊ တီထွင်ချက်များကို ဖော်ပြထားသည်။ “တက္ကသိုလ်မိတ် ဆက်”^{၆၁}တွင် သိပ္ပံပညာရပ်အသီးသီး၏ သဘောနှင့် အသုံးဝင်ပုံကို မေးမြန်းဆွေးနွေးသော သဘောဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ “ပတ်ဝန်းကျင်မှ ရူပဗေဒ”^{၆၂}နှင့် “ပတ်ဝန်းကျင်မှဓာတုဗေဒ”^{၆၃} တို့တွင် ပတ်ဝန်းကျင်၌ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း တွေ့ကြုံနေကြရသော်လည်း သတိမမူမိကြသော သိပ္ပံ သဘောတရားအချို့အကြောင်းကို ပုံပြောသလို ရေးထားသည်။ “ယနေ့သိပ္ပံ”^{၆၄}တွင် ယခုအခါ မကြာခဏ ကြားနေကြရသော နှလုံးတု၊ လပတ်ခုံးပျံ စသည်တို့အကြောင်း အာဝဇ္ဇာန်းကောင်း ကောင်းနှင့်ရေးထားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ “အာကာသ ၁၂ နှစ်ခရီး”^{၆၅}တွင် စပွတ်နစ်၊ အပိုလို အာကာသယာဉ်တို့ဖြင့် လဗီမာန်သို့ တက်ကြပုံအကြောင်း ရေးထားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။

စာပေဝေဖန်မှုအစု

သတ္တမအစုဖြစ်သော စာပေဝေဖန်မှုဆိုင်ရာ စကားပြေ^{၆၆} တို့သို့ ဆက်ပါမည်။ ၁၉၃၀- မတိုင်မီ ကသော် ရှေးကဗျာများလောက်ကိုသာ ဝေဖန်သည်ကများသည်ဟု ဆိုချင်သည်။ ဝေဖန် စာတို့သည် စာတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့အဖြစ်ဖြင့် မထွက်ခဲ့ကြ။ စာ-နယ်-ဇင်းဆောင်းပါးများ၌သာ ပါ တတ်ကြသည်။ ဝေဖန်ကြရာတွင် စာ၏ဂုဏ်ရည်ကို ဖော်တတ်ကြသည်က များသည်။ စာ၏ ဂုဏ်ရည်ကိုဖော်ကြရာတွင် စာ၌ဖွဲ့ထားသော စကားတန်ဆာ၊ အနက်တန်စာတို့ကို အဓိကထား ကာ၊ သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်းပါ သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထာလင်္ကာရတို့နှင့်ညှိ၍ ရသကိုရှာ၍ ဖော် တတ်ကြသည်။ စာ၏အပြစ်ကိုပြလျှင် ဒေါသနှင့်ညှိ၍ ပြကြသည်။ အသတ် အလတ် အပင့်အရစ် ညီမညီ၊ ပေါရာဏပါမပါ၊ ဝက်နင်းလွတ်မလွတ် စစ်ဆေး၍လည်း ပြကြသည်။ ထိုသို့ ပြကြရာတွင် ထိုနေရာမှာတစ်ကွက် ဤနေရာမှာတစ်ကွက် ပြတတ်ကြသည်။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဝေဖန်ကြ သည်က များခြင်းသည် ထိုခေတ်က နိုင်ငံချစ်စိတ်ဓာတ်၏ အရောင်ဟပ်မှု တစ်မျိုး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုချင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ကိုယ့်စာပေအတွက် ဂုဏ်ယူကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူသင့်ပါသည်။

၁၉၃၀ ကျော်လာသောအခါ မြန်မာစာပေကို ခြုံငုံလေ့လာ၍ စာပေသမိုင်း ရေးလာကြ သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံချစ်စိတ်ဓာတ်ကြောင့်ပင် စာပေဝေဖန်ရေးတစ်မျိုး ပြောင်းလာ သည်ကိုလည်းတွေ့ရသည်။ ပြောင်းပုံမှာ မျက်မှောက်ခေတ် ကဗျာများကိုလည်း ဝေဖန်လာကြ

ခြင်းဖြစ်သည်။ ဝေဖန်ကြရာတွင်၊ ဂုဏ်ရည်ကိုပင် ဖော်ဖော် အပြစ်ကိုပင်ပြု စာရေးဆရာ၏ ခေတ်ကိုလည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာ၏ဘဝအဖြစ်အပျက်ကိုလည်းကောင်း၊ စာ၏ထင်ရှားသော အာဘော်ကို၊ဝါ၊ စာရေးသူ၏အမြင်ကိုလည်းကောင်း၊ ရသတို့ကိုလည်းကောင်း ထုတ်ဖော်၍ မည်သို့စည်းရုံးစီစဉ်ထားသည်တို့ကို အဓိကထား၍ ပြသည်။ ထိုသို့ပြပြီးမှ သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထာ လင်္ကာရတို့ကို ရှင်းသည်။ ၁၉၃၄၊၃၅၊၃၆၊၃၇-လောက်က ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းဆောင်းပါးများနှင့် သိပ္ပံ မောင်ဝ၏ ပြဇာတ် ဆောင်းပါး၊ ကာလပေါ်ဝတ္ထုဆောင်းပါးများသည် သာဓက ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် ထိုကာလအတွင်း၌ပင် ရှေးခေတ်ကဗျာစုထဲမှ တောင်သူလယ်သမားဆင်းရဲသားတို့၏ ဘဝပင်ပန်း ပုံကိုဖွဲ့သော ကဗျာများကို ရွေးထုတ်၍ ထိုကဗျာများ၏ ဂုဏ်ကိုရှေ့တန်းတင် ဖော် ထုတ်လာသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ပုံစံပြရသော် ဝန်ကြီးပဒေသရာဇာ၏ တျာချင်းများ၊ အိုင်ချင်းများ၊ စိန္တကျော်သူ၏ မြန်မာစစ်သည်များအကြောင်း ဆောင်းပါးများဖြစ်သည်။ ထိုနှင့် အတူ၊ ဘဝသရုပ်ဖော်မှုကို၊ ဝါ၊ ဒိဋ္ဌလောက ထင်ဟပ်မှုကို ဂုဏ်တင်ဝေဖန်လာကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

၁၉၃၈-ခုနှစ်လောက်က ရောက်လာ၍ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ လှုပ်ရှားမှု၌ ဆိုရှယ်လစ် ဝါဒလေ့လာမှု၊ လက်ခံချင်မှုရှိလာကြသောအခါ၊ စာပေဝေဖန်မှု၌ နိုင်ငံချစ်အမြင်အပြင် ဆိုရှယ်လစ် အမြင်လည်း သိသိသာသာ ဝင်လာပြီဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဆိုရှယ်လစ်စေတနာဖြင့် စာရေးကြစေလိုသော ဆန္ဒကိုအတိအလင်း ဖော်ပြလာခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်ထုတ် “သခင် ကိုယ်တော်မှိုင်း ဦးလွန်း အတ္ထုပ္ပတ္တိ” ကျမ်း၏နိဒါန်း၌ “ဗမာပြည်လွတ်လပ်အောင် ဆင်းရဲသား အများ ကြီးပွားချမ်းသာအောင်ရေးကြမည့် စာရေးဆရာတို့သည် ဗမာပြည်၏ လိုလားချက်များကို ကောင်းစွာ သိကြရမည်” ဟုဆိုခဲ့သည်ကိုထောက်၍ သိနိုင်ပါသည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါ ဝေဖန်ရေးဆရာအချို့သည် ကိုယ့်အမြင်၊ သူ့အမြင်၊ ကိုယ် တို့အမြင်၊ သူတို့အမြင်တို့ ထည့်သွင်းလျက်၊ ဆိုခဲ့သော ဆိုရှယ်လစ်စေတနာ၊ ဆိုရှယ်လစ်ဆန္ဒတို့ ကိုပင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖွင့်ဆိုလာကြသည်။ ဖွင့်ဆိုကြရာတွင် စာပေသစ်အမည်ကိုလည်း ကောင်း၊ ပြည်သူ့စာပေအမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပြည်သူ့အကျိုးပြု စာပေအမည်ကိုလည်းကောင်း သုံး၍ ဝေဖန်ရေးသားလာကြသည်။ ထိုသို့ ဝေဖန်လာကြရင်း အကြောင်းအရာ ပြဿနာ (CON- TENT) နှင့် ပုံသဏ္ဍာန်ပြဿနာ (FORM) တို့သို့ ရောက်လာကြသည်။ ထိုသို့ ပြဿနာတို့ကို ကိုယ်သိသလောက် သူသိသလောက်၊ ကိုယ်တို့သိသလောက်၊ သူတို့ သိ သလောက် ဖွင့်ကြပြန် သည်။ ထိုအခါ ဆိုရှယ်လစ်စေတနာ၊ ဆိုရှယ်လစ်ဆန္ဒတို့ပါသော အကြောင်းအရာမျိုးကို အများ က လိုလားလက်ခံလာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် ထိုအကြောင်းအရာ ပြဿနာအတွက် အဖြေရအောင် ပြောဟောလာကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသေးသည်။

စာရေးဆရာတို့သည် ဆိုရှယ်လစ်လောကအမြင်ကို လေ့လာကြပါ။ တောင်သူလယ် သမား အလုပ်သမားစသော လုပ်သားပြည်သူတို့၏ ဘဝကိုနားလည်အောင်ပြုကြပါ။ ဆိုရှယ်လစ်

စေတနာဖြင့် ရှုမြင်ကြပါဟူသော အပြောအဟောတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုသဘောကို လုပ်သားပြည်သူ နေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာ အစရှိသော စာ-နယ်-ဇင်းတို့၏ ဆောင်းပါးများ၌ တွေ့နိုင်သည်။ လွန်ခဲ့သော လေးငါးရက်လောက်ကထုတ်ဝေသော (၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၆ ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ ခေါင်းကြီးပိုင်း၌ပင် “ပြည်သူဟု တကယ် တမ်းဆိုရမည့် အလုပ်သမား၊ လယ်သမားများရှိရာသို့ သွားရောက်ကြဖို့ လိုပြီ” ဟု ရေးထား သည်ကို လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ဖတ်လိုက်ရပါသေးသည်။

အကြောင်းအရာ သဘောကို အခြောက်တိုက်သိဖို့မှာလွယ်ပါသည်။ စေတနာရှိလာကြ ဖို့ သာခက်သည်။ ခံစားမှုအသိရှိဖို့ကား ပိုခက်သည်။ အကြောင်းအရာ၌ အသက်ဝင်အောင် ပြု တတ်သော၊ ဝါ၊ ပရိသတ်၌ ရသပေါ်အောင်ပြုတတ်သော ပုံသဏ္ဍာန်၏ သဘောသိဖို့ကား ထင် သလောက်မလွယ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါတွင် ပုံသဏ္ဍာန်ပြဿနာနှင့်စပ်၍ စမ်းစမ်းစမ်းစမ်းနှင့် ဝေဖန်စာရေးနေကြဆဲ ဖြစ်သည်ဟု ယူပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် တွေ့ရသည်မှာ ဝေဖန်စာ၏ ရေးကြရာတွင် ရသ၏ သဘောကိုသိ၍ ရေးခဲ့ခြင်းလည်းရှိသည်။ ရသသဘောကို သေချာစွာမလေ့ လာဘဲ၊ ရသကိုပင်ရန်သူထင်၍ ကိုယ်အလိုရှိသည်ကို ကိုယ်မသိရာရောက်သကဲ့သို့ ရေးခဲ့ခြင်း လည်းရှိသည်။ ကိုယ်ဝေဖန်မည့် ကဗျာဝတ္ထုစသည်တို့ကို သေချာစွာ မလေ့လာဘဲ ကိုယ့်ဝိုးတဝါး စာသိအစွဲဖြင့် ရေးခဲ့ခြင်းလည်းရှိသည်။ တစ်ဖက်စွန်းသို့ ရောက်ချင်သကဲ့သို့ ရေးခဲ့ခြင်းလည်း ရှိသည်။ ယခုအခါတွင် စာပေဝေဖန်ရေး စကားပြေစုသည် ဤအခြေအနေ ရှိသေးသည်ဟု ဆိုချင် ပါသည်။

ပြည်ပခရီးသွားအစု

စကားပြေအကြောင်းအရာအချက်များအလိုက်၊ အစုရှစ်စုခွဲခွဲရာ၊ ယခုနောက်ဆုံးအစု ဖြစ်သော ပြည်ပခရီးသွားအစုသို့ ရောက်ပါပြီ။ နှစ်ငါးဆယ်အတွင်းတွင် လွတ်လပ်ရေးမရမီ ခေတ်ကသော် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ သွားကြသည်ကများသည်။ ရေးလျှင်လည်း အင်္ဂလန်နိုင်ငံ အကြောင်းလောက်သာ ဖြစ်သည်။ ပုံစံတစ်ခုကိုပြုရလျှင် “အောက်စ်ဖို့ တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်း”^၉ ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်အတွင်း ရေးခဲ့ကြသော ခရီးသွားမှတ်တမ်းများအနက် “ကမ္ဘာလှည့် မောင်ခင်၏ မှတ်တမ်း”^၉ ကို ထူးသည်ဟု ဆိုချင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူ့ ရည်ရွယ်ချက် ရှစ်ခု ရှိသည့်အနက်၊ ယဉ်ကျေးရဲရင့်သော မြန်မာကိုကမ္ဘာက သိစေရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ခြေကျင်လျှောက်၍ ရောက်ရာအရပ်တွင် ရရာအလုပ်ကိုလုပ်၍ ယိုးဒယား၊ မလေးရှား၊ စင်္ကာပူ၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ တရုတ်၊ မန်ချူးရီးယား၊ အမေရိကန်၊ ဥရောပတို့သို့ အရောက် သွားနိုင်ခဲ့သော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ သတ္တုတွင်း အလုပ်သမားအဖြစ်ဖြင့်၊ ရုံးစာရေးအဖြစ်ဖြင့်၊ ကမ္ဘာလှည့် အမေရိကန် ဇာတ်အဖွဲ့တစ်ခုတွင် တောက်တိုမည်ရ အလုပ်သမားအဖြစ်ဖြင့်၊ သဘောသား အဖြစ်ဖြင့် ခရီးသွားနိုင်ခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သူ့ခရီး၌ သူတွေ့ခဲ့သော လူများနှင့်စပ်၍

လည်းကောင်း၊ သူကြံ့ခဲ့သော အဖြစ်အပျက်များနှင့် စပ်၍လည်းကောင်း၊ သနားစရာအကွက်၊ ချီးကျူးစရာအကွက်၊ ထိတ်လန့်စရာအကွက်၊ လွမ်းစရာ အကွက်တို့ကို ရေးပြနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါ ပြည်ပခရီးထွက်သူများသည် ကမ္ဘာကျယ်သလောက် ခြေဆန့်ခွင့်ကို အလွယ်တကူရလာကြသည်။ သက်သက်သာသာ မြန်မြန်ဆန်ဆန် သွားခွင့်ကိုလည်း ရလာကြသည်။ ဆိုဗီယက်ရုရှား၊ အရှေ့ဥရောပ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများ၊ ပြည်သူ့တရုတ်နိုင်ငံ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဂျပန်၊ အင်ဒိုနီးရှားတို့သို့ ရောက်ကြသည်။ နေခဲ့လည်ပတ်ခဲ့ကြသည်မှာ အများအားဖြင့် သီတင်း တစ်ပတ်၊ နှစ်ပတ်၊ သုံးပတ်၊ တစ်လလောက် ကြာတတ်ကြသည်။ ရောက်ရာအရပ်များတွင် နိုင်ငံခြားအစိုးရ၏ ဧည့်သည်အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မြန်မာသတင်းစာကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရုပ်ရှင်အဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ကြည့်ကြရှုကြသည်။ ထို့နောက် ရောက်ရာအရပ်၏ စီးပွားရေးအခြေအနေ၊ လူမှုရေးအခြေအနေ၊ ယဉ်ကျေးမှုအခြေအနေတို့ကိုကြည့်၍ ခရီးသွားမှတ်တမ်း ရေးခဲ့ကြသည်။

ရေးခဲ့ကြသော ခရီးသွားမှတ်တမ်းများတွင် အဟောင်းအသစ် ခွဲခြား၍မြင်သော သဘောလည်းပါသည်။ အပြခံရသမျှကိုသာ မြင်ခဲ့သောသဘောလည်းပါသည်။ စူးစူးစမ်းစမ်း စစ်စစ်ဆေးဆေးပြုခဲ့သော သဘောလည်းပါသည်။ နတ်လမ်းညွှန်သဘောလည်းပါသည်။ စာအုပ်အနည်းငယ်ကိုထောက်ပြရလျှင် “မော်စကိုမှ ရန်ကုန်သို့”^{၁၉}၊ “နေရစ်ခဲ့တော့ ခေတ်ဟောင်း”^{၂၀}၊ “ဆိုရှယ်လစ် တိုင်းပြည်များသို့”^{၂၁}၊ “ကမ္ဘာနီတွင် တဒဂ်”^{၂၂}၊ “ဂျပန်ပြည်တစ်ခေါက်”^{၂၃}၊ “အနောက်ကိုလျောက်ပါလို့ အရှေ့ကိုမျှော်လိုက်ရင်”^{၂၄} စသော စာအုပ်များကို ထောက်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားများသို့သွား၍ ကြည့်ရှုရာ၌ “ကမ္ဘာနီတွင် တဒဂ်” ကို ရေးသားထားရှိခဲ့သော သဘောထားတစ်ခုသည် တစ်မျိုးမှတ်စရာကောင်းသည်။ မှတ်တမ်းရေးရာတွင် ထားရှိသော သူ့ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုသည်လည်း တစ်မျိုးမှတ်စရာကောင်းသည်။ သူ့သဘောထားသည် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

“အကောင်းကိုမြင်သော် ဘာကြောင့်ကောင်းသနည်းဟု တွေးဆဆင်ခြင်၏။ ထိုအကောင်း ကို ထိုနိုင်ငံသားတို့ ဘယ်လိုတွေးမြင်ခံစားကြသနည်းဟု စူးစမ်း၏။ အဆိုကိုမြင်သော် ဘာကြောင့်ဆိုသနည်းဟု တွေးဆဆင်ခြင်၏။ ထိုအဆိုကို ထိုနိုင်ငံသားတို့ ဘယ်လိုတွေးမြင်ခံစားကြသနည်းဟု စူးစမ်း၏။” ဟုဖြစ်သည်။

သူ့ရည်ရွယ်ချက်သည် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

“ရေးဖွယ်ရာ အခြင်းအရာ၊ အတွေးအမြင်၊ အမူအကျင့်ပေါင်းများစွာအနက်မှ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံအတွက် ထူးခြားသော၊ အသုံးဝင်သော၊ နည်းနာယူအပ်သော အခြင်းအရာများကိုသာ ရွေးကောက်ဖော်ထုတ်သည်။” ဟု ဖြစ်သည်။

mgyc.com

အစုရှစ်စုလုံးအတွက်ဖြစ်သော မြန်မာစကားပြေအချို့၏သဘောကို ဆို၍ပြီးပါပြီ။ နိဂုံးချုပ်တွင် အဆစ်နည်းနည်း ထည့်ချင်ပါသည်။ ထိုအဆစ်သည် အခြားမဟုတ်။ စကားပြေရေးကြရာတွင် စကားပြေဖတ်သူ ဘဝင်ခိုက်အောင်ရေးသော သဘောမျိုးရှိသည့်အနက် သုတိသာသော၊ ဝါ၊ စည်းဝါး သဘောပါသော မြန်မာစကားပြေ အရေးအသားတစ်ခုကို ပြလိုခြင်းဖြစ်သည်။ စည်းဝါးသဘော ဆိုသည်မှာ ရေးသူ၏ အဆိုအမိန့်တွင်၊ အသံကိုရော၊ အနက်ကိုရော ချိ၍ချ၍၊ တက်၍သက်၍ စီစဉ်တတ်သော သဘောကို ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုလိုသည်။ ထိုသဘောပါ စကားပြေအရေးအသားသည် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

“မြန်မာပြည်သည် တို့ပြည်၊ မြန်မာစာသည် တို့စာ၊ မြန်မာစကားသည် တို့စကား၊ တို့ပြည်ကို ချစ်ပါ၊ တို့စာကို ချီးမြှင့်ပါ၊ တို့စကားကို လေးစားပါ” ဟုကြွေးကြော်ခဲ့ဖူးသော တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ ကြွေးကြော်သံစကားပြေ ဖြစ်ပါသတည်း။

နောက်ဆက်တွဲ

စာတမ်း၌ အစုအလိုက်အမှတ်စဉ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသော စာအုပ်များနှင့်
စာရေးဆရာများအညွှန်း

(၁)ဝါဒရေးရာ

- ၁။ တုတ်ကြီး (ဦး)။ ။သရာကျမ်း၊ ပ-ဒု။ မော်လမြိုင်၊ ကေသရသတင်းစာပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၃၁။
- ၂။ ဥတ္တမကျော် (ဦး)။ ။ဟုမ်းရူးမဂ္ဂဒီပနီ။ရန်ကုန်၊ ဝံသာနုစာပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၂၈၆ (၁၉၂၄)
- ၃။ ဘခိုင်။ ။(ဦး)။ ။ မြန်မာပြည် နိုင်ငံရေးရာဇဝင်။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်၊ ပြန်ပုံနှိပ် ၁၉၆၄။ (၁၂၉၉)။
- ၄။ စိုး (မောင်)။ ။ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ။ ရန်ကုန်၊ နဂါးနီ။ ၁၉၃၈။
- ၅။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ။ ။လူနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်တို့၏ အညမညသဘောတရား။ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၃။
- ၆။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ။ ။ပါတီရေးရာသတင်းစဉ်။ အမှတ်.....၁။ (သဘောတရားရေးရာ)။
- ၇။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ။ ။သဘောတရားရေးရာ။ အမှတ်.....၁။
- ၈။ ချစ်မောင်(ဦး) (ဂျာနယ်ကျော်)။ ။ကမ္ဘာကြီးပျက်စီးလုနီးပြီလော။ ရန်ကုန်။ သူဇာ။ ၁၉၃၈။

(၂)မျက်မှောက်ခေတ် အဖြစ်အပျက်

- ၉။ ဖိုးကျား (ဦး)။ ။ပုသိမ်ရာဇဝင်နှင့် ဦးထွန်းရှိန်အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်။ ၁၂၈၅။
- ၁၀။ ဘဆွေ (ဦး)(မဟာဆွေ)။ ။မဟာဆွေ၏ မဟာဆွေ။ ရန်ကုန်၊ သွေးသောက်။ ၁၉၅၃။
- ၁၁။ ပြန်ကြားရေးဌာန။ ။၁၂၉၂ ခု တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံ။ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၅။
- ၁၂။ လွင် (သခင်)။ ။မြန်မာနိုင်ငံအလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုသမိုင်း။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၈။
- ၁၃။ ကျော်ဆွေ (ဦး) (မင်းကျော်)။ ။အာဠာဝက။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၄။

mgvye.com

- ၁၄။ မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်)။ ။သူလိုလူနှင့်ဂျာနယ်ကျော် ဦးချစ်မောင်၏ နေ့စဉ်မှတ်တမ်း။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ပြန်ပုံနှိပ်-၁၉၆၇။
- ၁၅။ စိန်တင်(ဦး) (သိပ္ပံမောင်ဝ)။ ။စစ်အတွင်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်း၊ ရန်ကုန်။ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၆။
- ၁၆။ အောင်သိန်း (ဦး) (မြဒေါင်းညို)။ ။ရဲဘော်သုံးကျိပ်။ ရန်ကုန်၊ ဘဝသစ်စာအုပ်တိုက်။ ပြန်ပုံနှိပ်-၁၉၅၄။ (၁၉၄၃)။
- ၁၇။ ရွှေမြတ်မောင်။ ။ သူ့ရဲကောင်းဗိုလ်သန်းညွန့်။ မြတ်မြို့၊ အလင်းရောင်၊ ၁၃၀၆။
- ၁၈။ မင်းသား။ ။ ရွှေတူ။ ရန်ကုန်၊ ရွှေပြည်အေးပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၆၁။ (၁၃၁၅)။
- ၁၉။ ဘုန်းကြွယ်။ ။စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်းတိုက်ပွဲများ။ ရန်ကုန်၊ ဗေဒနာမိတ်ဆွေ။
- ၂၀။ နု(သခင်)။ ။ငါးနှစ်ရာသီဗမာပြည်။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာပြည်စာအုပ်တိုက်၊ ၁၉၄၆။
- ၂၁။ ခင်မောင်ဦး(ဦး) (ဗိုလ်တာရာ)။ ။ရဲဘော်သုံးကျိပ်ပြည်တော်ပြန်။ ရန်ကုန်၊ သန်းမြစ်ဗဟို။
- ၂၂။ ဗိုလ်သံတိုင်။ ။လွတ်လပ်ရေးအရေးတော်ပုံမှတ်တမ်း၊ ပ-ဒု။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။ ၁၉၆၇။
- ၂၃။ မောင်မောင် (ကျောက်ဆည်)။ ။စစ်မြေပြင်ခရီးကြမ်း။ ရန်ကုန်၊ နန္ဒဝန်စာပေတိုက်။ ၁၉၆၉။
- ၂၄။ လွင် (သခင်)။ ။ဂျပန်ခေတ်ဗမာပြည်။ ရန်ကုန်၊ ဥဒါန်းစာပေတိုက်၊ ၁၉၆၉။
- ၂၅။ သိန်းဖေမြင့် (ဦး)။ ။စစ်အတွင်းခရီးသည်၊ ပ-ဒု။ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။၁၉၆၆။
- ၂၆။ တင်မြ (သခင်)။ ။ဘုံဘဝမှာဖြင့်။ ပ-ဒု-တ-စ-ပဉ္စ-ဆ။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၄၊ ၆၅၊ ၆၆၊ ၆၇၊ ၆၈၊ ၇၀။
- ၂၇။ မောင်မောင် (ဒေါက်တာ)။ ။မြန်မာ့နိုင်ငံရေးခရီးနှင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၉။
- ၂၈။ လှ (ဦး)(လူထု)။ ။ကျွန်တော်စတိုးပွဲစား။ မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၇၀။
- ၂၉။ လှ(ဦး) (လူထု)။ ။ကျွန်တော်ဗြူရီကရက်၊ မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၇၀။
- ၃၀။ ထွန်းတင် (ဦး) (မန်းတင်)။ ။ပထမအရွယ်။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။၁၉၇၀။
- ၃၁။ ထွန်းတင် (ဦး) (မန်းတင်)။ ။မြို့ပိုင်မောင်ပြုံးချို။ ရန်ကုန်၊ ပြည်သူ့အလင်းစာပေ။၁၉၆၁။
- ၃၂။ စိန်စိန်။ ။ခရီးဝင်္ကပါ။ ရန်ကုန်၊ နေရည်ရာစာပေတိုက်။ ၁၉၇၀။
- ၃၃။ ကျော် (ဦး) (ပိမိုးနင်း)။ ။ပိမိုးနင်း၏ ပိမိုးနင်း။ ရန်ကုန်၊ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး စာပေ ဖြန့်ချိရေး။
- ၃၄။ ရန်အောင်။ ။ရန်အောင်၏ နှစ်လေးဆယ်စာပေခရီး။ ရန်ကုန်၊ နံ့သာတိုက်။၁၉၆၇။
- ၃၅။ ကြီးမောင်(ငွေဥဒေါင်း)။ ။စာဝင်္ကပါ၊ ပ၊ ရန်ကုန်၊ ပညာအလင်းပြ။ ၁၉၆၃။-၄၆-။

- ၃။ ရန်ကုန်၊ သောကြာစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၃။-၄င်း-တ။ ရန်ကုန်၊ ရွှေပြည်စိုးပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၆၄။
- ၃၆။ ဌေးမြိုင် (ဦး) (ဒဂုန်တာရာ)။ ။ဒဂုန်တာရာ၏ ဒဂုန်တာရာ။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ပြန်ပုံနှိပ်-၁၉၆၇။
- ၃၇။ ယော (ဦး) (ဇေယျ)။ ။မြန်မာ့မျက်ပွင့် (ရွာစလေ့ လူစလေ့)။ ရန်ကုန်၊ ထိန်ဝင်း စာပေ ဖြန့်ချိရေး။ ၁၉၆၁။
- ၃၈။ စိန်တင်၊ (ဦး) (သိပ္ပံမောင်ဝ)။ ။သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။ သတ္တမပုံနှိပ်-၁၉၆၅။
- ၃၉။ တင့်ဆွေ (ဦး)။ ။၂၄ နာရီ။ ရန်ကုန်၊ သွေးသောက်။ ၁၉၅၄။
- ၄၀။ သိန်းဖေမြင့် (ဦး)။ ။ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း။ အမှတ်-၁။ ဇူလိုင်လ၊ ၁၉၆၀။
- ၄၁။ ကြင်ဆွေ (ဦး) (သော်တာဆွေ)။ ။သတ္တဝါတို့၏ သံသရာ။ ရန်ကုန်၊ သော်တာစာပေ။ ၁၉၆၄။
- ၄၂။ ကံ့ကော်မြိုင်စာတမ်း။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။
- ၄၃။ စိတ်ပင်လယ်စာတမ်း။ ရန်ကုန်၊ ခင်ဇော်စာပေ။ ၁၉၆၇။
- ၄၄။ သိန်း (ဦး) (ဇေန)။ ။ဇေနစာစောင်။ အတွဲ-၂၊ အမှတ်-၁၄။ မတ်လ၊ ၁၉၄၇။

(၃) လူမှုပြဿနာ

- ၄၅။ မောင်ကြီး (ဦး) (လယ်တီပဏ္ဍိတ)။ ။နီတိမဉ္ဇရီ။ ရန်ကုန်၊ ဝိဇယပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၂၀။
- ၄၆။ ကျော်(ဦး) (ပီမိုးနင်း)။ ။မသိကျော်သွား။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာပြည် စာအုပ်တိုက်။ ပြန်ပုံနှိပ် ၁၉၆၁။
- ၄၇။ ဖေသိန်း (ဦး) (ရွှေဥဒေါင်း)။ ။ဒိဋ္ဌေဒိဋ္ဌမတ္တံ။ ရန်ကုန်၊ ရူမဝတိုက်။ ၁၉၆၀။

(၄) လူသဘာဝ

- ၄၈။ မောင်မောင်တင် (ဦး) (ဝန်ထောက်)။ ။ကင်းဝန်မင်းကြီး သမိုင်း၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း။
- ၄၉။ မမကြီး (ဒေါ်)။ ။အမျိုးသမီးစာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်။ ၁၃၀၁။
- ၅၀။ ဘသောင်း (ဗိုလ်မှူး) (မောင်သုတ)။ ။စာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ ရန်ကုန်၊ ရူမဝတိုက်၊ ပထမအကြိမ်-၁၉၆၂။
- ၅၁။ သိန်းဖေမြင့်(ဦး)။ ။သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ဦးလွန်း အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ ရန်ကုန်၊ အလိမ္မာစာပေ။ ပြန်ပုံနှိပ်-၁၉၆၄။ (၁၂၉၉)။

- ၅၂။ ချစ်မောင် (သခင်)။ ။ကမ္ဘာလှည့် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း။ ရန်ကုန်၊ ဥဒါန်းစာပေ။ ၁၉၇၀။
- ၅၃။ အောင်သန်း (ဦး)။ ။အောင်ဆန်းမိသားစု။ ရန်ကုန်၊ ဥဒါန်းစာပေ။ ၁၉၇၀။
- ၅၄။ ပုကလေး (ဦး)။ ။ငါတို့ဗိုလ်ချုပ် ဘာတွေလုပ်ခဲ့သလဲ။ ပ-ဒု-တ။ ရန်ကုန်၊ ထုတ်ဝေသူ မတင်ရီ ၁၉၄၇၊ ၄၇၊ ၄၈။
- ၅၅။ ရွှေသွေး။ ။ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင်။ ရန်ကုန်၊ စာပေလောက စာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၀။
- ၅၆။ ဘရင် (ဦး) (ဗမာ့ခေတ်)။ ။ဆရာတော် ဦးဥတ္တမ။ ရန်ကုန်၊ သမာမိတ္တ။
- ၅၇။ ရဝေထွန်း။ ။ဝန်းသိုအာဇာနည်။ ရန်ကုန်၊ ပညာအလင်းပြ။ ၁၉၅၃။
- ၅၈။ သိန်းကြီး (မော်ဘီဆရာ)။ ။ဟင်းလေးအိုး။ ရန်ကုန်၊ မော်ဘီဆရာ သိန်းကြီးစာအုပ်တိုက်။ ၁၃၁၆။
- ၅၉။ ဌေးမြိုင် (ဦး) (ဒဂုန်တာရာ)။ ။ရုပ်ပုံလွှာ။ ရန်ကုန်၊ ဂျာနယ်ကျော် မမလေးစာပေ ဖြန့်ချိရေး။ ၁၉၅၅။
- ၆၀။ ထင်ဖတ် (ဦး) (မောင်လတ်)။ ။ဗမာ့နိုင်ငံရေး သုခမိန်။ ရန်ကုန်၊ နှလုံးလှ။ ၁၉၆၅။
- ၆၁။ သန်းထွက် (ဦး) (တိုက်စိုး)။ ။မင်းနှင့်စာဆို။ ရန်ကုန်၊ နှလုံးလှ။ ၁၉၇၀။
- ၆၂။ ဖေသိန်း (ဦး) (ရွှေဥဒေါင်း)။ ။ဘဝတစ်သက်တာ မှတ်တမ်းနှင့် အတွေးအခေါ်များ။ ရန်ကုန် နှလုံးလှ။ ၁၉၆၈။

(၅) မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသား

- ၆၃။ မင်းနိုင်(ဦး)။ ။မယ်တို့ပလောင်။ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန။ ၁၉၆၂။
- ၆၄။ မင်းနိုင်(ဦး)။ ။သွေးချင်းတို့ပျော်သည့်မြေ။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။ ၁၉၆၈။
- ၆၅။ မင်းနိုင် (ဦး)။ ။တိုင်းရင်းသားစကားပုံ။ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီး ဌာန။ ဒု-ပုံနှိပ်ခြင်း-၁၉၆၈။
- ၆၆။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ။ ။တိုင်းရင်းသား ယဉ်ကျေးမှုရိုးရာ ဓလေ့ထုံးစံများ။ ကချင်။ ၁၉၆၇။ ကရင်။ ၁၉၆၇။ ကယား။ ၁၉၆၇။ ချင်း။ ၁၉၆၈။ ။ရှမ်း။ ၁၉၆၈။
- ၆၇။ သိန်းဖေမြင့် (ဦး) ။ ။ဝိသေသတိုင်း သမိုင်းအစ။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။ ၁၉၆၇။
- ၆၈။ သိန်းဖေမြင့် (ဦး)။ ။အဏ္ဏဝါခရီးသည်နှင့် ပုလဲဒေဝီ။ ရန်ကုန်၊ အောင်သူရိယ စာပေတိုက်။ ၁၉၆၉။
- ၆၉။ လှ (ဦး) (လှထု)။ ။နာဂတောင်တန်း တစေ့တစောင်း။ မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေး ပုံနှိပ် တိုက်။ ၁၉၆၇။
- ၇၀။ လှ (ဦး) (လှထု)။ ။ကရင်ပုံပြင်များ။ မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေး ပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၆၂။
- ၇၁။ -၎င်း- ။ ။ပလောင်ပုံပြင်များ။ -၎င်း-၁၉၆၆။
- ၇၂။ -၎င်း- ။ ။ချင်းပုံပြင်များ။ -၎င်း-၁၉၆၅။

- ၇၃။ -၎င်း- ။ရှမ်းပုံပြင်များ။-၎င်း-၁၉၆၄။
- ၇၄။ -၎င်း- ။ယောနယ်ရှေးတင်းပုံပြင်များ-၎င်း-၁၉၆၉။

(၆)မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့်သိပ္ပံ

- ၇၅။ သိန်းကြီး (မှော်ဘီဆရာ)။ ။မြန်မာဇာတ်ပွဲသဘင်နှင့် မြန်မာပြဇာတ်စာအုပ်များ။ ရန်ကုန်၊ နှလုံးလှ။ ၁၉၆၅။ (၁၉၃၁-ခု၊ ဩဂုတ်လမှ ၁၉၃၃-ခု၊ မေလအထိ၊ သူရိယ မဂ္ဂဇင်း ဆောင်းပါးများ။)
- ၇၆။ နု (ဦး) (သဘင်ဝန်)။ ။သဘင်ဝန်မှတ်တမ်း။ ၁၉၃၈၊ ၃၉၊ ၄၀၊ ၄၁ ခု၊ ခုနှစ်များက သူရိယမဂ္ဂဇင်း ဆောင်းပါးများ။
- ၇၇။ နု (ဦး) (သဘင်ဝန်)။ ။မြန်မာသဘင်လောက။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။ ၁၉၆၇။
- ၇၈။ ဘစိန် (ဦး)။ ။မြန်မာမှု။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်က သူရိယမဂ္ဂဇင်း ဆောင်းပါးများ။
- ၇၉။ အမာ (ဒေါ်) (လူထု)။ ။ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ။ မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေး ပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၆၄။
- ၈၀။ အမာ (ဒေါ်) (လူထု)။ ။အောင်ဗလ၊ ဖိုးစိန်၊ စိန်ကတုံး။ မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေး ပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၆၇။
- ၈၁။ အမာ (ဒေါ်) (လူထု)။ ။ရွှေမန်းတင်မောင်။ မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၇၀။
- ၈၂။ ၁၉၅၁ ခု၊ မတ်လမှ ၁၉၅၁ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလအထိ။ ထို့ပြင် ၁၉၅၂ ခု၊ ဧပြီလထုတ် ရှုမဝ မဂ္ဂဇင်းပါ ဇော်ဂျီ၏ ပန်းချီဆောင်းပါးများ။
- ၈၃။ မျိုးမြင့်စိန် (ဦး)။ ။ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်း ဘုန်းကြီးကျောင်းများ။ တက္ကသိုလ် ပညာပဒေသာမဂ္ဂဇင်း အတွဲ-၅၊ အပိုင်း-၃။ တက္ကသိုလ်များအုပ်ချုပ်ရေးရုံး။ ၁၉၇၀။
မျိုးမြင့်စိန် (ဦး)။ ။ရှေးမြန်မာအိမ်။ တက္ကသိုလ်ပညာပဒေသာမဂ္ဂဇင်း။ အတွဲ-၅၊ အပိုင်း-၄၊ (အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း)၊ တက္ကသိုလ်များ အုပ်ချုပ်ရေးရုံး။ ၁၉၇၀။
- ၈၄။ တင်(ဦး) (ပုဂံဝန်ထောက်)။ ။မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း၊ ငါးတွဲ။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာ ပြည်အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၃၃။
- ၈၅။ မြ (ဦး)။ ။ရှေးဟောင်းအုတ်ခွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ။ ပ-၃။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန။ ၁၉၆၁။
- ၈၆။ မြ (ဦး)။ ။အပယ်ရတနာလိုဏ်ဂူဘုရား။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်းသုတေသန ဌာန။ ၁၉၆၈။
- ၈၇။ သန်းထွန်း (ဒေါက်တာ)။ ။ခေတ်ဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်။ ရန်ကုန်၊ မဟာဒဂုံ။ ၁၉၆၄။
- ၈၈။ သန်းထွန်း (ဒေါက်တာ)။ ။နယ်လှည့်ရာဇဝင်(၁)။ ရန်ကုန်၊ နံ့သာတိုက်။ ၁၉၆၈။
- ၈၉။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံစာပေနှင့် လူမှုရေး သိပ္ပံဂျာနယ်၊ (အတွဲ-၁၊ အမှတ်-၁၂-၃။

၁၉၆၈။) (အတွဲ-၂၊အမှတ်-၁-၂-။၁၉၆၉။) ရန်ကုန်၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ။ တက္ကသိုလ်ပညာပဒေသာစာစောင်များ။ ရန်ကုန်။ တက္ကသိုလ် များ အုပ်ချုပ်ရေးရုံး။

- ၉၀။ သုတ (ဦး)။ ။ရူပဗေဒသိပ္ပံသမိုင်း။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီ။ ၁၉၆၃။
- ၉၁။ သိန်းဖေမြင့်(ဦး)။ ။တက္ကသိုလ်မိတ်ဆက်။ ရန်ကုန်။ အလိမ္မာစာပေ။ ၁၉၆၄။
- ၉၂။ ရွှေမြိုင်ဘုန်းကြွယ်။ ။ပတ်ဝန်းကျင်မှရူပဗေဒ။ ရန်ကုန်။ မြတ်မွန်ရတနာ။ ၁၉၆၈။
- ၉၃။ ရွှေမြိုင်ဘုန်းကြွယ်။ ။ပတ်ဝန်းကျင်မှဓာတုဗေဒ။ ရန်ကုန်။ မြတ်မွန်ရတနာ။ ၁၉၆၉။
- ၉၄။ မျိုးတင်။ ။ယနေ့သိပ္ပံ။ ရန်ကုန်။ ပုဂံပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၆၉။
- ၉၅။ လေသူရဲတစ်ဦး။ ။အာကာသ ၁၂ နှစ်ခရီး။ ရန်ကုန်။ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၉။

(၇)စာပေဝေဖန်မှု

- ၉၆။ (က) ခေတ်စမ်းစာပေအထွေထွေ (သိပ္ပံမောင်ဝ)။ ။ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်၊၁၉၆၆။
- (ခ) သူ့စာများကပြောခဲ့တဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝအကြောင်း(သိပ္ပံမောင်ဝ)။ ။မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေး ပုံနှိပ်တိုက်။ ၁၉၆၆။
- (ဂ) မြန်မာစာနိဒါန်း (ဦးထွန်းဖေ) ရန်ကုန်။ ၁၉၃၂။ မြန်မာစာပေသမိုင်း (ဦးဖေမောင်တင်) ရန်ကုန်။ သုခမ္မဝတီ။ ၁၃၁၇။
- (ဃ) စာပေလောက(ဇော်ဂျီနှင့် မင်းသုဝဏ်)။ ။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီ။ ၁၉၄၈။
- (င) သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းဋီကာ(ဇော်ဂျီ)။ ။ရန်ကုန်။ ရူမဝ။ ၁၉၅၅။
- (စ) ပန်းနှင့်ပင်စည် (မင်းသုဝဏ်)။ ။မန္တလေး၊ ကမ္ဘာ့ခေတ်စာပေတိုက်။ ၁၉၆၅။
- (ဆ) မြန်မာစာမြန်မာမှု(မင်းသုဝဏ်)။ ။ရန်ကုန်။ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၅။
- (ဇ) မြန်မာစာပေဧည့်ခံစာတမ်း (ဒေါက်တာလှဖေ)။ ။ရန်ကုန်။ နံ့သာတိုက်။ ၁၉၆၆။
- (ဈ) ရသစာပေအဖွင့်(ဇော်ဂျီ)။ ။ရန်ကုန်။ ရသစာပေတိုက်။ ဒု-ပုံနှိပ်။ ၁၉၆၆။
- (ည) ရသစာပေနိဒါန်း(ဇော်ဂျီ)။ ။မန္တလေး။ ကမ္ဘာ့ခေတ်။ ဒု-ပုံနှိပ်။ ၁၉၆၆။
- (ဋ) မြန်မာစာမိတ်ဖွဲ့၊ ပ-ဒု(တိုက်စိုးနှင့်မင်းယုဝေ)။ ရန်ကုန်။ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၆။
- (ဌ) ဘာသာနှင့်စာပေ (ဦးတင်လှ)။ ။ရန်ကုန်။ အောင်မြေစာပေ။ ၁၉၆၆။
- (ဍ) တိုက်ပွဲဝင်စာများ(သိန်းဖေမြင့်)။ ။ရန်ကုန်။ ယမုံနာ၊ ၁၉၆၈။
- (ဎ) စာပေသဘောတရား၊ စာပေဝေဖန်ရေး၊ စာပေလှုပ်ရှားမှု(ဒဂုန်တာရာ)။ ။ ရန်ကုန်။ နံ့သာတိုက်။ ၁၉၆၇။
- (ဏ) ဘဝနှင့်စာပေ(တက်တိုး)။ ။ရန်ကုန်။ နုယဉ်စာပေ။ ၁၉၆၁။
- (တ) မြန်မာစာပေစစ်တမ်း (အထက်ဗမာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်း)။ ။မန္တလေး။ ကမ္ဘာ့ခေတ်။ ၁၉၆၅။

- (ထ) ပြည်သူ့ရှုထောင့်စာအုပ်ဝေဖန်ချက်များ။ မန္တလေး။ ကြီးပွားရေး။ ၁၉၆၆။
- (ဒ) စာပေစာတမ်းများ (အထက်ဗမာနိုင်ငံရေးဆရာအသင်း)။ ။မန္တလေး။ ကြီးပွားရေး။ ၁၉၆၇။
- (ဓ) ကဗျာအကြောင်း စာအကြောင်း(အထက်ဗမာနိုင်ငံရေးဆရာအသင်း)။ ။ မန္တလေး။ ကြီးပွားရေး။ ၁၉၆၉။
- (န) စာပေအင်အား (အထက်ဗမာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်း)။ ။မန္တလေး။ ကြီးပွားရေး။ ၁၉၇၀။
- (ပ) စာပေညီညွတ်ရေးပြဿနာများ။ ။အတွေးနှင့်အရေး (စာရေးဆရာများ)။ ရန်ကုန်။ ယမုံနာ။ ၁၉၆၆။
- (ဖ) ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စာပေရေးရာ။ အတွေးနှင့်အရေး။ (စာရေးဆရာများ)။ ။ရန်ကုန်။ ယမုံနာ။ ၁၉၆၆။
- (ဗ) စာပေအပင်များ တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးရေး။ အတွေးနှင့်အရေး (စာရေးဆရာများ)။ ။ ရန်ကုန်။ ဗေဒစတုရစာပေ။ ၁၉၆၆။
- (ဘ) သင် ဘာကဗျာရေးမည်နည်း၊ (ဒေါင်းနွယ်ဆွေ)။ ။ရန်ကုန်။ ယမုံနာ။ ၁၉၆၆။
- (မ) ဝေဖန်ရေးရှုထောင့် (ဆန်းလွင်)။ ။ရန်ကုန်။ ပုညစာ။ ၁၉၆၆။
- (ယ) စာပေဝေဖန်ရေး (မောင်သိန်းဇံ) ။ ။ရန်ကုန်။ အပေါင်းအသင်း။ ၁၉၆၇။
- (ရ) ယနေ့စာပေနှင့် စာရေးဆရာတို့၏အမြင် (စာရေးဆရာများ)။ ။ရန်ကုန်။ စာပေပေါင်းကူး။ ၁၉၆၇။
- (လ) ၁၃၂၉ ခု၊ နတ်တော်လဆန်း(၁)၊ ၂၀ ရာစု မြန်မာစာပေသမိုင်း၏ မှတ်တိုင်သစ်။ (စာရေးဆရာများ)။ ။ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။ ၁၉၆၇။
- (ဝ) သူတို့ရေးသောစာ (စာရေးဆရာများ)။ ။ရန်ကုန်။ ရှေ့ပြေးစာပေ။ ၁၉၆၇။
- (သ) စစ်ပြီးခေတ်ကဗျာတိုက်ပွဲ (နေသွေးနီ)။ ။ရန်ကုန်။ သုတမြိုင်စာပေ။ ၁၉၆၈။

(ဂ) ပြည်ပခရီးသွား

- ၉၇။ စိန်တင်(ဦး) (သိပ္ပံမောင်ဝ)။ ။အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်မှတ်တမ်း။ ရန်ကုန်။ ယမုံနာစာပေ။ တတိယအကြိမ် ပြန်ပုံနှိပ်။ ၁၉၆၆။ (၁၉၃၈)။
- ၉၈။ ခင်(မောင်)။ ။ကမ္ဘာလှည့်မောင်ခင်၏မှတ်တမ်း။ ရန်ကုန်။ သူရိယသတင်းစာတိုက်၊ ၁၉၃၅။
- ၉၉။ ထွန်းတင်(ဦး) (မန်းတင်)။ ။မော်စကိုမှရန်ကုန်သို့။ ရန်ကုန်။ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။
- ၁၀၀။ သိန်းဖေမြင့်(ဦး)။ ။နေရစ်တော့ခေတ်ဟောင်း။ ရန်ကုန်၊ ချိုးဖြူစာပေ၊ ၁၉၆၄။
- ၁၀၁။ အမာ(ဒေါ်)(လူထု)။ ။ဆိုရှယ်လစ်တိုင်းပြည်များသို့။ မန္တလေး။ ကြီးပွားရေး။ ၁၉၆၃။

- ၁၀၂။ ကမ္ဘာနီတွင်တဒဂံ။ ရန်ကုန်။ ရှုမဝ။ ၁၉၆၂။
- ၁၀၃။ လှ(ဦး) (လူထု)။ ။ဂျပန်ပြည်တစ်ခေါက်။ မန္တလေး။ ကြီးပွားရေး။ ၁၉၆၂။
- ၁၀၄။ သိန်းဖေဖြင့် (ဦး)။ ။အနောက်ကိုလျှောက်ပါလို့ အရှေ့ကိုမျှော်လိုက်ရင်။ ရန်ကုန်။
ချိုးဖြူစာပေ။

မြန်မာပြဇာတ်စာပေ ဦးမောင်မောင်ကြီး

ပညာရှင်များက ပြဇာတ်စာပေကို-

- ၁။ ခရစ်နှစ် ၁၇၀၀ ကျော်မှ ၁၈၅၂ ခုနှစ်အထိ၊ ခေတ်ဟောင်းပြဇာတ်စာပေ
- ၂။ ခရစ်နှစ် ၁၈၅၃ မှ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်အထိ၊ ခေတ်လယ်ပြဇာတ်စာပေ
- ၃။ ခရစ်နှစ် ၁၉၂၁ မှ ယနေ့ထိ.....၊ ခေတ်သစ်ပြဇာတ်စာပေဟူ၍ ခေတ်သုံးခေတ် ပိုင်းခြားကြပါသည်။

ကျွန်တော်သည် ၁၉၂၁ မှ ယနေ့ထိ ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ခေတ်သစ်ပြဇာတ်စာပေကိုသာ တင်ပြလိုရင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့တင်ပြရာ၌ ၁၉၆၉ ခုနှစ်ဦးပိုင်းကစ၍ မြန်မာစာဌာနအတွင်း စာပေဆွေးနွေးပိုင်းများတွင် ပိုင်းဖွဲ့ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည့် ပြဇာတ်စာပေ စာတမ်းငယ်များ၊ ဆွေးနွေးချက်များ၊ ဝေဖန်သုံးသပ်ချက်များမှ ရရှိခဲ့သည့် ပြဇာတ်စာပေ အကြောင်းလောက်ကိုသာ တင်ပြလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်။ ခေတ်သစ်ပြဇာတ်စာပေများကို ပြည့်စုံသည်ထက် ပြည့်စုံအောင် ဆက်လက်ဆွေးနွေး လေ့လာသွားဦးမည်ဖြစ်ရာ ဤစာတမ်းတွင် ခေတ်သစ်ပြဇာတ်စာပေ တစ်ဦးဦးသည်လည်းကောင်း၊ ပြဇာတ်တစ်စောင်စောင်သည်လည်းကောင်း ကျန်ရှိနေရစ်ပါက ကျွန်တော့်အား ခွင့်လွှတ်ပါရန် ကြိုတင်တောင်းပန်ပါသည်။

ဤစာတမ်းတွင် စကားပြောသက်သက်ဖြစ်သည့် အပြောပြဇာတ်စာပေသာမက ပြဇာတ်တို့၏အရှိန်ကြောင့် ရိုးရာမြန်မာဇာတ်သဘင်များက ပေါ်ထွက်လာသည့် မှတ်တမ်းတင် ဇာတ်စာများကိုလည်း ပြဇာတ်စာပေအဖြစ် တင်ပြလိုပါသေးသည်။ ဤသို့တင်ပြခြင်းမှာ ခေတ်ပြဇာတ်စာပေနှင့် ရိုးရာဇာတ်သဘင်များမှ မှတ်တမ်းစာပေများကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရန် တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ခေတ်လယ်ပြဇာတ်စာပေများသည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် လုံးပါးပါးလာကြပါသည်။ ထိုအချိန်သည် အင်္ဂလိပ်စာတတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့က အင်္ဂလိပ်ပြင်သစ် စသော နိုင်ငံခြားပြဇာတ်များကို လေ့လာနေချိန် ဖြစ်ပါသည်။ အင်္ဂလိပ်ပြဇာတ်ကို လေ့လာပြီးသူတို့က အင်္ဂလိပ်ပြဇာတ်အချို့ကို မြန်မာသို့ ပြန်ကြပါသည်။ ပြင်သစ်ပြဇာတ်ကို လေ့လာပြီးသူများကလည်း ပြင်သစ်ပြဇာတ်အချို့ကို မြန်မာသို့ ပြန်ကြပါသည်။ ထိုသူများအနက် သခင်

ဘသောင်းသည် ပြင်သစ်ဟာသပြဇာတ်ဆရာကြီး မိုးလဲ့၏ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်ကို မြန်မာမှုဖြစ်အောင် ပထမဆုံး ဘာသာပြန်ခဲ့သူ ဖြစ်ပါသည်။

သခင်ဘသောင်း၏ ပြဇာတ်များ

၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် သခင်ဘသောင်းသည် ဆရာဝန်ပါပဲ ပြဇာတ်ကို ပြုစုခဲ့ပါသည်။ ထို ပြဇာတ်တွင် သခင်ဘသောင်းသည် သားသမီးများ၏ အိမ်ထောင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မိဘများ သဘောထားမမှန်ပုံ၊ ကာလသားသမီးများကလည်းဉာဏ်များပုံ၊ သမားတုသမားယောင်များ ညာဝါးဖြန်းသန်းပြီး စားပေါက်ချောင်နေပုံတို့ကို ထိထိမိမိ သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ သရုပ်ဖော်ရာ၌ အပြောဖြင့် သရုပ်ဖော်ရာ ခေတ်ကာလနှင့်ကိုက်ညီသော ရွှင်လုံး၊ သောလုံးများ ပါဝင်ပါသည်။ ပြဇာတ်၏ သဘောလက္ခဏာမှာ လူ့ဘဝ၊ လူ့စရိုက်ကို ထင်ဟပ်ပြထားခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် သခင်ဘသောင်းသည် တိုင်းပြည်ရန်သူ ပြဇာတ်ကို ပြုစုခဲ့ပါသည်။ ပြဇာတ်တွင် တိုင်းပြည်အတွက် အများအကျိုးဟု ပါးစပ်က တဖွဖွပြောသော်လည်း လက်တွေ့တွင် ကိုယ်ကျိုးကိုသာ အလေးထားသူများအကြောင်း သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ တိုင်းပြည်အတွက် အများအကျိုးကို ထိထိရောက်ရောက် မဆောင်ရွက်နိုင်သူသည် တိုင်းပြည်ရန်သူဟု သိမ်မွေ့စွာ တင်ပြပါသည်။ ပြဇာတ်၏ သဘောလက္ခဏာမှာ နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက်သို့ တစ်မျိုးဖန်တီးသည် ကို တွေ့ရပါသည်။

စစ်ကြိုခေတ်က ဆရာဝန်ပါပဲနှင့် တိုင်းပြည်ရန်သူ ပြဇာတ်များအပြင် သခင်ဘသောင်း သည် စစ်လွန်ခေတ်၌ ကော်ဇောတော်နှင့် ဗေဒင်ပညာရှိကြီးတစ်ပိုင်း ဟူသောပြဇာတ် ၂ ပုဒ်ကို ရေးပါသေးသည်။ ထိုပြဇာတ်များလည်း ဘာသာပြန်များပင် ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။

ကော်ဇောတော်တွင် လူ့သဘာဝအလျောက် ပေါကြောင်ကြောင် နိုင်တတ်ပုံကို သရော် ထားပါသည်။ ဖိနပ်မပေါ်မီခေတ်က ဘုရင်တစ်ပါး၏ ခြေတော်ကို နာမည်စိုး၍ ခရီးသွားလေ ရာရာ ကော်ဇောတော်ခင်း ခင်းပေးရပါသည်။ တစ်နေ့သော် ကော်ဇောအခိုးခံရပါသည်။ သူခိုးကို ဖမ်းမိ၍ စစ်ဆေးသောအခန်းမှ သူခိုးကလျှောက်လဲတင်ပြပုံတို့မှာ စိတ်ဝင်စားစရာ ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ဆုံးတွင် သူခိုးကဘုရင်ကြီးသွားလေရာရာ အမြဲခင်းပြီးသားပါမည်ဖြစ်သည့် ကော်ဇောဆန်း တစ်ခုကို ဆက်သမည်လျှောက်ထားပြီးလျှင် ဘုရင်ခြေထောက်မှာ ဖိနပ်စွပ်ပေးလိုက်ရာ ဘုရင်ကြီး သည် သဘောတော်တွေ့သွား၍ ကော်ဇောသူခိုးကို သူကောင်းပြုပုံနှင့် အဆုံးသတ်ထားရာ ပြဇာတ်ကလေးမှာ သရော်စာအခြေခံသော်လည်းကောင်း ဟာသရသအလွန်မြောက်သော ပြဇာတ် ဖြစ်ပါသည်။

ဗေဒင်ပညာရှိတစ်ပိုင်းပြဇာတ်တွင် မယားကြောက်ရသော ဖိနပ်ချုပ်သမားသည် မယား က တိုက်တွန်းသောကြောင့် ဗေဒင်ဆရာယောင်ဆောင်ရပုံ၊ ဗေဒင်မေးလာသူအား အလှူဦးသင့် သလိုပြောသောစကား၊ အခက်ကြုံ၍ ညည်းသောစကားများမှာ အမှန်နှင့်တိုက်ဆိုင်ရန် ဟောမိ

ရက်သားဖြစ်နေပုံတို့ကို သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ ပြဇာတ်၏ သဘောမှာ ဗေဒင်ဆရာတို့ကို သရော်ထားသော သိမ်မွေ့နူးညံ့သည့် ဝေဖန်ချက်ကလေးများ ဖြစ်ပါသည်။

ဦးလှထွန်း၏ တာဝတိံသာပြဇာတ်

၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဦးလှထွန်းသည် တာဝတိံသာပြဇာတ်ကို ပြုစုခဲ့ပါသည်။ သူ့ပြဇာတ်သည် ပင်ကိုရေးသားထားသောပြဇာတ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုခေတ်က ခေတ်စားလာသော ကျေးလက်တောရွာ ပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းကို သရုပ်ဖော်ထားသော ပြဇာတ်ကောင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြဇာတ်၏ ဦးတည်ချက်မှာ ကျေးလက်တောရွာ စည်ပင်ရေးကို ဦးတည်ထားပါသည်။

ဦးသိန်းဟန် (ဇော်ဂျီ) ၏ ပြဇာတ်များ

၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် ဆရာဇော်ဂျီသည် ပြင်သစ်ဟာသပြဇာတ်ဆရာ မိုးလျဲ၏ပြဇာတ် တစ်ပုဒ်ကို မဟာဆန်ချင်သူပြဇာတ်ဟူ၍ မြန်မာမှုပြုခဲ့ပါသည်။ ပြဇာတ်တွင် ဆီကုန်သည် ဦးရွှေနှောင်း၏ ဘဝသရုပ်ကို အဓိကထား၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဦးရွှေနှောင်းသည် ဆီကုန်သည် ဘဝကိုလွန်၍ မဟာဆန်ချင်လွန်းသောကြောင့် ဘဝင်မြင့်နေပုံ၊ မဟာဆန်အောင် ဇွတ်အတင်းဆောင်ရွက်ပုံ၊ ဦးရွှေနှောင်း၏ ချွတ်ယွင်းချက်ကို အခွင့်အရေးယူပြီးလျှင် ကပ်ပါးရပ်ပါးများက မြောက်ပင့်ညာလှိုင်း စားကြပုံ နောက်ဆုံး၌ သူ့သမီးကိုပင် ဘဝတူချစ်သူက ရိုးရိုးဖြင့်ရမည်မဟုတ်၍ ယိုးဒယား အိမ်ရှေ့မင်းသားယောင်ဆောင်ပြီးလျှင် လှည့်ပတ်ထိမ်းမြားသွားပုံတို့ကို တသောသောနေအောင် ဖော်ပြပါသည်။ လူ့စရိုက် လူ့သဘာဝ၌ ဘဝင်မြင့်ရောဂါစွဲကပ်သူများသည် ကုစား၍မရ၊ ဘဝ အမှန်ကို မမြင်၊ အနှပ်ခံရခြင်းသာ အဖတ်တင်ကြောင်း သင်ခန်းစာလည်း ရရှိပါသည်။

၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် မိဘမဲ့ ကလေးသူငယ်များ ဂေဟာနှစ်ပတ်လည် ကျောင်းကပွဲအတွက် ဆရာဇော်ဂျီသည် ရသေ့ဂူ တစ်ခန်းရပ်ပြဇာတ်ကို ရေးပေးပါသည်။ ပြဇာတ်၏ သဘောမှာ ကလေးများ၏ စာသင်ကြားရေးကိုလည်းကောင်း၊ မိဘဇာတိကိုလိုက်၍ သွေးမကွဲရန်လည်းကောင်း၊ ကလေးသဘာဝအတိုင်း ကစားဖော်၊ ကစားဖက်အချင်းချင်း ရဲဘော်စိတ်ထားကြပုံကိုလည်းကောင်း၊ မျက်နှာလိုက်တတ်သောဆရာ၏ အပြုအမူကိုလည်းကောင်း၊ ကျောင်းသားသူငယ်တို့၏ စိတ်မှာ တပည့်များအပေါ်ဝယ် ဆရာကကျောကသားသား၊ ရင်ကသားသား စိတ်ထားစေလိုသော ဆန္ဒရှိပုံကိုလည်းကောင်း၊ ချစ်သောဆရာတို့ကို တပည့်များက ချစ်ချစ်ခင်ခင် ကလူကျီစယ်ဆော့ကစားတတ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဆရာနှင့်ကျောင်းသားတို့၏ သဘာဝကို ဖော်ပြထားသော ပြဇာတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ မိဘမဲ့ကလေးဂေဟာသည် ခိုကိုးရာမဲ့ကလေးများကို လူမျိုးမရွေး၊ ဘာသာမရွေး ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက် ပညာသင်ပေးသော ဂေဟာဖြစ်ရာ ကလေးများ ကြီးပြင်းလာသောအခါ သက်ဆိုင်ရာလူမျိုးများ၊ ဘာသာဝင်များက သူတို့ကိုယ်ကျိုးအတွက် လာခေါ်လေ့ရှိရာ ဂေဟာအုပ်ချုပ်သူက အကာအကွယ်ပေးရပုံ၊ နှင်ထုတ်မောင်းနှင်ပစ်ရပုံ၊ ဂေဟာတွင် ကြီးပြင်း

သော ကလေးများကလည်း ကိုယ့်ဘာသာဝင်တို့ကို စိမ်းနေပြီဖြစ်၍ ဂေဟာတွင် နှစ်ရှည်လများ ပေါင်းသင်းခဲ့ရသော လူမျိုးမရွေး ဘာသာမရွေး ကစားဖော် ကစားဖက်တို့ကို တွယ်တာနေပြီ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဂေဟာတွင် ပျော်ရွှင်နေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ဂေဟာမှူးကိုလည်း ချစ်ခင်နေပြီဖြစ်ကြောင်း သရုပ်ဖော်ထားသော ပြဇာတ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

ပြဇာတ်၏ အကွက်ဖော်ခန်းမှာ ရသေ့ဂူကို ဂေဟာအနေနှင့် ဖော်ထားသောကြောင့် ဆရာနှင့်တပည့် ဆက်ဆံရေးသရုပ် အလွန်ပီပြင်ပါပေသည်။

၁၉၃၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၃ ခုနှစ်အတွင်း ဆရာဇော်ဂျီရေးခဲ့သော အခြား တစ်ခန်းရပ်ပြဇာတ် များကိုလည်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် အဓမ္မမင်္ဂလာ တစ်ခန်းရပ်ပြဇာတ်ကို ရေးပါသည်။

၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ရွှေမောင်းသံ တစ်ခန်းရပ်ပြဇာတ်ကို ရေးပါသည်။

၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် စိန်တစ်လုံး တစ်ခန်းရပ်ပြဇာတ်ကို ရေးပါသည်။

အဓမ္မမင်္ဂလာ ပြဇာတ်သည် မိုးလှဲ၏ပြဇာတ်ကို မြန်မာမှုပြုထားသောပြဇာတ် ဖြစ်ပါ သည်။ ဇာတ်လမ်းတွင် မြက်နုကြိုက်သောအဘိုးအို၏ ဒုက္ခကိုလည်းကောင်း၊ လှေနံဓားထစ် တစ်ယူသန်ဝါဒစွဲရှိသော ပညာရှိ ကဝိဖြစ်ချင်သူတို့၏ သဘော၊ သုတရှိသလောက် သုတဂုဏ် မောက်တတ်သည့် ကဝိအခေါ်ခံရသူတို့၏ သဘောတို့ကိုလည်းကောင်း သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။

ရွှေမောင်းသံပြဇာတ်သည် ရန်ကုန်မြို့၊ မြို့မတိုင်းရင်းသားကျောင်း၊ ရန်ပုံငွေကပွဲအတွက် ရေးပေးသောပြဇာတ် ဖြစ်ပါသည်။ ပြဇာတ်၏ကကွက်မှာ ၁၁၂၁ ခုနှစ် အလောင်းမင်းတရား ယိုးဒယားသို့ ချီတက်နေသောအချိန်ကို နောက်ခံပြုထားသော ရာဇဝင်ပြဇာတ်ဖြစ်ပါသည်။ အထူး သဖြင့် စစ်၏စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာဖွယ်ကောင်းပုံကို၊ စစ်သံမကြားလိုပုံ၊ စစ်ကြောင့်ဒုက္ခရောက်ပုံတို့ကို အဓိကထား၍ ဖွဲ့သောပြဇာတ်ဖြစ်ပါသည်။ စစ်ကိုအကြောင်းပြုပြီးလျှင် မွန်နှင့်မြန်မာတို့ အထင်မှား အမြင်မှားခဲ့သည်တို့ကို အမြင်မှန်ရအောင် တင်ပြသော ပြဇာတ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ မွန်မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးကို ဦးတည်သော ပြဇာတ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ နယ်ချဲ့စနစ်ကို တိုင်းသူ ပြည်သားက မလိုလားသော လေသံကိုလည်း ဖော်ပြထားသော ပြဇာတ် ဖြစ်ပါသည်။ ဤပြဇာတ်၏လက်ရာ မှာ ပင်ကိုပြဇာတ်လက်ရာ ဖြစ်ပါသည်။

စိန်တစ်လုံးပြဇာတ်သည် အင်္ဂလိပ်ပြဇာတ်မှ မြန်မာမှုပြုထားသော ပြဇာတ်ဖြစ်ပါသည်။ ပြဇာတ်တွင် စိန်ကိုတပ်မက်သော၊ စိန်ကိုလိုချင်သော၊ စိန်ကိုတစ်ခဏလေးမျှ ကိုင်ရကိုင်ရ ခဏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်လိုသော မိန်းမတစ်ဦး၏ စိတ်ဓာတ်၊ အမူအရာ၊ အပြောအဆိုတို့ကို သရုပ်ဖော်ထား သော ပြဇာတ် ဖြစ်ပါသည်။ လူ့ဝါသနာနှင့် လူ့စရိုက် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ပုံခင်းပြသော ပြဇာတ် ဖြစ်ပါသည်။

အောင်လံတော်ပြဇာတ် ငယ်သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာ လောက်က ရေးခဲ့သော ပြဇာတ်ဖြစ်ပါသည်။ အာရှလူငယ်အစည်းအရုံးက ရုံတင်ကပြခဲ့သော